

פ ר ש ת

ק ד ו ש י ם

(א) וידבר יי' אל משה לאמר. דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני יי' אלהיכם. ר' אלעזר פתח, (ב) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגו'. בכמה זמנין אורייתא אסהידת בהו בבני נשא, כמה זמנין ארימת קליון, לכל סטרין לאתערא ב להו, וכלהו (א) דמיכין בשינתא ג בחוביהו, לא מסתכלין, ולא משגיחין, בהיך אנפין יקומון ליומא דדינא עלאה, כד יתבע לון מלכא עלאה עלבונא דאורייתא, ד צווחת לקבליהו, ולא אהדרו אנפין לקבלה, ה דכלהו פגימין בכלא, דלא ידעו מהימנותא דמלכא עלאה, ווי לון, ווי לנפשהו.

(ב) דהא אורייתא ו ביה אסהידת, ואמרת (ג) מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו. מהו חסר לב. ז דלית ליה מהימנותא, דמאן דלא אשתדל באורייתא, לאו ביה מהימנותא, ופגים הוא מכלא אמרה לו, אומרה לו מבעי ליה, כד"א (ד) אומרה לאל סלעי, מהו אמרה. אלא לאכללא ולא תוספא אורייתא דלעילא, דהיא קרייה ליה חסר לב, פגים ממהימנותא.

(ג) דהכי תנינן, כל מאן דלא אשתדל באורייתא, אסיר למקרב לגביה.

הלופי גרסאות

א אתערת ול"ג אסהידת בהו בבני נשא. ב מוסיף להו לבני נשא. ג בחוריהו. ד כד צווחת לקבלה. ה לכלהו. ו בהו. ז מוסיף מאן דלית.

מסורת הזוהר

(א) יתרו קיט צ"מ. (ב) (תהלים לב) ח"ג מט: ג) (משלי ט) מקץ א צ"ד. (ד) (תהלים מב).

דרך אמת (א) ישנים.

קדושים תהיו

הסולם

מאמר

(ב) דהא אורייתא ביה וכו': כי התורה מעידה בו ואומרת, מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו. מהו חסר לב. היינו שאין לו אמונה, כי מי שאינו עוסק בתורה אין בו אמונה, והוא פגום בכל, שואל, אמרה לו, היה צריך לומר, אומרה לו, כש"א אומרה לאל סלעי, מהו אמרה. ומשיב אלא שבא לכלול ולהוסיף התורה שלמעלה, שגם היא קוראת אותו חסר לב, שפירושו, פגום האמונה.

(ג) דהכי תנינן כל וכו': כי כך למדנו, כל מי שאינו עוסק בתורה אסור לקרב אצלו להשתתף עמו, ולעשות עמו מסחר. וכל שכן ללכת עמו בדרך. כי אין בו אמונה. ולמדנו כל

(א) וידבר ה' אל משה וגו': וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם. ר' אלעזר פתח. אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגו'. בכמה פעמים העידה התורה בבני אדם, כמה פעמים הרימה קולה לכל הצדדים לעורר אותם, וכולם ישנים בשנתם בעונותיהם, אינם מסתכלים ואינם משגיחים באיזה פנים יקומו ליום הדין העליון, כשמלך העליון יתבע מהם עלבון התורה הצועקת כנגדם, ואינם מחזירים פניהם אליה, כי כולם פגומים בכל, שאינם יודעים האמונה של המלך העליון. או להם ואוי לנפשיהם.

(דפו"י דף פ' ע"א)

ח לאשתתפא בהדיה, ולמעבד ביה סחורתא, וכ"ש למהר עמיה באורחא. דהא לית ביה מהימנותא. ט תנינן כל ב"ג דאזיל באורחא, ולית עמיה מלי דאורייתא, אתחייב בנפשיה. כ"ש מאן דאזדווג באורחא, עם מאן דלית ביה מהימנותא, דלא חשיב ליקרא דמאריה ודידיה דלא חס על נפשיה.

ד) רבי יהודה אומר, מאן דלא חס על נפשיה, ג) היך ישלוף נפשא דכשרא לבריה. א"ר אלעזר, תוהנא על דרא, והא אתמר מלה וכו'. ועל דא כתיב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. כ זכאין אינון צדיקיא, דמשתדלי באורייתא, וידעין אורחוי דקודשא בריך הוא, ומקדשי גרמייהו בקדושא דמלכא, ואשתכחו קדישין בכלא, ובג"כ משלפי רוחא דקודשא מלעילא, ובנייהו כלהו זכאי קשוט, ואקרון בני מלכא בנין קדישין.

ה) ווי להו לרשיעיא, דכלהו חציפין, ועובדייהו חציפין. בגיני כך ירתין בנייהו נפשא חציפא, מסטרא דמסאבא. כמה דכתיב ונטמתם בם, אתא לאסתאבא, מסאבין ליה. אל תהיו כסוס כפרד, דאינון מארי ג זנותא על כלא. אין הבין, דלא ישתדלון בני נשא בארחא דא, דאי הכי, כתיב הכא אין הבין. וכתיב התם ה) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רועים לא ידעו הבין. כלומר ח יהון מזדמנין אינון דאקרון עזי נפש. מאי טעמא. משום דלא ידעו הבין. ו) והמה רועים, מאי * רועים, אליו אינון מדברי ומנהגי לב"ג בגיהנם. לא ידעו שבעה, כד"א ה) לעלוקה שתי בנות הב הב, בג"כ דאינון הב הב, לא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה) (ישעיה נז) כשפטים קסא צ"ח. ו) (משלי ל) ח ל"ג לאשתתפא בהדיה. ט מזסיף וע"ד תנינן. י ל"ג דלית ביה מהימנותא. כ בדפו"י כתבו זכאין אינון אברים וכו' עד למהוי בנדתה מהרעיא מהימנא

נדפס בפרשת פנחס מאמר מתחיל אלא פגיעה רכ"ה ב' ל דמסאבותא. ח הא.

דרך אמת ב) היך יוציא.

מאמר

הסולם

קדושים תהיו

לרשעים, שכולם עזי פנים ומעשיהם חצופים, בשעת תשמיש, משום זה יודשים בניהם שמולידים, נפש חצופה מצד הטומאה. כמ"ש ונטמתם בם. הבא לטמא מטמאים אותו. אל תהיו כסוס כפרד, שהם בעלי זנות יותר מכל הבריות. אין הבין, שאין בני אדם משתדלים בדרך זה להבין. ואם כן, כתוב כאן, אין הבין. וכתוב שם, והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רועים לא ידעו הבין. כלומר, מה שם עזי נפש, אף כאן יהיו מזדמנים להם בנינים שנקראים עזי נפש. מהו הטעם. הוא משום דלא ידעו הבין.

ו) והמה רועים: שואל, מי הם רועים. ומשיב, אלו הם המוליקים והמנהיגים את האדם לגיהנם. לא ידעו שבעה. היינו כש"א. לעלוקה, דהיינו לגיהנם, שתי בנות הב הב. משום שהם אומרים

כל אדם שהולך בדרך ואין עמו דברי תורה, הוא מתחייב בנפשו. כל שכן מי שמתחבר בדרך עם מי שאין בו אמונה. מפני שאינו מחשיב כבוד אדונו, ושליו שאינו חס על נפשו.

ד) ר' יהודה אומר וכו': מי שאינו חס על נפשו, דהיינו שמתחבר עם מי שאין בו אמונה, איך ימשוך נפש כשרה לבנו. אמר ר' אלעזר, תמה אני על הדוד. וכבר נאמר הדבר וכו'. רע"כ כתוב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. אשרי הם הצדיקים העוסקים בתורה ויודעים דרכי הקב"ה, ומקדשים עצמם בקדושת המלך, ונמצאים קדושים בכל. ומשום זה מושכים רוח דקדושה מלמעלה. ובניהם כולם צדיקי אמת, ונקראים בני המלך, בנים קדושים.

ה) ווי להון לרשיעיא וכו': אוי להם

500 (דפו"י דף פ' ע"א * דף פ' ע"ב)

ידעו שבעה. כלם לדרכם פנו איש לבצעו מקצהו. דהא תיירי דגיהנם אינגון. וכל דא מאן גרים להו. בגין דלא אתקדשו בהווא זווגא כמה דאצטריך. וע"ד כתיב, קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. אמר קב"ה, מכל שאר עמין לא רעיתי לאדבקא בי, אלא ישראל, דכתיב ז) ואתם הדבקים ביי'. אתון, ולא שאר עמין. ג) בג"כ, ט) קדושים תהיו דייקא.

ז) ח) קדושים תהיו ט) כי קדוש אני יי'. רבי יצחק פתח, ט) הוי ארץ צלצל כנפים וגר'. וכי בגין פ) דהיא ארץ צלצל כנפים, קגטורא ביה אשתכח, דכתיב הוי צ) ארץ. אלא אמר רבי יצחק, בשעתא דקודשא בריך הוא ק) ברא עלמא, ובעא לגלאה עמיקתא מגו מסתרתא, ונהורא מגו חשוכא, הוה כלילן דא בדא, ובגין ר) כך, מגו חשוכא נפק נהורא, ומגו מסתרתא ש) נפק ואתגלייא עמיקא, ודא נפקא מן דא. דמגו טב. נפיק ביש. ומגו רחמי, נפיק דינא. זכלא אתכליל ת) דא בדא. יצר טוב ויצר רע, ימינא ושמאלא, ישראל ושאר עמין, חוור ואוכם, וכלא חד בחד תליא.

ח) תאנא אמר ר' יצחק אמר ר' יהודה, כל עלמא כלהו לא אתחזי, אלא בחד ג) עטירא א) דקוטפא ב) בקיטרוי כד אתדון עלמא בדינא כליל ג) ברחמי אתדון.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

ז) (דברים ד) ב"ב קו צ"א, ח) לעיל אות א צ"א. ג) וע"ד כתיב הכא קדוש [: קדושים] בג"כ קדושים תהיו כי קדוש אני ה' קדושים תהיו דייקא. ט) ל"ג קדושים תהיו דווקא. ע) ל"ג כי קדוש אני ה'. פ) דיהא. צ) מוסיף צלצל כנפים. ק) ברי. ר) ל"ג כך. ש) מתגלייא ול"ג נפק. ת) מוסיף דא בדא ודא בדא. א) דקוטפא; ב) בקיטרוי וכד. ג) ל"ג ברחמי.

דרך אמת ג) בעטרה אחת המדובקת יחד בקשרים וכן כשהעולם נידון נידונים הם ג"כ כאחד.

קדושים תהיו

הסולם

מאמר

העמוק, וזה יצא מזה. ומתוך טוב יצא רע, ומן הרחמים יצא דין, והכל נכלל זה בזה, היצר הטוב ויצר הרע, הימין והשמאל, ישראל ושאר העמים, לבן ושחור. והכל היה תלוי אחד בחבירו. קגטורא, פירושו ריעותא. כמו, נתקלקלו הדורות ונבראו קנטורין, (ב"ד כ"ג) שפירושו אנשים רעים.

ח) תאנא א"ר יצחק וכו': למדנו אר"י א"ר יהודה, כל העולם כולו לא נראה, אלא בחיבור אחד המדובק בסבך שלו. כלומר שמדת הדין ומדת הרחמים, שהם מלכות ובינה, היו דבוקים ומסובכים זו בזו. וע"כ, כשנידון העולם, בדין הכלול, ברחמים נידון. דהיינו במלכות הכלולה בבינה. ואם לא, לא היה יכול העולם להתקיים אפילו רגע אחד. (כמ"ש לעיל ב"א דף ז' ד"ה וכבר, ע"ש) נהרי העמדנו הדברים כמו שכתוב, כי כאשר משפטיך לארץ, דהיינו הרחמים הנקראים משפט, צדק למדו יושבי תבל. היו יכולים לקבל הדין דצדק, שהוא מלכות.

מחמת

אומרים הב הב אינם יודעים שבעה. כולם לדרכם פנו איש לבצעו מקצהו. כי דורשי גיהנם הם. וכל זה מי גרם להם. הוא משום שלא נתקדשו בהזווג כמו שצריך. וע"כ כתוב, קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. אמר הקב"ה מכל העמים לא רציתי שידבקו בי אלא ישראל. שכתוב, ואתם הדבקים בה', אתם, ולא שאר העמים. משום זה קדושים תהיו הוא בדיוק. תיירי פירושו דורשים. מלשון לתור לכם מקום (דברים א').

מאמר הוי ארץ צלצל כנפים

ז) קדושים תהיו כי קדוש וגר': ר' יצחק פתח, הוי ארץ צלצל כנפים וגר', שואל, וכי משום שהיא ארץ צלצל כנפים, נמצא בה ריעותא, שכתוב הוי ארץ. ומשיב, אלא אמר ר' יצחק, בשעה שהקב"ה ברא את העולם, ורצה לגלות עמוקות מתוך הנסתרות, ואור מתוך החשך, היו אז כלולים זה בזה. ומשום זה מתוך החשך יצא אור, ומתוך הנסתר יצא ונתגלה (דס"י דף פ' ע"ב)

ואי לאו, לא יכיל עלמא לקיימא, אפילו רגעא חדא, והא אוקימנא מלי, כמה דכתיב ( ) כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל.

(א/ט) ותאנא בהווא זמנא דדינא תליא בעלמא, ד וצדק אתעטרא בדינוי, כמה מארי דגדפין מתערי, לקבלי מארי דדינא קשיא, לשלטאה בעלמא. פרסין גדפין מהאי סטרא, ומהאי סטרא, ה לאשגחא בעלמא. כדן מתערין ו גדפין למפרס לון, ז ולאשתאבא בדינא קשיא, ושאטין בעלמא לאבאשא. כדן כתיב, הוי ארץ צלצל כנפים.

(ב/ט) א"ר יהודה, חמינא בני עלמא בחציפותא, בר אינון זכאי קשוט. ובג"כ, כביכול, כלא הכי אשתכת, אתא לאתדכאה, מסייעין ליה. אתא לאסתאבא, כמה דאוקימנא, ונטמתם במ.

( ) רבי יוסי הוה אזיל באורחא, פגע ביה רבי חייא, אמר ליה האי דאוקמוה חברייא, דכתיב בעלי, ( ) ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזכות

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

( ) (ישעיה כו) לך נא צ"א ויחי ריא צ"ב ח"ג סז: ד צדק. ה לאשתחא. ו גפי. ז ולאשתחא. סח. ת"ז תכ"ה ע: ז"ח פב ט"ג ש"ה. ( ) (ש"א ג).

קדושים תהיו

הסולם

מאמר

ממלכות דמדת הדין. וז"ש, כדן מתערין גדפין למפרס לון ולאשתאבא בדינא קשיא. שהכנפים דמדת הרחמים שמבינה בולעים ושואבים לתוכם הכנפים דמדת הדין שממלכות, ואז נידון העולם מהכנפים דמדת הרחמים שמבינה. ח"ש, ושאטין בעלמא לאבאשא, שהדין הנעשה בעולם הוא מכנפים דבינה. וזה נבחן שיש במלכות הנקראת ארץ, ב' צללים. צל א' מכנפים דבינה, וצל א' מכנפים דמלכות. וז"ש, כדן כתיב, הוי ארץ צלצל כנפים. דהיינו ב' מיני צללים מב' מיני כנפים. וכזה מובן מה שאמר הוי ארץ. כי סוף סוף הארץ נמצאת אז בדין, כמ"ש, ושאטין בעלמא לאבאשא, אלא בדין ממותק במדת הרחמים דבינה. וההפרש הוא, כי על מדת הדין הקשה אין תשובה מועילה ולפיכך אין העולם יכול להתקיים. אבל על הדין הממותק ברחמים, אם ישובו, יזכו לקבל האורות הגדולים דבינה (ועי' ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וע"כ יכול העולם להתקיים.

מחמת החיבור עם מדת הרחמים. עטירא פירושו חיבור ושיתוף, מלשון, דלא עביד עטרא (ב"ב כט): שפירושו שטר שותפות. קוטפא פירושו דיבוק. מלשון נתר מקטף (נדה טו): קוטרוי, פירושו סבך שלו, מלשון קטיר קא חוינא (יבמות טא).

(א/ט) ותאנא בהווא זמנא וכו': ולמדנו, בזמן ההוא שהדין תלוי בעולם, וצדק, שהוא מלכות, מתעטר בדין. כמה בעלי כנפים מתעוררים, כנגד בעלי הדין הקשה, לשלוט בעולם. פורשים כנפיהם מצד זה ומצד זה להשיגה בעולם. אז מתעוררים כנפים לפרוש עליהם ולהתחבר בדין קשה. ומשוטטים בעולם להרע. אז כתוב, הוי ארץ צלצל כנפים.

פירושו, כיון שהמלכות עלתה ונתחברה בבניה כדי שיוכל העולם להתקיים (כנ"ל בדבור הסמוך) אז יצאו כנפים, דהיינו בחינת כסוים והעלמות גם בבניה, ויש ב' בחינת כנפים מצד המלכות ומצד הבינה. וז"ש, בהווא זמנא דינא תליא וכו' כמה מארי דגדפין, דהיינו בעלי כנפים מבינה, מדת הרחמים, מתערי לקבלי מארי דדינא קשיא לשלטאה בעלמא, שהכנפים דבינה מתעוררים כלפי הכנפים דדין קשה ושולטים תחתיהם. ואז יוצאים ב' בחינות כנפים, דהיינו מבינה וממלכות שנקללו יחד. וז"ש, פרסין גדפין מהאי סטרא, מבינה, ומהאי סטרא, ממלכות, לאשגחא בעלמא. שב' בחינות כנפים אלו, משגיחים במלכות הנקראת עולם, ואז נמתקים דינים הקשים

(ב/ט) אמר ר' יהודה וכו': אריי ראיתי בני העולם בחוצפה. חוץ מאלו צדיקי אמת. ומשום זה הכל נמצא כביכול כך. כנ"ל בדבור הסמוך. הבא לטהר מסייעים אותו. הבא לטמא, הוא כמו שהעמדנו, ונטמתם במ.

( ) ר' יוסי הוה וכו': ר"י היה הולך בדרך, פגע בו ר' חייא, אמר לו, זה שהעמידו החברים, שכתוב בעלי, לכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנחה עד עולם.

בזבח

ומנחה עד עולם. בזבח ומנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר הוא בדברי תורה. אמאי. בגין דדברי תורה, סלקין על כל קרבנין דעלמא. כמה דאוקמוה דכתיב, (ז) זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים, שקיל אורייתא לקביל כל קרבנין דעלמא. א"ל, הכי הוא ודאי, דכל מאן דאשתדל באורייתא, אע"ג דאתגזר עליה עונשא מלעילא, ניחא ליה מכל קרבנין ועלוו, וההוא עונשא ה אתקרע.

(יא) ות"ת, לא אתדכי ב"נ לעלמין, אלא במלין דאורייתא. בגיני כך מלין דאורייתא לא מקבלין טומאה, בגין דאיהי (ח) קיימא לדכאה לאלין מסאבי, ואסוותא באורייתא אשתכח. דכתיב, רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך. ט ודכיותא אשתכח באורייתא, דכתיב, (י) יראת יי' טהורה עומדת לעד. מאי עומדת לעד. דקיימא תדירא בההוא דכיותא, ולא אתעדי מניה לעלמין.

(יב) א"ל יראת יי' כתיב, ולא תורה. א"ל, הכי הוא ודאי, כ דהא אורייתא מסטרא דגבורה קא אתיין. א"ל, ומהתם נפקא, מהכא נפקא, דכתיב, (ט) ראשית חכמה יראת יי', וכתיב יראת יי' טהורה.

(יג) ו אורייתא קדושה אתקרי, דכתיב כי קדוש אני יי', ודא אורייתא, דהיא שמא קדישא עלאה. וע"ד, (*) מאן דאשתדל בה אתדכי, ולבתר אתקדש, דכתיב קדושים תהיו, קדושים היו לא כתיב, אלא תהיו. תהיו ודאי. א"ל הכי

חלופי גרסאות

ח מוסיף אתקרע ובגין דילעי בה לשמה קב"ה אתפייס בהדיה. ט מוסיף וכתיב יראת ה' תוסיף ימים דכיותא. י וכתיב. כ והא. ל ל"ג ואורייתא.

מסורה הזהר

(ז) (ויקרא ז) וירא לט צ"ד. (ח) (משלי ג) ח"ג קמה: קס: ת"ז תי"ד ל: תס"ג צד: ת"ע קלה. ז"ח כה ט"ג ש"ז. (י) (תהלים יט) ח"ג קמט: דש: ז"ח מה ט"ב שמ"ד שנ"א ט"ג שי"ח נ ט"ג של"ב נד ט"ב ש"ל. (ט) (שם קיא) משפטים קס צ"י.

קדושים תהיו

הסולם

מאמר

שעומדת תמיד בטהרה זו, ואינה נעברת ממנה לעולם.

(יב) א"ל יראת ה' כתיב וכי: אמר לו, הרי כתוב יראת ה', ולא תורה. אמר לו, כך הוא ודאי, שהכונה היא על תורה, כי התורה מצד הגבורה באה. וע"כ נקראת יראת ה'. א"ל, ומשום יוצא זה, מכאן הוא יוצא. שכתוב ראשית חכמה יראת ה'. הרי שהחכמה נקראת יראה. וכתוב, יראת ה' טהורה. הרי שהטהרה היא בחכמה, דהיינו בתורה.

(יג) ואורייתא קדושה אתקרי וכי: והתורה נקראת, קדושה, שכתוב, כי קדוש אני ה', חו היא התורה, שהיא שם הקדוש העליון. וע"כ, מי שעוסק בה, נטהר, ואח"כ מתקדש. שכתוב, קדושים תהיו, קדושים היו לא כתוב, אלא תהיו, תהיו ודאי. כלומר, שהוא הבטחה שע"י

בזבח ובמנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר הוא בדברי תורה. למה. הוא משום, שדברי תורה עולים על כל קרבנות העולם. כמו שהעמדנו, שכתוב, זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים. מורה, ששקולה התורה כנגד כל הקרבנות שבועולם. א"ל, כך הוא ודאי, שכל מי שעוסק בתורה, אע"פ שנגזר עליו עונש מלמעלה, הוא יפה לו מכל הקרבנות והעולות, והעונש ההוא נקרע.

(יא) ות"ת לא אתדכי וכי: ובוא וראה, אין האדם נטהר לעולם אלא בדברי תורה, משום זה, דברי תורה אינם מקבלים טומאה, משום שהיא התורה עומדת לטהר הטמאים. ודפואה נמצאת בתורה. שכתוב, רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך. וטהרה נמצאת בתורה, שכתוב, יראת ה' טהורה עומדת לעד. מהו, עומדת לעד: היינו

הוא, ומקרא ^ט כתיב, ^ו ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ^ז וכתיב אלה הדברים וגו'.

י' תאנא, קדושה דאורייתא, קדושה דסליקת על כל קדושין. וקדושה דחכמתא עלאה סתימא, סלקא על כלא. אמר ליה לאו אורייתא בלא חכמתא, ולא חכמתא בלא אורייתא, וכלא בחד דרגא הוא, וכלא חד, אלא אורייתא בחכמה עלאה אשתכחת, ובה קיימא, ובה אתנטעו שרשהא מכל סטריין.

טו) עד דהו אזלי, אשכחו חד ב"נ, ^ד ^ט בלקינטא דקוסטא, רכיב על סוסיא, ^ע אשמיט ידוי לחד ענפא דאילנא. א"ר יוסי, האי הוא דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים. אדם מקדש עצמו מלמטה, מקדשין אותו מלמעלה. הה"ד, קדושים תהיו כי קדוש אני יי'.

טז) תאני רבי אבא, פרשתא דא כללא דאורייתא היא, וחורתא דקושטא דגושפנקא היא. בפרשתא דא אתחדשו רזין עלאין דאורייתא, בעשר אמירין, וגזרין ועונשין, ופקודין עלאין, דכד מטאן חברייא לפרשתא דא, הוה חדאן.

יז) אמר ר' אבא, מ"ט פרשתא דעריות, ופרשתא דקדושים תהיו, סמוכין דא לדא. אלא הכי תאנא, כל מאן דאסתמר מאלין עריין, בקדושה אתעביד ודאי. וכ"ש אי אתקדש בקדושה דמאריה, והא אתערו חברייא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט דכתיב. ז ל"ג וכתיב אלה הדברים וגו'. ט בלקינטא דקוסטא; דקיסחא. ע אשתמיט.

ע) (שמות יט) משפטים קנט צ"ת.

ד) בלקיטת העצים שם מצאו אחד והיה רוכב על הסוס והשמיט ידיו לענף האילן לנקות בו ידיו וקרא עליו הפ' והתקדשתם וגו'.

קדושים תהיו

הסולם

מאמר

עצמו מלמטה, מקדשים אותו מלמעלה. ז"ש, קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. לְקִינְטָא, היא מלשון וקנטת נפשא דעמא (ת"י במדבר כ"א ד') שפירושו מיאוס וקצר נפש. קוֹסְטָא היא עיר. מלשון, דיינא בקוסטא דחוקא (תענית כ"ד). טז) תאני ר' אבא וכו': למד ר' אבא. פרשה זו קדושים, היא כלל כל התורה והיא חותם טבעת האמת. בפרשה זו נתחדשו סודות עליונים של התורה, בעשרת הדברות, (כלהלן אות ע"ט) וגזרות ועונשים ומצוות עליונות. וכשהגיעו החברים לפרשה זו היו שמחים.

יז) א"ר אבא וכו': אר"א, מהו הטעם שפרשת עריות ופרשת קדושים סמוכות זו לזו. ומשיב, אלא כך למדנו, כי מי שנשמר מאלו העריות, הוא נעשה ודאי בקדושה. דהיינו שהוריו קדשו עצמם בשעת תשמיש. וכל שכן אף גם מקדש עצמו בקדושת אדונו, ע"י עבודת עצמו. וכבר העירו בזה החברים.

שע"י התורה תהיו קדושים. א"ל כך הוא ודאי, ומקרא כתוב, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. וכתוב אלה הדברים וגו'.

י' תאנא קדושה דאורייתא וכו': למדנו, קדושת התורה היא קדושה העולה על כל הקדושות, וקדושת חכמה עליונה הסתומה עולה על הכל. אמר לו, אין תורה בלי חכמה, ואין חכמה בלי תורה. והכל במדרגה אחת היא. והכל אחו, אלא התורה נמצאת בחכמה עליונה, ושם עומדת, ובה נטעו השרשים מכל הצודים. טו) ע"ד דהו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, מצאו אדם אחד, במקום האשפה המיאוס של העיר, רוכב על סוס, וכשיצא משם, השמיט ידיו לענף אחד של אילן, לנקות בו ידיו. ואע"פ שלא היה לו חשש נגיעה בכלל, כי רכב על סוס, עכ"ז החמיר על עצמו, לטהר ידיו, מחמת שהיה במקום טנוף. א"ר יוסי, זהו שכתוב, והתקדשתם והייתם קדושים. אדם מקדש

(יח) אימתי עונתן דכלא, לאתקדש ב"נ. ת"ח, מאן דבעי לאתקדש ברעותא דמאריה, לא 9 לישמש אלא מפלגות ליליא ואילך, או בפלגות ליליא. דהא בההיא שעתא, קב"ה אשתכח בגנתא דעדן, וקדושה עלאה אתער, וכדין שעתא היא לאתקדשא. האי לשאר בני נשא, תלמידי חכמים דידעין אורחוי דאורייתא, בפלגות ליליא שעתא דלהון למיקם למלעי באורייתא, לאזדווגא בכ"י, לשבחא לשמא קדישא, למלכא קדישא.

(יט) בליליא דשבתא, דרעותא דכלא אשתכח, זווגא דלהון בההיא שעתא. לאפקא רעותא דקב"ה וכ"י, כמה דאתמר דכתיב, 9 בנים אתם ליי' אלהיכם. ואלין אקרוז קדישין, דכתיב קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. 10 וכתיב 11 והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו וגו'.

(כ) קדושים תהיו, רבי אבא פתח, 12 ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, תא חזי, בכל עמין דעלמא, לא אתרעי בהו קב"ה, בר בישראל כלחודייהו, ועבד לון עמא יחידאה בעלמא, וקרא לון גוי אחד כשמיה. ואעטר לון בכמה עטרין, 13 וכמה פקודין, לאתעטרא בהו. וע"ד תפילין דרישא ותפילין דדרועא, לאתעטרא בהו ב"נ כגוונא דלעילא. ולאשתכחא חד שלים בכלא.

(כא) 14 ובההיא שעתא 15 דאתעטר בהו ב"נ, ואתקדש בהו, אתעביד שלים, ואקרי אחד, דאחד לא אקרי אלא כד איהו שלים. ומאן דפגים, לא אקרי אחד.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

9 (דברים יד) לך נג צ"ב. 10 (תהלים א) ת"ו האות. 11 בכמה. 12 והוא. 13 דמתעטר; דאעטר. 14 לישתמש. 15 היא שעתא. 16 ל"ג מן וכתיב עד סוף ת"ו כא. תי"ג כז: ת"מ סא. 17 (ש"ב ז) שמות צב צ"ט.

קדושים תהיו

הסולם

מאמר

(כ) קדושים תהיו: ר' אבא פתח, ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. בוא וראה, בכל עמי העולם לא רצה בהם הקב"ה, חוץ מבישראל בלבד. ועשה אותם עם יחיד בעולם. וקרא אותם גוי אחד כשמו. והעטיר אותם בכמה עטרות, וכמה מצות להתעטר בהן. ועל כן נתן להם, תפילין של ראש ותפילין של יד, לעטר בהם האדם כעין של מעלה. כי תפילין של ראש שלמעלה, הם מוחין דו"א, ותפילין של יד למעלה, הם מוחין של המלכות. ושתמצא שלמות אחת בכל. דהיינו למעלה ולמטה.

(כא) ובההיא שעתא דאתעטר וכר: ובשעה ההיא שהאדם מתעטר בהם ומתקדש בהם, בתפילין, נעשה שלם, ונקרא אחד. כי לא נקרא אחד אלא כשהוא שלם. ומי שהוא פגום לא נקרא אחד. ועל כן הקב"ה נקרא אחד בשלמות הכל, בשלמות האבות, שהם חג"ת, ובשלמות כנסת ישראל, שהיא המלכות. ומשום זה, ישראל למטה נקראים אחד, כי כשהאדם מניח תפילין ומתכסה בכסוי של מצוה, שהוא הטלית

(יח) אימתי עונתן דכלא וכר: מתי היא העונה של הכל שיתקדש בו האדם. בוא וראה, מי שרוצה להתקדש ברצון אדונו, לא ישמש אלא מחצות לילה והלאה, או בחצות לילה. כי באותה שעה הקב"ה, ו"א, נמצא בנן עדן, שהוא המלכות. וקדושה עליונה מתעוררת. ואז היא השעה להתקדש. זה הוא לשאר בני האדם. תלמידי חכמים היודעים דרכי התורה, הרי בתצות לילה היא השעה להם לקום לעסוק בתורה, להתחבר בכנסת ישראל, שהיא המלכות, ולשבח לשם הקדוש, שהיא המלכות, ולמלך הקדוש, שהוא ו"א.

(יט) בליליא דשבתא וכר: כליל שבת, שרצון הכל נמצא, בשעה ההיא הוא הזווג שלהם, של ח"ח. למצוא הרצון של הקב"ה וכנסת ישראל, שהם ו"א ומלכות, כמו שלמדנו, שכתוב, בנים אתם לה' אלקיכם. ואלו נקראים קדושים, שכתוב קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. וכתוב, והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו וגו'.

וע"ד קב"ה אקרי אחד, בשלימו דכלא, בשלימו דאבהו, בשלימו דכנסת ישראל. בג"כ ישראל לתתא אקרון אחד. דכד ב"נ אנח תפילין, ואתחפי בכסוייא דמצוה. כדין אתעטר בעטרין קדישין כגוונא דלעילא, ואקרי אחד.

כב) ובגיני כך. לייתי אחד, וישתדל באחד. קב"ה דאיהו אחד, ישתדל באחד. דהא לית מלכא משתדל, אלא במאי דאתחזי ליה. ובג"כ כתיב, (ו) והוא באחד ומי ישיבנו, לא שארי קב"ה ולא אשתכח אלא באחד. באחד, אחד מבעי ליה א אלא במאן דאתתקו בקדושא עלאה למהוי חד. כדין הוא שריא באחד, ולא באתר אחרא.

כג) ואימתי אקרי ב"נ אחד. בשעתא ב דאשתכח דכר ונוקבא, ואתקדש ב בקדושה ד עלאה, ה ואתכוון לאתקדשא. ות"ח, בזמנא * דאשתכח בר נש בזוגא חד דכר ונוקבא, ואתכוון ו לאתקדשא כדקא יאות. כדין הוא שלים, ואקרי אחד בלא פגימו.

כד) בגיני כך, בעי בר נש למחדי לאתתיה בההיא שעתא, לזמנא לה ברעותא ז חדא עמיה. ויתכוונן תרווייהו כחד לההיא מלה. וכד משתכחי תרווייהו ח כחד, כדין כלא חד בנפשא ובגופא. ט בנפשא: לאדבקא דא בדא ברעותא חדא. ובגופא: כמה דאוליפנא דבר נש דלא נסיב, הוא כמאן דאתפליג, וכד מתחברן דכר ונוקבא, כדין אתעבידו חד גופא. אשתכח דאינהו חד נפשא, וחד גופא, ואקרי בר נש אחד. כדין קב"ה שארי באחד, י ואפקיד רוחא דקדושה בההוא אחד.

מסורת הזהר

(ד) (איוב כג) ויחי רב צ"ב.

חלופי גרסאות

א ל"ג אלא. ב דאתקדש ול"ג דאשתכח דכר ונוקבא. ג בקדושין: בעטרין. ד עלאין. ה ל"ג ואתכוון. ו לאתקדשא. ז לקדשא. ח ב"נ אחד. ט ל"ג בנפשא. י ואפיק.

מאמר

הסולם

קדושים תהיו

דכר ונוקבא, ומתכוון להתקדש כראוי, או הוא שלם ונקרא אחד בלי פגם.

כד) בגיני כך בעי וכו': משום זה צריך האדם לשמח את אשתו בשעה ההיא. להכין אותה עמו ברצון אחד, ויתכוונו שניהם יחד לדבר ההוא. וכשנמצאים שניהם יחד, אז הכל אחד בגוף ובנפש. בנפש הם אחד, להדבק זה בזה ברצון אחד. ובגוף הם אחד, כמו שלמדנו, שאדם שלא נשא אשה הוא כמו גוף שנחלק, שהוא חצי גוף, ובת זוגו היא חצי גוף. וכשמתחברים יחד דכר ונוקבא, אז נעשים גוף אחד שלם. ונמצא שהם נפש אחת וגוף אחד, ונמצא האדם אחד. ואז הקב"ה שורה באחד, ומפקיד רוח הקדוש באחד ההוא. דהיינו בנווד מהם.

הטלית, אז מתעטר בעטרות קדושות כעין של מעלה ונקרא אחד.

כב) ובגיני כך לייתי וכו': ומשום זה, יבא אחד וישתדל באחד, הקב"ה שהוא אחד, ישתדל באחד שהוא ישראל. כי אין המלך משתדל אלא במה שראוי לו. ומשום זה כתוב, והוא באחד ומי ישיבנו. שאין הקב"ה שורה ואינו נמצא אלא באחד. שואל, אומר והוא באחד, אחד היה צריך לומר. ומשיב, אלא הפירוש הוא, כמי שנתתקן בקדושה עליונה להיות אחד, דהיינו בישראל, אז הוא שורה באחד, ולא במקום אחר. דהיינו לא בעם אחר. כג) ואימתי אקרי ב"נ וכו': ומתי נקרא האדם אחד, בשעה שנמצא דכר ונוקבא, ומתקדש בקדושה עליונה, ומתכוון להתקדש. ובוא וראה, בשעה שנמצא האדם בווג אחד

כה) ואלין אקרון בנין דקב"ה, כמה דאתמר. ובגיני כך קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. זכאין אינון ישראל דלא אוקים מלה דא באתר אחרא, אלא ביה ממש, דכתיב כי קדוש אני יי'. בגין כ לאתדבקא ביה, ולא באחרא. ועל דא קדושים תהיו כי קדוש אני יי' אלהיכם.

כו) איש אמו ואביו תיראו וגו'. הא תנינן, דפרשתא דא כללא דאורייתא. מקיש דחילו דאבא ואימא לשבתותי. אלא אמר ר' יוסי, כלא חד, מאן דדחיל מהאי, נטיר להאי.

כז) איש אמו, אקדים אמו לאביו בדחילו מ"ט. כמה דאוקמוה. אבל אימא דלית רשו בידהא כל כך כאביו אקדים דחילו דילה.

כח) ר' יצחק אמר, מה כתיב לעילא, קדושים תהיו. אתי ב"נ לאתקדשא באתתיה כחד. ממאן הוא שבתא יתיר בההיא קדושה. הוי אימא מנוקבא. בגין כך איש אמו ואביו תיראו.

כט) ר' יהודה אמר, איש אמו ואביו תיראו, כהאי גוונא, ה ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. ובאתר אחרא, אקדים שמים לארץ. אלא נ לאחזאה דתרווייהו כחדא אתעבידו. אוף הכא אקדים אימא לאבא, ובאתר אחרא אקדים אבא לאימא, לאחזאה דתרווייהו כחדא אשתדלו ביה.

ל/א) ואת שבתותי תשמורו, שקיל דא לדא, וכלא כחדא אתקלו במתקלא

חלופי גרסאות

כ לאדבקא. ל לאמא ול"ג אבל; אבל ת"ח אמו דא כ"י ובגין דבה שריא יראה ואיהי יראת ה' אתקרי. ה מוסיף לכך אקדים. נ לאתחזאה.

מסורת הנהר

ו) ח"ג פב: פג. פד: קנ. ש: ת"ז תכ"א נז. תכ"ג. טט. ת"ל עד: תל"ז עז: תס"ד צה. ת) (בראשית ב) הקכה"ז כג צ"א.

איש אמו ואביו תיראו

הסולם

מאמר

כח) ר' יצחק אמר וכי: רי"א, מה כתוב למעלה, קדושים תהיו, שפירושו, שהאדם צריך להתקדש באשתו יחד. וממי השבח יותר חשוב בקדושה ההיא, הוי אומר מן הנוקבא, מפני שאינה יודעת תורה וקדושה כמו הזכר, משום זה הקדים אמה, ואומר, איש אמו ואביו תיראו.

כט) ר' יהודה אמר וכי: רי"א, איש אמו ואביו תיראו, שהקדים אמו לאביו, הוא כעין זה שכתוב, ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים. ובמקום אחר הקדים שמים לארץ. אלא שהוא להראות ששמים וארץ נעשו ביחד. אף כאן הקדים האם לאב, ובמקום אחר הקדים האב לאם, להראות ששניהם כאחד השתדלו בו, ושניהם שוים ביראה ובכבוד.

ל/א) ואת שבתותי תשמורו: שיורה על שתי שבתות, שהם יום שבת, שהוא ז"א, וליל שבת, שהוא המלכות, שהם שקולים זה כזה, והכל כאחד נשקל במשקל אחד. וע"כ כללם הכתוב יחד. וכתוב, ושמרתם את השבת כי קדש

כה) ואלין אקרון בנין וכי: ואלו נקראים בנים של הקב"ה, כמו שלמדנו (לעיל אות י"ט) ומשום זה, קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. אשרי הם ישראל שלא העמידו דבר זה במקום אחר דהיינו שלא רצו שום דבר בעד קדושתם, אלא להדבק בו ממש, שכתוב, כי קדוש אני ה', דהיינו להדבק בו ולא באחר. וע"כ קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם.

כו) איש אמו ואביו תיראו וכי: הרי למדנו שפרשה זו היא כלל התורה (כנ"ל אות ט"ז) וא"כ יש לדייק, למה הסמיך יראת אב ואם, לשבתותי. ומשיב, אלא אמר ר' יוסי, מפני שהכל אחוה, כי מי שירא מזה, מאביו ומאמו, שומר את השבת.

כז) איש אמו: שואל, למה, ביראה, הקדים אמו לאביו. שאומר איש אמו ואביו תיראו, מהו הטעם. ומשיב, הוא כמו שהעמדנו. אבל אמו, שהוא משום שאין רשות בידיה כל כך להטיל יראה, כאביו. לכן הקדים הכתוב את היראה שלה.

חד. דכתיב א) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם, וכתיב ב) זכור את יום השבת לקדשו. אלא חד לאבא וחד לאימא.

ל/ב) כתיב הכא איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו. וכתיב התם א) את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו. מהו מקדשי. * כמשמעו. תו מקדשי אליו אינון דמקדשי גרמייהו בההיא שעתא. כגוונא דא, ד) וממקדשי תחלו. אל תקרי ממקדשי, אלא ממקודשי. מה להלן ממקודשי, אף כאן ממקודשי, דאינון אבא ואימא.

לא) ה) איש אמו ואביו תיראו. ר"ש אמר, ו כתיב ו) ואתם הדבקים ביי' וגו'. זכאיין אינון ישראל, דמתדבקן ביה ע בקב"ה, פ ובגין דאינון מתדבקן ביה בקב"ה, קלא אתדבקו כחדא דא בדא.

לב) ת"ח, בשעתא דב"נ מקדש לתתא, כגון חברייא דמקדשי גרמייהו משבת לשבת, בשעתא ז דזווגא עלאה אשתכת, דהא בההיא שעתא רעוא אשתכת, וברכתא ק אודמנת. כדין מתדבקן כלהו כחד, נפשא דשבת, וגופא דאודמן בשבת. ועל דא כתיב, איש אמו ואביו תיראו, דאינון זווגא חד בגופא, בההיא שעתא ר לאתקדשא. ו) ואת שבתותי תשמורו. ת דא שבת עלאה ושבת תתאה, א דאינון מזמני לנפשא בההוא גופא, ב מההוא זווגא עלאה. ועל דא ואת שבתותי תשמרו, ג תרי וכלא אתדבק דא בדא, זכאה חולקיהון דישראל.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (שמות לא) בשלח קטו צ"י. ב) (שם כ) הקסה"ז לט צ"א. ג) (ויקרא כו). ד) (יחזקאל ט) נח סח צ"א. ה) לעיל אות כו צ"ש. ו) (דברים ד) ב"ב קו צ"א. בסוף הספר סימן ב'. ת ל"ג מן דא עד דאינון. א אינון מזדמן: ב ל"ג מההוא זווגא עלאה. ג ל"ג מן תרי עד סוף האות.

איש אמו ואביו תיראו

הסולם

מאמר

שמתדבקים בהקב"ה, ומשום שהם מתדבקים בהקב"ה, הכל מתדבק יחד זה בזה. לב) ת"ח בשעתא דב"נ וכו': כוא וראה, בשעה שהאדם מתקדש למטה, כמו החברים שמקדשים עצמם משבת לשבת. בזווגם, בשעה שהזוג העליון נמצא, כי בשעה ההיא נמצא רצון, והברכה מוכנת. אז מתדבקים הכל כאחד, הנפש של שבת, והגוף הנוולד המזדמן בשבת. וע"כ כתיב, איש אמו ואביו תיראו, שהם זוג אחד בגוף, באותה שעה שנתקדש. כלומר שהמשיכו בזווגם גוף קדוש. ואת שבתותי תשמורו, זה שבת עליון, שהוא ז"א, ושבת תחתון, שהוא המלכות. שהם מזמינים הנפש לגוף ההוא מזווג ההוא העליון, שמוזוג דז"א ומלכות נולדה הנפש. וע"כ, את שבתותי תשמרו, מורה שנים, והכל נתדבק זה בזה, אשרי חלקם של ישראל.

קדש היא לכם, וכתוב זכור את יום השבת לקדשו, שכאן כתובה שמירה, וכאן כתובה זכירה. אלא כתוב אחד הוא באב, שהוא ז"א, המרומו בזכור, וכתוב אחד הוא באם, שהיא המלכות המרומות בשמירה. ל/ב) כתיב הכא איש וכו': כתוב כאן, איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו, וכתוב שם את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו. מהו מקדשי. הוא כמשמעו, דהיינו בית המקדש. ועוד יש לפרש מקדשי, שאלו הם המקדשים עצמם באותה שעה. כעין זה, וממקדשי תחלו, שפרשו, אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי, ומה שם פירושו ממקודשי, אף כאן בכתוב, ומקדשי תיראו, פירושו מקודשי, דהיינו המקדשים עצמם, שהם אב ואם. לא) איש אמו ואביו תיראו: ר"ש אמר, כתוב, ואתם הדבקים ביה' וגו'. אשרי הם ישראל (דפו"י דף פ"א ע"ב * דף פ"ב ע"א)

(לג) ד"א ואת שבתותי תשמורו, לאזהרה לאינן דמחכו לזווגייהו ד משבת לשבת, והא אוקימנא, כמה דכתיב, ז) לסריסים אשר ישמרו את שבתותי. מאן סריסים. אלין אינן חברייא דמסרסן גרמייהו כל שאר יומין, בגין למלעי באורייתא. ואינן מחכאן משבת לשבת. הה"ד אשר ישמרו את שבתותי, כד"א וזכרו שמר את הדבר. ובג"כ ואת שבתותי תשמורו. איש אמו ואביו תיראו, דא גופא. ואת שבתותי תשמורו, דא נפשא. וכלא אתדבק דא בדא. זכאה חולקיהו ד ישראל.

רעיא מהימנא

(לד) * איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו. פקודא דא, שקיל דא ה לדא. שקיל יקרא דאב ואם, ליקרא דשבת. לאבא אקדים כבוד, והאי איהו דאמר קרא, ט) ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי. כבודי סליק בחושבן עשר ו אמירן, ול"ב אלהים דעובדא דבראשית.

(לה) ובכל אתר י כבוד חכמים ינחלו, ואוקמוה רבנן. אין כבוד אלא תורה. בגין דאינן ל"ב אלהים דתורה, יקרא דיליה. ואלין ז אינן חכמים

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (ישעיה נז) וישב נב צ"א. ח) (בראשית לו) יתרו ככ צ"צ. ט) (מלאכי א) וירא צ"ה. י) (משלי ג) בהשמטות ח"א רטו. ת"ג פב: רמט. רסח:.

ד בשבת ול"ג משבת לשבת. ה בדא. ו מוסיף אמירן ל"ב. ז ל"ג אינן.

איש אמו ואביו תיראו

הסולם

מאמר

ואם אדונים אני איה מוראי. כבודי, הוא עולה בחשבון מ"ב שהם עשרה מאמרות, ול"ב אלקים הכתובים במעשה בראשית.

פירוש. שהרעיא מהימנא מפרש אביו ואמו, בז"א ומלכות, וז"ש שהם שקולים לשבת, כי ושבתותי תשמרו, ה"ס ב' שבתות, שהם ז"א ומלכות, וא"כ שניהם ענין אחד. ועל הקושיא שביראה מקדים אמו לאביו, ובכבוד מקדים אביו לאמו, מביא הכתוב, ואם אב אני איה כבודי, ואם אדונים אני איה מוראי. אשר באב שהוא ז"א נוהג כבוד, ובאם שה"ס המלכות הנקראת אדני, נוהג מורא. וע"כ במורא מקדים האם ובכבוד האב. וסוד הכבוד הנוהג בז"א, הוא להמשיך לו המחין דהארת חכמה שבבינה, שה"ס ל"ב אלקים דמע"ב וז"ש, כבודי סליק בחושבן וכי. שה"ס המחין של הארת חכמה שהם עשרה מאמרות, ול"ב אלקים.

(לג) ד"א ואת שבתותי וגו': פירוש אחר. ואת שבתותי תשמורו, היא אזהרה לאלו המחכים לזווגם משבת לשבת. וכבר העמדנו, כמו שכתוב, לסריסים אשר ישמרו את שבתותי. מי המה סריסים אלו. אלו הם החברים שמסרסים עצמם כל שאר הימים, כדי לעסוק בתורה, והם מחכים משבת לשבת. ז"ש, אשר ישמרו את שבתותי. ישמרו פירושו, כש"א ואביו שמר את הדבר, דהיינו המתנה. ומשום זה כתוב, ואת שבתותי תשמרו. איש אמו ואביו תיראו, זה אב ואם של הגוף ואת שבתותי תשמורו, זה אב ואם של הנפש, שהם שני שבתות, ז"א ומלכות כנ"ל. והכל מתדבק זה בזה. אשרי חלקם של ישראל.

רעיא מהימנא

(לד) איש אמו ואביו וגו': איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו. מצוות אלה שקולות זו כנגד זו, ששקול כבוד אב ואם לכבוד של שבת, באביו הקדים כבוד. תהו שאמר הכתוב, ואם אב אני איה כבודי

כי

509 (דפו"י דף פ"ב ע"א * דף פ"א ע"ב)

דאורייתא, חכמים בחכמה, ירתין האי כבוד ולא טפשי, דעלייהו אתמר, (ו) וכסילים מרים קלון. ומגלן דמאן דלא ידע באורייתא אקרי כסיל, דכתיב (ז) וכסיל לא יבין את זאת. ואין זאת, אלא תורה, דכתיב (ח) וזאת התורה אשר שם משה.

(ז) רעיא מהימנא. בגין ה דחלישתא, ט פתחנא לפרשתא באלין פקודין, למהוי מעט עזר לך. אתתקף בך, דהא משריין דמתיבתאן אתאן לגבך, בפקודא בטר דא, י דאיהו פקודא להעמיד עליך מלך לעילא. וקב"ה יוקים כ לך מלך בעלאין ותתאין בדיוקניה. בגין דרבנן דמתיבתא, עלייהו שכינתא עלאה ותתאה. וקב"ה מלך באמצעיתא, אחיד בעלאין ותתאין הכי אנת ג תהא בדיוקניה, ברא דיליה, קום ביקרא דמלכא.

(ז) קם רעיא מהימנא, וסליק ידוי לעלא, ואמר, יהא רעוא דילך עלת העלות, דאנת מתעלה מעלוי לעלוי, עד דלית עלוי. אלא *) דאנת לעילא מכל עלוי. ג למיהב לי חילא, למעבד רעותך בדרגין דילך, דאינון אבא ואימא, ואנא ברא דלהון. וביחודך תרווייהו אחד. ואנת שקלת דחילו דאבא ואימא, לדחילו דילך, בטר ט דאנת באמצעיתא חד, ולא תרין, בלא שותפו, ט אע"ג דאינון חד בשותפו דילך, אבל אנת חד בלא שותפו דתניינא. ובגין דא אתמר בך, (ו) ואין אלהים עמדי.

חלוסי גרסאות

ח דחלשנא. ט פתחנא. י איהו. כ עליך. ל ל"ג תהא. דהא. ה אנת דאיהו. ו דיהב. ז דאנא. ט דאע"ג. י ל"ג מן אע"ג עד דתניינא.

מסורת הוהר

(כ) (שם) שם. (ל) (תהלים צב) תרומה קצא צ"פ. (ח) (דברים ד) יתרו קה צ"ע. (ו) (דברים לב).

איש אמו ואביו תיראו

באמצע ב' ההין, ואחוז בעליונים ותחתונים, בבינה ומלכות, כך אתה תהיה בצורתו בן שלו, קום בכבוד המלך.

הסולם

(לו) קם רעיא מהימנא וכי: קם רע"מ, ונשא ידיו למעלה, אל הכתר, ואמר, יהי הרצון שלך, עילת העילות, שאתה מתעלה מעילה לעילה עד שאין עילה למעלה ממך, כי אתה למעלה מכל עילה, ויהי רצונך, לתת לי כח לעשות רצונך במדרגות שלך, שהם אבא ואמא, דהיינו חכמה ובינה, ואני בן שלהם, כי רעיא מהימנא שהוא משה, הוא דעת שהוא בן לחו"ב. וביחודך, שניהם אחד, ואתה השוית יראת אבא ואמא ליראה שלך, מאחר שאתה באמצע, כי חכמה ובינה הם בימין ושמאל והכתר עליהם באמצע, אחד ולא שנים, בלי שותפות, אע"פ שהם, אר"א, אחד על ידי שותפות שלך, אבל אתה אחד בלי שותפות של אחר, ומשום זה נאמר בך, ואין אלקים עמדי.

מאמר

כי כבוד בגימטריא ל"ב. שה"ט החכמה כנ"ל. ואלו החכמים שבתורה, שהם חכמים בחכמה, יורשים כבוד זה. שהוא המוחין דל"ב אלקים. ולא הכסילים שעליהם נאמר, וכסילים מרים קלת. ומאין לנו, שמי שאינו יודע בתורה נקרא כסיל. שכתוב, וכסיל לא יבין את זאת, ואין זאת אלא תורה, שכתוב, וזאת התורה אשר שם משה.

(לו) רעיא מהימנא, בגין וכי: אמר בוצינא קדישא שהוא ר"ש, לרעיא מהימנא: רעיא מהימנא, משום שאתה חלש, פתחתי הפרשה באלו המצות, כדי להיות מעט עזר לך. התחוק בעצמך, כי המחנות של הישיבות באים אליך במצוה שלאחר זו, שהיא המצוה, להעמיד עליך מלך למעלה. והקב"ה יקים אותך מלך בעליונים ותחתונים בצורתו, משום שרבנן שבישיבה, עליהם הן השכינה העליונה, שהיא בינה, התחתונה, שהיא מלכות. שהן ב' ההין של שם הויה. והקב"ה, שהוא ו', הוא מלך (דסו"י דף פ"א ע"ב *) דף פ"ב ע"א)

(לח) הב לי חילא, לאתערא ביקרד בקדמיתא. ולכתר ביקרא דאבי ואמי דבשמיא, דאוקמוה עלייהו, (ט) גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. ואוקמוה מארי מתניתין, אין אביו, אלא קב"ה. ואין אמו, אלא כ"י. ויקרא דילך אבא חכמה, דכליל עשר ספירות מתתא דיליה לעילא, ותרוייהו אינון פ כורסייא ספסל תחותך ליקרד.

(לט) והכי תקינו, למהוי קטן מכבד לגדול דלעילא מניה. אבא, איהו חכמה, הלא אב אחד לכלנו, למהוי משמש תחותך. ואנת כתר עליון על רישיה. ולית כתר עלך, ולית אלהא אחרא. ואימא, לשמשא לאבא. דאיהו תחותיה למהוי כסא תחותיה.

(מ) ויאמר איהו, בכל מאמר, עד תלתין ותרין, יהי כן, ויהי כן. ואיהי, עבידת מאמריה מיד. ובגין דעבידת מאמריה וצויה בלא עכובא ז כלל, בל"ב שבילין דבהון אתברי כל עובדא דבראשית, אתקריאת כבוד. (ט) ובהיכלו כלו אומר כבוד. (פ) ברוך כבוד יי' ממקומו. איה מקום כבודו להעריצו.

(מא) ותרגום כבוד ק אביו, יקרא דאבוהי. (ו) ודא (ז) תורת יי' תמימה, עלה אתמר (ח) יקרה היא מפנינים. וישראל דאתקריאו בנים, בכלל בן ובת, מסטרא דתפארת ומלכות. דאינון בן ובת, יקרא דאביו ואמו, למעבד צווייה, וצווי דיליה, אינון פקודין דעשה. והא אוקמוה מארי מתניתין, יש מצווה ועושה. ובג"כ

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

(ט) (משלי כח) לך י צ"א. (ע) (תהלים כט) בא כט פ בכורסייא. צ ל"ג כלל. ק ל"ג אביו. ר ל"ג ודא. אות צט ח"ב בהשמטות דע: ח"ג לא: סז: סח. קצב. רמט: (פ) (יחזקאל ג) ב"א קצר צ"ב. (צ) (תהלים יט) הקסה"ז קיז צ"ב. (ק) (משלי ג) חיי שרה סח צ"ג.

איש אמו ואביו תיראו

הסולם

מאמר

אבא, בכל מאמר, עד ל"ב פעם אלקים, שאמר יהי כן, ויהי כן. והיא, אמא, עשתה מאמרו מיד. ומשום שעשתה מאמרו וצויוו בלי עיכוב כלל, בל"ב שבילים של החכמה המאירים בל"ב אלקים שבבינה, שבהם נבראו כל מעשה בראשית, היא נקראת כבוד, כי כבוד בגימטריא ל"ב שכתוב, ובהיכלו כולו אומר כבוד. וכן ברוך כבוד ה' ממקומו. וכן איה מקום כבודו להעריצו. שכל אלו הם בינה הנקראת כבוד. (מא) ותרגום כבוד אביו וכי: והתרגום של כבוד אביו הוא יקרא דאבהי, וזוהי תורת ה' תמימה, עליה נאמר, יקרה היא מפנינים. הרי שהתורה שה"ס ז"א שנקראת יקרה, היא כבוד אבא. וישראל שנקראו בנים הם בכלל בן ובת מצד תפארת ומלכות. באלו בן ובת, היקר של אביו ואמו, שהם חו"ב. לעשות הצווי שלו, דאבא, והצווי שלו, דאוי"א הם מצות עשה. והרי העמידוהו בעלי המשנה, יש מצווה ועושה, ומשום זה הוא נעשה ונשמע, שזה הוא כבוד דאבא

(לח) הב לי חילא וכי: תן לי כת להתעורר בתחילה בכבודך, ואח"כ בכבוד אבי ואמי שבשמים, שהם ז"א ומלכות, שהעמידו עליהם, גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. והעמידו בעלי המשנה, אין אביו אלא הקב"ה, שהוא ז"א, ואין אמו אלא כנסת ישראל, שהיא המלכות. והכבוד שלך הוא אבא, דהיינו החכמה, הכלולה בעשר ספירות ממטה למעלה שלו. כי החכמה אינה מאירה רק ממטה למעלה. ושניהם, חו"ב, הם כסא וספסל תחתיד לכבודך.

(לט) והכי תקינו למהוי וכי: וכך התקינו, שהקטן יכבד את הגדול שלמעלה ממנו. אבא, הוא חכמה, הלא אב אחד לכולנו, שיהיה משמש תחתיד, ואתה כתר עליון על ראשו. ואין כתר עלידך, ואין אלוה אחר. ואימא, שהיא בינה, צריכה לשמש לאבא, שהיא תחתיו, ולהיות כסא תחתיו.

(מ) ויאמר, איהו בכל וכי: ויאמר, הוא.

אִיהוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. וְהָאֵי אִיהוּ כְבוֹד דַּאֲבָא וְאִמָּא, דִּיצוּה לְכַרְיָה דִּיעֲבַד הַכִּי, וְאִיהוּ עֲבִיד מִיד, בְּלֹא עֵיכּוּב כְּלָל.

(מב) וְעֵלְתָּ עַל כְּלָא, אֲנָא בְּעֵי לְאַשְׁתַּדְּלָא בִּיקְרָךְ, לְתַקּוּן מִדּוֹת דַּאֲבָא וְאִמָּא, לִיקְרָךְ. תְּהָא בְּעוֹזְרֵי לְסִדְרָא כְּלָא כְּדַקָּא יֹאֲתוּ. וְאַנְתָּ תְּסַדֵּר לִי, שׁ וְלִכְל מֵאֲרֵי מְתִיבְתָּאן עֵילָא וְתַתָּא, וּמִשְׁרִיין הַ דְּמִלְאֲכִין עֵלְאִין וְתַתְּאִין, לְמַהוּי מְתַקְנִין וּמְסַדְרִין לִיקְרָא דִּילְךָ, וְלִיקְרָא דַּאֲבָא וְאִמָּא, לְמַהוּי סְפִסְלָא תַּחוּת רְגְלֵי, וְלִמְעַבְד צוּוּיָהּ בְּכָל פְּקוּדִין דִּילִיָּהּ. וְלִמְדַחַל מְנִיָּה בְּכָל פְּקוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה.

(מג) וְהָאֵי אִיהוּ * אִישׁ אִמּוֹ וְאֲבִיו תִּירָאוּ, וְסַמִּיךְ לִיָּהּ וְאֵת שְׁבַתּוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ. וּבְקִרָא אַחֲרִינָא וְאֵת מִצְוֹתַי אֵ תַעֲשׂוּ. מִסְטְרָא דְּפְקוּדִין דַּעֲשֶׂה דְּאִינוּן כְּבוֹד, אֲקִידִים אֲבָא לְאִמָּא, וְדָא יִ"ה. מִסְטְרָא דְּלֹא תַעֲשֶׂה, אֲקִידִים אִמָּא לְאֲבָא, וְדָא הִ"י. בַּ וְהֵינּוּ כְבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דְּבַר, גַּ לְאֵלִין דְּלֹא מִשְׁתַּדְּלִי בְּהָאֵי כְבוֹד, הַסְתֵּר דְּבַר מְנִיָּהּ.

(מד) וְעֵלְיָהּ אֲתַמַּר, הַ וְכִסְיִלִים מְרִים קְלוּן. אֵלִין אִינוּן עֲמֵי הָאָרֶץ, בְּתַר דְּלֹא דִּ מִשְׁתַּדְּלִין בְּהָאֵי כְבוֹד דְּאֹרִיָּתָא, וְאִיךְ אֲמַרִין הַ אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים שְׁמַע קוֹלְנוּ וְחוּס וְרַחֵם עֲלֵינוּ וְקַבֵּל תְּפִלְתָּנוּ. הָאֵ אִיהוּ לִימָא לִוָּה, וְאִם אֲבִי אִיָּה כְבוֹדִי, אִיָּה אֲשְׁתַּדְּלוּתָא דְּלַכוּן בְּאֹרִיָּתָא, וּבְפְקוּדִין דִּילִי, לְמַעַבְד צוּוּיָּהּ, דְּמֵאֵן דְּלֹא יַדַּע בְּצוּוּיָּהּ דְּמֵאֲרִיָּה, אִיךְ יַעֲבִיד לִיָּהּ.

(מה) בַּר מִמָּאן דְּשְׁמַע מַחְכְּמִים וְעֲבַד, וְהָאֵי אִיהוּ דְּקַבֵּיל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע.

חלופי גרסאות

שׁ עַל תִּ לִ"ג דְּמִלְאֲכִין. אֵ תִשְׁמֹרוּ; תַעֲשֶׂה. בַּ וְדָא. גַּ אֵלִין; לִ"ג מִן לְאֵלִין עַד סוּף הָאוּת. דִּ מִסְתַּכְלֵךְ
בִּיקְרָא. הַ לִ"ג אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים. וִ לִ"ג חוּס; לִ"ג חוּס וְרַחֵם עֲלֵינוּ.

מסורת הזוהר

(ג) (משלי ג) לעיל אות לה צ"י.

איש אמו ואביו תיראו

לְאִמָּא, וְהוּ יִ"ה, שְׁאֲבָא קוּדְם. מְשׁוּם שְׁמִצּוֹת עֲשֶׂה הִיא מְצַד אֲבָא. מְצַד לֹא תַעֲשֶׂה, שְׁהִיא יִרְאֶה, מְקִידִים אִמָּא לְאֲבָא, וְהוּ הִ"י, שְׁאִמָּא שְׁהִיא הַ קוּדְמַת לְאֲבָא שְׁהוּא יִ. וְהֵינּוּ כְבוֹד אֲלִקִים הַסְתֵּר דְּבַר, לְאֵלִין שְׁאִינִם מִשְׁתַּדְּלִים בְּכַבּוֹד הַזֶּה, שְׁהוּא הַמִּצְוֹת, הַסְתֵּר דְּבַר מֵהֶם.
(מד) וְעֵלְיָהּ אֲתַמַּר וְכוּ': וְעֵלְיָהּ נְאֻמַּר, וְכִסְיִלִים מְרִים קְלוּן. אֵלִין הֵם עֲמֵי הָאָרֶץ, מְשׁוּם שְׁאִינִם מִשְׁתַּדְּלִים בְּכַבּוֹד הַתּוֹרָה. וְאִיךְ אֹמְרִים, אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים שְׁמַע קוֹלְנוּ חוּס וְרַחֵם עֲלֵינוּ וְקַבֵּל תְּפִלְתָּנוּ. הִרִי הוּא, הַקְּבִ"ה, יֹאמַר לְהֵם וְאִם אֲבִי אִיָּה כְבוֹדִי שְׁפִירוּשׁוּ, אִיָּה הַשְׁתַּדְּלוּתְכֶם בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת שְׁלֵי לַעֲשׂוֹת צוּוּיָּהּ, שְׁמֵי שְׁאִינִין יוֹדַע מִצְוֹת אֲדוּנוּ אִיךְ יַעֲבַד אֹתוֹ.
(מה) בַּר מִמָּאן דְּשְׁמַע וְכוּ': חוּץ מִמֵּי שְׁשׁוּמַע מַחְכְּמִים וְעוֹשֶׂה, אַע"פ שְׁאִינִין יוֹדַע מִעֲצָמוֹ, וְזֶה הוּא כְּנַגַּד נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. דְּהֵינּוּ שְׁשׁוּמַע

הסולם

דַּאֲבָא וְאִמָּא שִׁיְצוּה לְבַנּוּ שִׁיעֲשֶׂה כַךְ, וְהוּא עוֹשֶׂה מִיד בְּלֵי עֵיכּוּב כְּלָל.
(מב) וְעֵלְתָּ עַל כְּלָא וְכוּ': וְעֵלְתָּ עַל כָּל הַעֵילוֹת שְׁהוּא הַכּוֹתֵר, אֲנִי רּוֹצֵה לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכַבּוֹדְךָ, לְתַקּוּן מִדּוֹת דַּאֲבָא וְאִמָּא, שְׁהֵם חוּ"ב, לְכַבּוֹדְךָ. תְּהִיָּה בְּעוֹזְרֵי לְסִדְרָא הַכָּל כְּרָאוּי, וְאֵתָּה תְּסַדֵּר לִי, וְלִכְל בְּעֵלֵי הַיְשִׁיבוֹת שְׁלִמְעֵלָה וְשְׁלִמְסוּזָה, וּמַחֲנוּת הַמִּלְאֲכִים הַעֲלִינוּנִים הַתּוֹחַתּוּנִים, שִׁיְהִיו מְתוֹקְנִים וּמְסוּדְרִים לְכַבּוֹד שְׁלֵךְ, כַּחַךְ, וְלְכַבּוֹד דַּאֲבָא וְאִמָּא, חוּ"ב, לְהִיֹּת סְפִסְלָא תַּחַת רְגְלֵי, וְלַעֲשׂוֹת הַצּוּוּי שְׁלֵוֹ אִו"א, בְּכָל הַמִּצְוֹת שְׁלוֹ, וְלִירָא מִמֶּנּוּ בְּכָל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה.

(מג) וְהָאֵי אִיהוּ אִישׁ וְגו': וְזֶה הוּא אִישׁ אִמּוֹ וְאֲבִיו תִּירָאוּ. וְסַמִּיךְ לִיָּהּ וְאֵת שְׁבַתּוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ. וּבְמִקְרָא אַחֲרָה, וְאֵת מִצְוֹתַי תַעֲשׂוּ. מְצַד מִצְוֹת עֲשֶׂה, שְׁהִיא כִּיבוֹד, מְקִידִים אֲבָא
512 (דפו"י דף פ"ב ע"א *) דף פ"ב ע"ב

ועכ"ד, מאן דלא קביל ממאריה, אלא משלוחיה, איכא אפרשותא. ומאי אפרשותא ז אית בין דא לדא. דהא ח כתיב, משה קבל תורה מסיני, ט ולבית ומסרה ליהושע. אנא קבילנא, ולבית מוסרנא לכלהו. והכי מאן דמקבל מאחרא, כקבלת סיהרא - וככבייא משמשא, ובהאי קבול אתמלי. ומאן דמקבל יכיל לאסתלקא מניה נביעו, כמה דחזינא בשמשא וסיהרא, דאסתלקת נהורא דלהו, בליליא, כ דלא נהיר שמשא, אלא ביממא. וסיהרא בליליא.

(מו) ג ואי תימא דההוא נהורא דסיהרא משמשא איהו, דאע"ג דאתכניש, נהיר בסיהרא וככביא, הא חזינן מסטרא אחרא בלקותא דסיהרא ושמשא דאסתלק נהורייהו, ואשתארו כגופא בלא נשמתא, דאית אדון עליהם מחשיך מאוריהם. אבל עקרא דנהורא, ההוא ח אתר דנביע דלית פסק לנהורא דיליה, ולא אית עליה אלהא אחרא למפסק מניה נהורייה.

(מז) ועלת העלות, נ בתר דאנת תמו, לית פסק לנביעו דנהורא דאורייתא. יהא רעוא דילך דלא תזוז מאבא ואימא דילי, ולא מבנוי. והכי מאן דאמית גרמיה על אורייתא, דהיא יקרה, אתקיימת ביה, ולא מפסקת ט מניה. מה דלאו הכי, מאן דלא ישתדל בה, אלא אע"ג דעבד צווי חכמים, איהו שמש ע דלהו. עבד ולא בן, אבל אי איהו מהימנא, מאריה אשליט ליה בכל דיליה.

(מח) אבל מאן דלא אשתדל באורייתא, ולא משמש חכמים, למשמע מנייהו פקודין, לקיים נעשה ונשמע. אלא דסרח ועבר על לא תעשה, איהו

חלופי גרסאות

ז ל"ג אית; איתא. ח מוסיף כתיב באורייתא. ט ל"ג ולבית. י משמשא וככביא. כ ל"ג מן דלא עד סוף האות. ג ואתמר. ח ל"ג אתר. נ כתר; באתר. ט ל"ג מניה. ע ל"ג דלהו.

מאמר

הסולם

איש אמו ואביו תיראו

האור הוא, מקום ההוא הנובע ואין הפסק לאור שלו. ואין עליו אלוה אחר שיפסיק ממנו אורו. (מז) ועלת העלות בתר זכו: ועילת העילות, אחר שאתה שמה, בתורה, אין הפסק לנביעו של אור התורה. יהי רצון שלך שלא תזוז מאבא ומאמא שלי. שהם תורה ומצוה, ז"א ומלכות, ולא מבנוי, שהם ישראל. וכך הוא מי שממית עצמו על התורה, שהיא יקרה, התורה מתקיימת בו ואינה נפסקת ממנו, מה שאין כן, מי שאינו משתדל בה, אלא אע"פ שעושה מצות חכמים, דהיינו, ששומע מחכמים ועושה כנ"ל, הוא משמש שלהם, הוא עבד ולא בן, אלא אם הוא עבד נאמן, אדונו משליט אותו על כל אשר לו.

(מח) אבל מאן דלא זכו: אבל מי שאינו עוסק בתורה, ואינו משמש חכמים, לשמוע מהם המצות, לקיים נעשה ונשמע, אלא שחוטא ועובר על לא תעשה, הוא שקול ודומה לאומות העולם

ששומע מחכמים ועושה. ועם כל זה, יש הפרש למי שאינו מקבל מאדונו, אלא משלו. ומהו ההפרש בין זה לזה. הוא, כי כתוב, משה קבל תורה מסיני, ואחר כך ומסרה ליהושע. אני, דהיינו רעיא מהימנא, קבלתי, ואח"כ מסרתי לכולם. וכך מי שמקבל מאחרי, דומה, לקבלת הלבנה והכוכבים מן השמש, שבקיבול הזה מתמלא. ומי שמקבל, אפשר שהשפע יסתלק ממנו, כמו שאנו רואים בשמש ובלבנה, שהאור שלהם מסתלק בלילה שאין השמש מאיר אלא ביום, והלבנה רק בלילה.

(מו) ואי תימא דההוא וכי: ואם תאמר, שהאור של הלבנה הוא מהשמש, שאע"פ שנאסף אורו, הוא מאיר בלבנה ובכוכבים. ונמצא שהשמש מאיר גם בלילה. ומשיב. הרי מצד אחר, אנו רואים בליקוי הלבנה השמש, שנסתלק אורם ונשארו כגוף בלי נשמה. משום שיש אדון עליהם המחשיך מאורם. אבל עיקר

שקיל לאומיו דעלמא עע"ז, בנוי דסמא"ל ונחש, דאתמר בהו, (ט) וכסילים מרים קלון, דלא בעו לקבלא אורייתא, דכל דלית ביה תורה, לית ביה כבוד, דאתמר בהם (ח) כבוד חכמים ינחלו.

(מט) ועם כל דא מארי מתיבתא, לא כל כבוד שוה, דהא (א) בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן ז יכבד, על מנת דלא לקבלא אגרא, אבל מצווה הוא בכבוד אבא ואימא. ואי לא בעי למעבד צווייה, יכתש ליה אבא ואימא, עד דיעבד על כרזיה. ואי הוי ברא רברבא, ב"ד כופין ליה. דאי לא בעי למעבד מה כתיב ביה, (ב) בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו, ודנין ליה בסקילה. אבל עבד דמשמש על מנת לקבל פרס, אי לא עביד צווייה דרביה, ק מאריה אעבר ליה מגו ביתיה, ויטול אחרא. מה דלא הוה יכיל למעבד הכי לבריה, אלא ר או יעביד צווייה או יקטול ליה.

(ג) א"ל בוצינא קדישא, מאן גרים דלא יעביד צווייה, הואיל ובריה הוא. אמר (ט) רעיא מהימנא, ודאי תערוכת ת דרע, ורזא דא גרם לישראל, למחטי גבי אבוהון דבשמיא. ורזא דא, (א) ויתערבו בגוים. ודא גרם קטולא לישראל, וחריב א בי מקדשא. ובגין דא, אין מקבלים גרים לימות המשיח, אלא (ד) יי' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר.

(נא) דישראל אינון מאילנא דחיי, עבד טוב ועבד רע, מסטרא דמטטרוין עבד טוב, עבד נאמן לרביה. עבד רע סמא"ל. מאן דאיהו מאילנא דחיי, איהו

חלופי גרסאות

פ. בה. צ ל"ג יכבד. ק אמרי. ר ל"ג או. ש ל"ג רעיא מהימנא. ת דורע; רע; זרעא. א דבי. (משלי ג) לעיל אות לה צ"ה. (ח) (שם) שם. (א) (מלאכי א) לעיל אות לד צ"ט. (ב) (דברים כא) ח"ג קצו: קצח. (ג) (תהלים ק) משפטים קנו צ"ח. (ד) (דברים לב) ב"א רט צ"ד.

מסורת הזהר

בן יכבד אב

(ג) אמר ליה בוצינא וכי: א"ל המאור הקדוש, דהיינו ר' שמעון, מי גרם לבן שלא יעשה מצותו, כיון שבנו הוא. אמר רעיא מהימנא, ודאי התערוכת של רע שיש בו, וסוד זה גרם לישראל שיחטאו לפני אביהם שבשמים. וז"ס ויתערבו בגוים. וזה גרם הריגה לישראל ונחרב בית המקדש. ומשום זה אין מקבלים גרים לימות המשיח, אלא ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר.

(נא) דישראל אינון מאילנא וכי: כי ישראל הם מעץ החיים, ויש עבד טוב ועבד רע, מצד מטטרוין עבד טובי. שהוא עבד נאמן לרבו. עבד רע, הוא סמאל. אבל מי שהוא מעץ מחיים הוא בן עולם הבא. בן מצד בן י"ה, שהוא ז"א, כי בינה, היא אותיות בן י"ה. ויורש המלכות, שהוא ה' דהויה, ואיך יורש אותה, אם עושה מצות אבא ואמא, הוא יורש אותה. משום שהמלכות

מאמר

הסולם

העולם עכו"ם, בניו של סמאל ונחש, שנאמר בהם וכסילים מרים קלון, שלא רצו לקבל התורה. כי כל שאין בו תורה אין בו כבוד, שנאמר בהם כבוד חכמים ינחלו.

(מט) ועם כל דא וכי: ועם כל זה, ראשי הישיבה, לא כל כבוד שוה, כי, בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן יכבד, על מנת שלא לקבל שכר. אבל מצווה הוא בכבוד אבא ואמא, ואם אינו רוצה לעשות, ייסרו אותו אבא ואמא, עד שעושה בעל כרחו. ואם הוא בן גדול, בית דין כופים אותו. ואם אינו רוצה לעשות מה כתוב בה, בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו. ודנים אותו בסקילה. אבל עבד המשמש על מנת לקבל שכר, אם אינו עושה מצות אדונו, אדונו מעביר אותו מביתו, ולוקח אחר. מה שאינו יכול לעשות כן לבנו, אלא או שיעשה מצותו, או שיהרג אותו.

(דפו"י דף ס"ב ע"ב)

בן העוה"ב, בן מסטרא דבן י"ה, בינ"ה. וירית מלכותא דאיהי ה'. ואיך ירית לה. אי עביד צווייה דאבא ואימא, בגין דאיהו מלכותא מצות המלך, ועליה אתמר, ה) מדוע אתה עובר את מצות המלך. איהי מצוה, וצווייא דמלכא על עשה ולא תעשה.

נב) מצוה ב מדאורייתא, דאיהי תפארת. והכא לית תמן פרודא, ג קודשא ב"ה אמת, תורתו תורת אמת, איהו תורתו ומצותו. כגונא דבינה, תורתו ומצותו דחכמה. דאית תורה דבריאה, וחכמה דבריאה, ובינה דבריאה, והכי בכל מדות. בהאי, יכיל בן ד בהאי אורייתא, למהוי בלא מצוה, ומצוה בלא תורה בפרודא. ומהכא, * בן סורר ומורה. אבל מסטרא דאצילות, לית אפרשותא, תמן, וכן מתמן אין חטא בא ה על ידו ולית בה עונש ולא שכר ו ולא מיתה. נג) ובגין דא, אורייתא דא אילנא דחיי, שכר העולם הבא, ואילנא דא, אילנא דחיי אתקרי, ואתקרי העולם הבא, ולא אתקרי ביה שכר. בגין דאיהו בן. מתמן, לא אשתדל באורייתא לקבלא אגרא, לא במעשה ולא בדיבור ולא במחשבה.

נד) אתא בוצינא קדישא, לנשקא ליה ידיה. אמר, ז ודאי אתה הוא בן מתמן, בדיוקנא דברא בוכרא דיליה, ח תפארת ברא דאבא ואימא עלאה, אצילות דיליה בלא הפסקה, לא קדמך ברא אחרא, לא במחשבה, ולא בדבור, ולא במעשה. אמר רעיא מהימנא, ואנת, וחברייא, וראשי מארי מתיבתאן.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (אסתד ג) ח"ג קעה: ת"ז בהקדמה י: ב דאיהי דאורייתא. ג אם קב"ה תמן דאיהו אמת תורתו תמן דאיהי. ד דהאי. ה לידו. ו מוסיף ולא מיתה ולא עונש. ז ל"ג ודאי. ח ל"ג מן תפארת עד בלא הפסקה.

בן בכור

הסולם

מאמר

זה לעומת זה עשה אלקים. אבל מעולם אצילות אין שם פרוד, וכן נשמה הנמשכת משם אין חטא בא על ידו. ואין בה משם לא עונש ולא שכר ולא מיתה. כי אין שם קליפות כלה, בסו"ה לא יגורך רע. נג) ובגין דא אורייתא וכו': ומשום זה באצילות התורה, היא עץ החיים, שהשגתה היא שכר עולם הבא, שהיא הבינה, ואילן זה, נקרא עץ החיים, ונקרא עולם הבא מצד הבינה, ולא נקרא שכר, משום שהוא בן משם, אינו עוסק בתורה לקבל שכר, לא במעשה ולא בדבור ולא במחשבה. נד) אתא בוצינא קדישא וכו': בא המאור הקדוש לנשק ידיו. אמר, ודאי אתה בן משם, מעולם אצילות, בצורת בן הבכור שלו, שהוא תפארת, בן אבא ואמא עלאין, שאצילות שלו הוא בלי הפסק. לא קדמך בן אחר, לא במחשבה ולא בדבור ולא במעשה. אמר רעיא מהימנא

שהמלכות היא מצות המלך, ועליה נאמר, מדוע אתה עובר את מצות המלך. היא מצוה, וצווי המלך על עשה ולא תעשה. נב) מצוה מדאורייתא דאיהי וכו': מצוה מן התורה היא, שהיא ת"ת. וכאן אין שם פרוד בין תורה ומצוה, כי התורה היא כלה, והמצות שבה הן פרטיה, והם אחד. הקב"ה אמת, תורתו תורת אמת, הוא הולתו ומצותו, להיותם אחד. כמו הבינה, שהיא תורתו ומצותו של החכמה. כי תורה ומצוה העליונות, ה"ס חו"ב, שהם אחד ואינם נפרדים לעולם. ויש תורה דבריאה, דהיינו ז"א דעולם הבריאה, וחכמה דבריאה ובינה דבריאה. וכך בכל המדות. יש חכמה ובינה ותורה ומצוה. בזה בעולם הבריאה, יכול הבן להיות בתורה זו בלי מצוה, ומצוה בלי תורה, בפרוד. ומכאן מבחינת עולם הבריאה, נמשך בן סורר ומורה, כי בעולם הבריאה כבר נמצא קליפות, בסו"ה (דפריי דה פ"ב ע"ב * דה פ"ג ע"א)

דמומנין ט הכא, י אתי, בלא הפסקה כלל, ובלא תערובת. נשקו כ כלהו דא לדא, ואשתמודעו באחיה, ובכו.

(נה) פתח ר"ש ואמר, עם כל דא, ברא בוכרא חייבין כל אחוי ביקריה, דהא כתיב (ו) כבד את אביך, ואוקמוה רבנן, את לרבות אחיך הגדול. ואפילו מכל סטרא ז איהו ט מפרש עלך באורייתא, בשג"ם זה הבל. ולא הוה לאדם קדמאה ברא קדמאה מניה, ואוקמוה רבנן, בשגם, זה משה. דברא דמלכא בכל אתר, נ אנת בוכרא מסטרא דאילנא ט דחיי דטוב ורע, אנת הוא ט טוב. הה"ד (ז) וירא אלהים את האור כי טוב, (ח) ותרא אותו כי טוב הוא.

(נו) ומתמן קרא יתך קב"ה עבד נאמן. לבתר סליקת פ למהוי מלכא, הה"ד ט ויהי בישורון מלך. לבתר בן בית לעילא. מלך מסטרא דמלכות דבריאה. בן ז בית, מסטרא דבינה דבריאה. כען ק אנת מלך, מסטרא דאילנא דמלכות דאצילות. בן בית, מסטרא דב"ן י"ה, ר תפארת דאצילות, זכאה חולקך. ומאן גרים לך דא, בגין דאשתדלותך בתורה ובמצוה, ליחדא קב"ה ושכינתיה, ש לאעלא מלכא על אתריה, ת ועל משרייתיה לעילא, ועל ישראל לתתא. (נז) וּבגין כך ירתין כלהו נשמתין דאצילות מניה, ואתקריאו בנין דיליה, משם ידו"ד דאצילות, דלית תמן פרוד וקצוץ. דבקדמיתא אתמר ב בהו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ו (שמות כ) יתרו עז צ"ו ז"ח כז ט"ג שט"ו מד
ט"ג שכ"ה. ז (בראשית א) ב"א נ צ"א. ח (שמות ב)
שמות נזו צ"ש. ט (דברים לג) שמות צא צ"ג.
משרייתיה. א ובגיןך; ובגין ול"ג כך. ב בהון.

הסולם

בן בכור

מאמר

המלאך מטטרון נקרא עץ החיים טוב ורע. ומשה הוא בחינת הטוב שלו.

מהימנא, ואתה החברים, וראשי בעלי הישיבות המזומנים כאן עמי, הם בלי הפסק כלל, ובלי תערובת, מס"א. דהיינו בבחינת עולם האצילות. נשקו כולם זה לזה, ונודעו באחיה, ובכו.

(נו) ומתמן, קרא יתך וכו': ומשם, קרא אותך הקב"ה עבד נאמן. כי עבד הוא מצד מטטרון (רנ"ל אות נ"א) אח"כ עלית להיות מלך. ז"ש, ויהי בישורון מלך. ואח"כ בן בית למעלה. מלך, היית, מצד המלכות דבריאה. בן בית מצד הבינה דבריאה. ועתה אתה מלך מצד האילן המלכות דאצילות. בן בית מצד י"ה, שהוא תפארת דאצילות אשרי חלקך. ומי גרם לך זה, משום השתדלותך בתורה ומצוה ליחד הקב"ה ושכינתו, להביא המלך על מקומו ועל צבאיו למעלה, ועל ישראל למטה.

(נה) פתח ר"ש ואמר וכו': פתח ר' שמעון ואמר. עם כל זה בן הבכור, דהיינו רעיא מהימנא, חייבים כל אחיו בכבודו, כי כתוב, כבד את אביך, והעמידוהו רבנן, את, הוא לרבות אחיך הגדול, שאתה מחויב בכבודו. ואפילו מכל הבחינות, כבר מפורש עליך בתורה, בשגם, זה הבל. שמשא היה נשמת הבל. ולא היה לאדם הראשון בן ראשון לפניו. כי קין היה מצד הנחש, והבל היה מצד אדם (כנ"ל בראשית א' אות תנ"ה). והעמידו רבנן בשגם זה משה. כי בשגם אותיות משה, בן המלך בכל מקום. אתה בכור מצד עץ החיים טוב ורע, אתה הוא טוב, ז"ש, וירא אלקים את האור כי טוב. ותרא אותו כי טוב. פירוש,

(נז) ובג"כ ירתין כלהו וכו': ומשום זה יורשים כולם ממנו נשמות דאצילות, ונקראים בנים שלו, משם הוי"ה דאצילות, שאין שם פרוד וקצוץ. ומתחילה נאמר בהם שהם בנים להקב"ה ושכינתו, מצד הויה שבעולם הבריאה, שנאמר

ג בנין לקב"ה ושכינתיה, מצד יהו"ה דבריאה, דאתמר ביה ד בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ה וכען בנים לידו"ד דאצילות.
 נח) ו ובך אתקיים פקודא, דאיהי מצוה על ישראל, להעמיד ז עליהם מלך. הה"ד, י שום תשים עליך מלך. ה ואתקיים בך ו) ויהי בישראל מלך, ט כד בקדמיתא. וכלהו מתנהגין אבתרך, כאברין דמתנהגין כלהו בתנועה דנשמתא, דאתפשטא על כל אבר. בגין דכתר עליון, אנת תהא מעוטר ביה, דביה עלת העלות איהו כתר על כלא, טמיר וגניז מלגיו מניה. ומניה אתפשט על כל ספירן, ומסדר לון למהוי דא רב, ודא זעיר, ודא בינוני, ואנהיג לון לרעותיה, ונהיר בהו, ומקשר לון, ומיחד לון.
 נט) הכי אנת תהא מנהיג לישראל, בכל מדות טבין דיליה, ותסדר כל חד כדחזי ליה, הבכור כבכורתו, והצעיר כצעירתו, ובינוני כפום דרגיה. ותקשר לון קשר אחד לגבי אבוהון דבשמיא. למהוי כלהו בשפה ברורה, לברכא לקב"ה. ולקדשיה, ולייחדיה, בדרגא דילך, במחשבה דילך, באצילות דילך, דאתקיים בך ז) ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם. קום אתער בפקודא, ח להכרית זרעו של עמלק. ט

ס) איש אמו ואביו תיראו וגו' נ פקודא דא, לכבד אב ואם, דאצטריך ב"נ למדחל מאבוי ומאמיה, ולאוקיר לון. כמה דאצטריך ב"נ לאוקיר ליה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י) (דברים יז) ח"ג רעה: כ) (שם לג) לעיל אות נו
 צ"ט. ז) (במדבר יא) ח"ג קנו. ז"ח מב ט"ג ש"ח
 תק"ח קי ט"ד ש"כ. ח) לעיל אות כו צ"ש.
 ג ל"ג מן בנין עד בניס. ד כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וגו' כגון. ה כגון. ו וביה. ז להם. ח ויתקיים בהו. ט כדבקדמיתא. י ל"ג אנת. כ ולברכיה. ל ל"ג להכרית זרעו של עמלק. מ בדפו"י כתב פרשת תצא רפ"א ב' שייך לנשא קמ"ה א' נ בדפו"י פקודא כ"ג.

שום תשים עליך מלך

הסולם

מאמר

נט) הכי אנת תהא וכו': כך אתה תהיה מנהיג לישראל, בכל מדות טובות שלו, של הכתר, ותסדר כל אחד ואחד כראוי לו, הבכור כבכורתו, והצעיר כצעירתו, ובינוני לפי מדרגתו, ותקשרם קשר אחד לאביהם שבשמים, שיהיו כולם בשפה ברורה לברך להקב"ה, ולקדשו, וליחדו, במדרגה שלך, במחשבה שלך, באצילות שלך, שנתקיים בך, ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם. קום התעורר בהמצוה, להכרית זרעו של עמלק. (תצא רפ"א):
 ס) איש אמו ואביו תיראו וגו': מצוה זו היא, לכבד אב ואם. שצריך האדם לירא מאביו ואמו, ולכבד אותם. כמו שהאדם צריך לכבד את הקב"ה ולידא ממנו. מצד הרוח שנתן בתוכו, כך הוא צריך לכבד אביו ואמו, מצד הגוף שלו, ולירא מהם, כי הם משתתפים עם

שנאמד בו, כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. דהיינו בראתיו, מצד הוויה שבבריאיה, יצרתיו, מצד היצירה, אף עשיתיו, מצד העשיה. ועתה נעשו בנים דהוויה דאצילות. נח) ובך אתקיים פקודא וכו': ובך נתקיים המצוה, שמצווה על ישראל להעמיד עליהם מלך. ז"ש שום תשים עליך מלך. ונתקיים בך בתחילה ויהי בישראל מלך שהיה מדך ראשון על ישראל. וכולם מתנהגים אחריך, כאברים המתנהגים כולם בכח תנועת הנשמה המתפשטת לכל אבר. משום שכתר עליון, שאתה תהיה מעוטר בו, שבו עילת העילות, הוא כתר על הכל, נסתר וגנוז בפנימיות שלו, וממנו מתפשט על כל הספירות, ומסדר אותן, שזה יהיה גדול, חסד, וזה יהיה קטן דין, וזה בינוני, רחמים, ומנהיגן כרצונו, ומאיר בהן, ומקשר אותן ומיחד אותן.

לקב"ה, מסטרא דרוחא דיהב בגויה, ולמדחל מניה. הכי אצטריך ליה לאוקיר לאבוי ולאמיה, מסטרא דגופא דיליה, ולמדחל מנהון, דהא אינון משתתפין בקב"ה, ועבדי ליה גופא, והואיל ואינון שותפין בעובדא, ליהוו שותפין בדחילו ויקרא.

(סא) כגוונא דא, ג' שותפין אשתכחו ׀ לעילא ברזא דאדם. אדם קדמאה, אע"ג דגופא דיליה הוה מעפרא, לאו מעפרא דהכא הוה אלא מעפרא דבי מקדשא דלעילא. אבא ואימא אשתכחו, ומלכא עלאה אשתתף בהדייהו, ושדר ביה רוחא דחיי, ואתברי. וכגוונא דא, אשתכח כלא עילא ותתא. וע"ד אצטריך ליה לב"נ למדחל לקודשא ב"ה, ולמדחל לאבוי ולאמיה.

(סב) בס"ת, אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום. חד צדיק עבד שמושא בנוקביה, ואתעביד מההוא שמושא גופא חדא, דנהירו דיליה יתיר מכל אינון מלאכין שליחן לעילא. וכד אתברי ההוא גופא מלכא עלאה, שדר בההוא צדיק כ"ב אתוון, ואשתתף בהדייהו, ונפק לעלמא.

(סג) כיון דנפק, חמו ליה שמשא וסיהרא, ואסתימו *) נהורייהו, דתפוחא

חלופי גרסאות

׀ מוסיף לעילא לעילא.

אדה"ד לא הוה ליה מעיה"ז כלום

הסולם

מאמר

משום שיצא ממעשה השמש והלבנה העליונים, שהם ז"א ומלכות. כיון שחטא, נחשך ומיעט את עצמו, ונצטרך לגוף אחר בעור ובשר. שכתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ואשתו כתנות עור וילבישם. כשמוש ההוא שעשה אותו צדיק בנוקביה, ללידת אדה"ד כנ"ל, לא נמצא מקודם לכן ולא לאחר מכן. כי עוד לא יצא האומן לצורף.

פירוש. אדם הראשון נולד ויצא מזוג ז"א ומלכות, אבל בעת ההוא היו ז"א ומלכות מלבישים לאר"א, והתחתון המלביש העליון נעשה כמוהו, וע"כ נולד אדה"ר מבחינת אמא, שהיא ישסר"ת, שהיא בינה. ונמצא שלא היה בו מבחינת מלכות כלום. וז"ש, אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום, שלא היה לו מבחינת מלכות המכונה עולם הזה כלום. וז"ש (באות ס"א) אע"ג דגופא דיליה הוה מעפרא, דהיינו ממלכות המכונה עפר, לאו מעפרא דהכא הוה, לא היה מהמלכות שבמקומה, כמו עתה, אלא מעפרא דבי מקדשא דלעילא, דהיינו ממלכות שהלבישה לאמא הנקראת מקדש העליון. אשד אז היא דומה לגמרי לאמא שהיא בינה, ואין בה מבחינתה עצמה כלום.

אבל אחר שחטא ואכל מעץ הדעת, אז נפגמה המלכות מחמת חטאו, וירדה מבינה ונפלה לב"ע

עם הקב"ה ועשו לו גוף. ולפי שהם שותפים במעשה, יהיו גם שותפים ביראה וכיבוד.

(סא) כגוונא דא תלת וכר': כעין זה, ג' שותפין נמצאים למעלה בסוד אדם. אדם הראשון, אע"פ שגופו היה מעפר, לא מעפר שבכאן, שבעולם הזה, היה, אלא מעפר בית המקדש למעלה, שהוא בחינת עולם הבריאה. אבא ואמא נמצאו, שהם ז"א ומלכות, ומלך עליון, שהוא בינה, נשתתף עמהם ושלה בו רוח החיים, ונברא. וכעין זה, ג' שותפין, נמצא הכל למעלה ולמטה. וע"כ צריך האדם לירא מהקב"ה, ולירא מאביו ואמו.

(סב) בס"ת אדם קדמאה וכר': כתוב בסתרי תורה. אדם הראשון לא היה לו מעולם הזה, דהיינו מבחינת מלכות דמדת הדין, כלום. צדיק אחד, שהוא יסוד דז"א, עשה שמושו בהנוקבא, דהיינו במלכות שהיתה מלבשת את הבינה, ונעשה משמוש הזה, גוף אחד, שהארנו היתה יותר מכל המלאכים השליחים שלמעלה. וכשנברא גוף ההוא, שלח מלך העליון, שהוא בינה, בצדיק ההוא, שהוא יסוד דז"א, כ"ב אותיות, ונשתתפה עמהם הבינה, ויצא לעולם. (סג) כיון דנפק חמו וכר': כיון שיצא אדם הראשון לעולם, ראו אותו השמש והלבנה, ונסתמו אורותיהם, שתסוח רגלו של אדם הראשון החשיך האור שלהם. מהו הטעם. הוא 518 (דפו"י דף פ"ג ע"א *) דף פ"ג ע"ב)

דרגליה אחשיך נהורא דלהון. מאי טעמא. בגין דמעובדא דשמשא וסיהרא עלאה נפק. כיון דחטא, אתחשך, ואזעיר גרמיה, ואצטריך לגופא אחרא במשכא ובבשרא. דכתיב, (י) ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. כההוא ע שמושא דעבד ההוא צדיק בנוקביה, לא אשתכח מקדמת דנא, ולבתר דנא, דהא עד לא נפק לצורף אומנא.

(סד) עד דאתא חנוך, ונטיל ליה פ קב"ה מארעא, ואבריר פסולת (ה) וקסטורא מכספא, וכן בכל אינון צדיקייא די בארעא. לבתר ז אתתקן ההוא אתר, ואתעבידו רוחין ונשמתיין בשמושייהו וגופא מתתא בארעא. וע"ד בשותפו דלעילא ותתא, בר נש אתי לעלמא, ואצטריך למדחל לאינון שותפיו, ולאוקיר לון, כמה דאתמר. ע"כ. ר

(סה) (ט) אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. רבי חייא פתח, (ע) אל תפן אל קשי העם הזה וגו'. אל תפן. וכי מאן דיימא למלכא, אל תפן. והא כתיב (ז) כי עיניו על דרכי איש. וכתיב (ח) אם יסתר איש במסתרים

חלופי גרסאות

ע זמנא. פ מארעא קב"ה. צ מתקן. ר בדפו"י כתב פקודא כ"ד למהוי דכיר את יום השבת שמות צ"ב א.

מסורת הנהר

(ג) (בראשית ג) רלט צ"ה. (ט) תצוה כא צ"ג. (ע) (דברים ט). (ז) (איוב לד) משפטים קלו צ"ש. (ח) (ירמיה כג) נח סט צ"ג. (ה) פסולת נוותרות וזוהם הכסף.

הסולם

אדה"ר לא הוה ליה מעיה"ז כלום

מאמר

שה"ס המאציל, יצא לצרף וללבן המדרגות, מפסולת הבא ע"י המלכות דמדת הדין. משא"כ אחר החטא כבר נתערבה המלכות דמדת הדין בכל המדרגות, שצריכים לצרף וללבן אותה. (ועי' בתע"ס שיעור ט"ז. אות מ"ג) ושם נתבאר בפרטות מקום יציאת נר"ג וגוף שלו ע"ש כל ההמשך. וכאן דברנו בדרך כלל.

(סד) עד דאתא חנוך וכו': עד שבא חנוך, ולקחו הקב"ה מארץ, ונברר ממנו הפסולת הבריל מן הכסף, וכן בכל אלו הצדיקים שבארץ. ואח"כ נתתקן מקום ההוא, וזיינו מלכות, שנגנוה בה המלכות דמדת הדין, ואינה נראית עוד, ואז נעשו מזווג ז"א ומלכות רוחות ונשמות. והגוף מלמטה בארץ. ועל כן בשותפות שלמעלה ולמטה בא האדם לעולם, וצריך לירא מאלו השותפים ולכבד אותם. כמו שלמדנו. (ע"כ רעיא מהימנא) קסטורא פירושו בריל, כי את הבריל, מתרגם יונתן את קסטרא (במדבר ל"א כ"ב).

(סה) אל תפנו אל וגו': אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. ר' חייא פתח, אל תפן אל קשי העם הזה וגו'. אל תפן, שואל, וכי מי הוא שיאמר למלך אל תפן. והרי כתוב כי עיניו על דרכי איש. וכתוב, אם יסתר

לבי"ע, וגם הוא נפל וירד עמה לעשיה. ונגלה בו המלכות דמדת הדין, ואז היה צריך לגוף אחר, שיהיה בו מבחינת מלכות ז"א, וז"ש ואצטריך לגופא אחרא במשכא ובשרא, דהיינו שיהיו בו בחינות ז"א ומלכות, כי העור היא בחינת מלכות, ובשר הוא בחינת ז"א. דכתיב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. דהיינו שנעשה זווג מבחינת ז"א שבמקומם עצמם, שהמשיכו לו כתנות עור, דהיינו בחינת המלכות. שיש בה תערובות מבחינת מלכות דמדת הדין, אשר צריכים לצרפה ולזככה, שממנה נמשך הפסולת. וז"ש, כההוא שמושא וכו' לא אשתכח מקדמת דנא ולבתר דנא כי ז"א ומלכות עוד לא היו במצב גבוה כזה מקודם לכן, כי אז נתקנו משביה"כ ועלו כל כך גבוה כדי להוליד אדם הראשון במדרגת הבינה. ומכ"ש לאחר מכאן, שלא יהיה עליה גדולה כזו. ואע"פ שגם עתה יש עליות ז"א ומלכות לאר"א עלאין, הנה היא רק בשבת, שהיום גרם. אבל אז היה זה מחמת עצמם, כי נטהרו לגמרי מבחינת מלכות דמדת הדין על ידי המאציל, וז"ש, דהא עד לא נפק לצורף אומנא, שהיו אז במעלה העליונה, עד שלא היה שום ענין שהאומן

ואני לא אראנו נאם יי, והא בכלא אשגח קב"ה וכל עובדין מסתכל, ועייל
בדינא על כלהו, אם טב ואם ביש, כד"א, (ק) האלהים יביא במשפט על כל נעלם
אם טוב ואם רע. ומשה אמר אל תפן.

(טו) ו אלא, כמה בעי בר נש לאסתמרא מחובוי, בגין דלא יחטי קמי
מלכא קדישא. תא חזי, בר נש דעביד מצוה, ההיא מצוה סלקא, וקיימא קמי
קב"ה, ואמרה (ו) אנא מפלנייא דעבד לי. וקב"ה מני לה קמיה, לאשגחא בה כל
יומא לאוטבא ליה בגינה. עבר על פתגמי אורייתא, ההיא עבירה סלקא קמיה,
ואמרה אנא מפלנייא דעבד לי, וקב"ה מני לה, וקיימא תמן לאשגחא (ח) בה,
לשיצאה ליה. הה"ד, (ז) וירא יי וינאץ מכעס בניו ובנותיו. מהו וירא. ההוא
דקיימא קמיה.

(טז) תב בתשובה, מה כתיב. (ט) גם יי העביר חטאתך לא תמות. דאעבר
ההוא חובא מקמיה, בגין דלא יסתכל ביה. לאוטבא ליה. ועל דא אל תפן אל
קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו. אמר רבי יוסי, וכן מהכא משמע, דכתיב
(י) נכתם עונך לפני.

(סח) רבי יוסי זעירא, עאל קמיה דר' שמעון יומא חד, אשכחיה דהוה
יתיב וקארי, כתיב, (א) ויאמר האדם אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן
העץ ואוכל. משמע דאדם וחוה כחדא אתבריאו, ובגופא חדא. דכתיב אשר
נתת עמדי, ולא כתיב אשר נתת לי, אמר ליה, אי הכי, והכתיב (ב) אני האשה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ק) (קהלת יב). (ו) (דברים לב) בא כג צ"ח. (ט) ש"ב ו אלא הכי תנינן כל ב"נ בעי. (ז) ל"ג אנא. (ח) ביה.
(יב) לך קלד צ"א. (ת) (ירמיה ב) נח כ צ"ו.
(א) (בראשית ג) בהשמטות ח"א רסג ת"ז תס"ד צה. צו. תס"ז צה. ז"ח לג ט"ג שמ"ס פא ט"א ש"א.
(ב) (ש"א א).

מאמר

הסולם

האשה אשר נתת עמדי

(סז) תב בתשובה מה וכו': חזר
בתשובה, מה כתוב, גם ה' העביר חטאתך לא
תמות, דהיינו שהעביר מלפניו אותה העבירה
כדי שלא יסתכל בה, ולהטיב לו. ועל כן, כתוב,
אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל
חטאתו, דהיינו שלא יסתכל בהם. אמר ר' יוסי,
וכן מכאן משמע דבר זה, שכתוב, נכתם עונך
לפני.

איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. והרי
בכל דבר משגיח הקב"ה ומסתכל בכל המעשים
ומביא בדין על כולם אם טוב ואם רע. כמ"ש,
אלקים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב
ואם רע. ומשה אמר, אל תפן.

(טו) אלא כמה בעי וכו': ומשיב, אלא
כמה צריך האדם להשמר מעונותיו, כדי שלא
יחטא לפני המלך הקדוש. בוא וראה, אדם
שעושה מצוה, מצוה זו עולה ועומדת לפני
הקב"ה, ואומרת, אני מפלוני שעשה אותי.
והקב"ה ממנה אותה לפניו, להשגיח בה בכל
יום להיטיב לאדם בשבילה. עבר האדם על דברי
תורה עבירה ההיא עולה לפניו, ואומרת, אני
מפלוני שעשה אותי. והקב"ה ממנה אותה
ועומדת שם להשגיח בה, לכלות אותו. ויש
וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו. מהו וירא.
היינו עבירה ההיא העומדת לפניו.

(סח) ר' יוסי זעירא וכו': ר' יוסי הקטן
נכנס לפני ר' שמעון, יוב אחד מצאו, שהיה
יושב וקורא, כתוב, ויאמר האדם האשה אשר
נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל. משמע
חכאן, שאדם וחוה נבראו יחד, ודבקים זה בזה
בגוף אחד, שכתוב, אשר נתת עמדי, ולא כתוב,
אשר נתת לי. אמר לו א"כ, והרי כתוב, אני
האשה הנצבת עמך בזה, ולא כתוב הנצבת
לפניך. אמר לו אם היה כתוב הנתנת עמך,
הייתי

הנצבת עמכה בזה. ולא כתיב הנצבת לפניך. אמר ליה, אי כתיב הנתנת עמך, הוה אמינא הכי, כדכתיב אשר נתת עמדי, אבל הנצבת כתיב.

(ט) אמר ליה, והא כתיב (ג) ויאמר יי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עוז כנגדו. אעשה לו השתא. אמר ליה הכי הוא ודאי, דאדם לבדו הוה, דלא הוה ליה סמך מנוקביה, בגין דהות בסטרוי כמה דאוקימנא. ומה דאמר אעשה לו עוז, הכי הוא, דלא כתיב אברא לו עוז, בגין דכתיב (ד) זכר ונקבה בראם. אבל אעשה כתיב. ומהו אעשה. אתקן. משמע דקודשא ב"ה נטיל לה מסטרוי, ותקין לה בתקונא, ואייתי לה קמיה. וכדין אשתמש אדב באנתתיה, והוה ליה סמך.

(ע) ותנינן, (ו) שפירו דאדם (ז) קדתירא דקיטרא עלאה. מזיהרא דנהרא. שפירו דחווה, דלא הוה יכלין כל בריין לאסתכלא בה. ואפילו אדם לא הוה אסתכל בה, עד ההוא זמנא דחאבו, (ח) ואעדיאת שפירו דלהון. כדין אסתכל בה אדם, ואשתמודע בה לשמשא בה. הדא הוא דכתיב (ט) וידע אדם עוד את אשתו. וידע: בכלא. וידע: בתשמיש. וידע: דאשתמודע בה ואסתכל בה.

(עא) ותנינן, אסיר ליה לב"נ לאסתכלא בשפירו דאנתתא, בגין דלא ייתי בהרהורא בישא, ויתעקר * למלה אחרא. וכך הוה ר"ש עביד, (י) כד הוה

חלופי גרסאות

א ואועירת; ואדעאת.

מסורת הוהר

(ג) (בראשית ב) ב"א רכט צ"ב. (ד) (שם ה) ב"ב רד צ"א. (ה) (בראשית ד) בהשמטות ח"א רנג.

דרך אמת (ו) יפיו של אדם הראשון. (ז) כסא של קשר העליון סוד האצילות והוא כמו קתידרא שפירושו כסא. (ח) עיין בפרשת וירא קיב ע"א (דפו"י) במדרש הנעלם.

אסיר לאסתכלא בשפירו דאתתא

הסולם

מאמר

הייתי אומר כך כמו בהכתוב, אשר נתת עמדי, אבל הנצבת כתוב, הרי המשמעות, שהיתה נצבת לבדה, ולא דבוקה בו.

(ט) אמר ליה והא וכי: א"ל והרי כתוב, ויאמר ה' אלקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עוז כנגדו. הרי שאשתו נבראה לבדה, והיתה כנגדו ולא דבוקה בו בגוף אחד. ומשיב, אעשה לו, היינו עתה אעשה לו שתהיה כנגדו, אבל מקודם לכן נבראו דבוקים זה בזה בגוף אחד. אמר לו, כך הוא ודאי שאדם היה לבדו, שלא היה לו עוז בנוקביה. משום שהיתה דבוקה בצלעותיו, כמו שהעמדנו. ומה שאמר, אעשה לו עוז, משמע שכן הוא, כי לא כתוב אברא לו עוז, שהוא משום שכתוב, זכר ונקבה בראם, משמע שתיכף בעת שנברא כבר היו זכר ונקבה. אבל אעשה כתוב, ומה אעשה. היינו אתקן. משמע, שהקב"ה לקח אותה 521 (דפו"י דף פ"ג ע"ב * דף פ"ד ע"א)

מצלעותיו ותקן אותה בתקן, והביאה לפניו. ואז השתמש אדם באשתו, והיתה לו עוז. (ע) ותנינן שפירו דאדם וכי: ולמדנו, יפיו של אדם היה מהארת קשר העליון מזהר המאיר שה"ס הארת אבא, כי היה לו נשמה דנשמה מאבא דאצילות. (כמ"ש בתלמוד עשר ספירות שיעור ט"ז אות מ"ג) יפיה של חווה, היה שכל הבריות לא היו יכולים להסתכל בה, שהנשמה דנשמה שלה היתה מאמא דאצילות. (כמ"ש שם) ואפילו אדם לא היה מסתכל בה עד הזמן שחטאו, והוסר היופי שלהם, אז נסתכל בה אדם והכיר בה לשמש עמה. ז"ש וידע, אדם עוד את אשתו, וידע, אותה בכל, וידע, בתשמיש. וידע, שהכיר בה והסתכל בה. קדתירא פירושו הארה. לפי הענין. (עא) ותנינן אסיר ליה וכי: ולמדנו, אסור לו לאדם להסתכל ביופי האשה כדי שלא יבא להרהור רע, ויהיה נעקר לדבר אחר, דהיינו

אזיל במתא, והוּו חבֵרִיִּיא אֶזְלִין אֶבְתְּרִיה, וְחַמָּא לֹאִינְתוּ שְׁפִירָאוּ, מֵאִיךְ עֵינִיה, וְהוּו אִמְר לְחַבְרִיִּיא אֵל תִּפְנוּ.

עב) וְכֹל מֵאֵן דִּיסְתַּכַּל בְּשִׁפִּירו דִּאֲנַתְתָּא בִּימְמָא, אֲתִי לְהִרְהוּרִי בְּלִילִיא. וְאִי סְלִיק הֵהוּא הִרְהוּרָא בִּישָׁא עֵלוּיָה, אַעֲבַר מְשׁוּם וְאֱלֹהִי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. תו, אִי שִׁמְשׁ בִּאֲנַתְתִּיה בּוֹזְמָנָא דְסְלִיק בִּיה הֵהוּא הִרְהוּרָא בִּישָׁא, אִינּוּן בְּנִין דְּאוּלִּידוּ אֱלֹהִי מִסְכָּה אֶקְרוּן. ב ועל דא כתיב, א) אֵל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֱלֹהִי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. ר' אבא אַמְר, אֲסִיר לִיה לִבְנֵי לֹאֶסְתַּכְּלָא ג בְּאֱלִילֵי ד עֵזָר, וּבְנִשֵׁי דְעַמִּין, וְלֹא לֹאֲתַהֲנִיִּיא מְנִיִּהוּ, וְלֹא לֹאֲתַרְפָּאָה בְּהוּ, ה דֹּד, דֹּד אֲסִיר לִיה לִבְנֵי לֹאֶסְתַּכְּלָא בְּאַתְר דְּלֹא אַצְטְרִיךְ.

עג) ר' אבא פתח, ז) פְּנָה אֱלִי וְחֲנִנִי תְנָה עֲזָךְ לְעַבְדְּךָ, פְּנָה אֱלִי וְחֲנִנִי, וְכִי לֹא הוּו לִיה לִקְבִ"ה בְּעֵלְמָא שְׁפִירָא כְּדוּד, דֹּד אִיהוּ אִמְר פְּנָה אֱלִי וְחֲנִנִי. אֵלָּא הֲכִי תִנְיִן, דוּד אַחְרָא אִית לִיה לִקְבִ"ה, וְהוּו מְמָנָא עַל כַּמָּה אוֹכְלוּסִין עֵלְאִין וּמִשְׁרִיין. וְכֹד בְּעֵי קְבִ"ה לְרַחֲמָא עַל עֵלְמָא, אֶסְתַּכַּל בְּהַאי ז דוּד, וְנִהִיר לִיה אֲנַפִּין, וְהוּו נִהִיר לְעַלְמִין, וְחִיִּיס עֵלְמָא.

עד) וּשְׁפִירו דְּהַאי דוּד, נִהִיר לְעַלְמִין כְּלֵהוּ רִישִׁיה גּוּלְגַלְתָּא דְּדֵהֲבָא, אֲתַרְקִימַת בְּשַׁבְעָה תְּכַשִּׁיטִי זִינִין דְּדֵהֲבָא. וְהָא אוֹקְמוּה. וְחַבִּיבוּתָא דְּקְבִ"ה לְקַבְּלִיה, וּמִסְגִּיאוֹת רַחֲמוֹתָא דִּילִיה גְּבִיה, אִמְר לִיה ז לְקְבִ"ה, ח דִּיהֲדַר עֵינֵי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר
 (1) לעיל אות סה צ"ס. ז) (תהלים פו) לך סד צ"ג. ב ל"ג וע"ד כתיב. ג בטעוות עממי ע"ז. ד ל"ב ע"ז ובנשי דעמין. ה מוסיף וכ"ש לאסתכלא בהו דאסיר. ו ל"ג דוד. ז קב"ה. ח דיתהדר.

הוכח תוכיה את עמיתך

הסולם

מאמר

וכי לא היה להקב"ה אדם יפה בעולם כדוד, שהוא אמר, פנה אלי וחנוני. ומשיב, אלא כך למדנו, דוד אחר יש לו להקב"ה, שהוא המלכות הנקראת דוד, והוא ממונה על כמה גדודים עליונים ומחנות. וכשרוצה הקב"ה לרחם על העולם, הוא מסתכל בדוד הזה, ומאיר לו פנים והוא מאיר אל-העולמות ומרחם על העולם. ער) ושפירו דהאי דוד וכו': והיופי של דוד הזה מאיר אל העולמות כולם. ראשו, גלגלת של זהב הנרקמת בשבעה תכשיטים משבעה מיני זהב. וכבר העמדנו. (יתרו אות ר"א) וחביבות הקב"ה היא לנגדה ומרוב אהבתו אליו אמר אל הקב"ה, שיחזיר עיניו לנגדו ויסתכל בו, דהיינו שאמר פנה אלי וחנוני. משום שהן יפות בכל, כש"א, הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי, היינו כי בשעה שאלו העינים של המלכות מסתכלים בו, בהקב"ה, אז מתעוררים בלבו חצי אהבה ממרגמות באהבה עליונה. וברוב השלהבת של האהבה

דהיינו שיעקר ממנו טפה לבטלה. וכך היה ר' שמעון עושה, כשהיה הולך בעיר והחברים היו הולכים אחריו, וראה גשים יפות, היה משפיל עיניו, והיה אמר לחברים, אל תפנו. עב) וְכֹל מֵאֵן דִּיסְתַּכַּל וְכוּ': וְכֹל מִי שִׁמְסַתְּכַל בִּיוֹפֵי הָאִשָּׁה בְּיוֹם, הוּוּ בָא לְהִרְהוּרִי בְּלִילִיה. וְאֵם עוֹלָה עֵלְיוּ הִרְהוּרָא הֵהוּוּ הִרְעַ, הוּוּ עוֹבֵר מְשׁוּם וְאֱלֹהִי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. כִּי אוֹתָם הִקְלִיפוֹת הַיּוֹנְקִים מִזֶּה נִקְרְאִים אֲזַהֵי מִסְכָּה. עוּד. אִם שִׁמְשׁ בִּאֲשֶׁתוּ בְּזִמְן שְׁחוּשֵׁב בְּאוֹתוֹ הִרְהוּרָא הִרְעַ, אֵלוּ הַבְּנִים שְׁמוּלִיד, נִקְרְאִים אֱלֹהִי מִסְכָּה. וְעֵינֵי כְּתוּב, אֵל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֱלֹהִי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. ר' אבא אַמְר, אֲסוּר לְאֲדָרְם לְהִסְתַּכַּל בְּאֱלִילֵי עַבְדָּה זְרָה, וּבְנִשֵׁים שֶׁל הָעַמִּים, וְלֹא לְהַנּוֹת מֵהֶם, וְלֹא לְהִתְרַפְּאוֹת מֵהֶם. כִּי אֲסוּר לְאֲדָרְם לְהִסְתַּכַּל בְּמָקוֹם שְׂאִינּוּ צְרִיךְ.

עג) ר' אבא פתח פנה וגו': רא"פ, פנה אלי וחנוני תנה עזך לעבדך. פנה אלי וחנוני, (דפו"י דף פ"ד ע"א)

לקבליה, ויסתכל ביה. בגין דאינון שפירן בכלא, כד"א, ח) הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי דבשעתא דאלין עיינין מסתכלין ביה בקודשא ב"ה, כדון ט) מתערין ט בלביה קסטין . דבלסטראי, ברחימותא עלאה, ובסגיאות שלהוביתא דרחימו עלאה לגביה, אמר הסבי עיניך מנגדי, אסחר עיניך לסטר אחרא מני, דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא. ועל דא כתיב ביה בדוד, ט) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. ובגין כ) ההוא דוד עלאה שפירא, רחימנא ז) ותיאובתא דקב"ה לאדבקא ביה. אמר דוד פנה אלי וחנני.

עה) ח) כגוונא דא, י) ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יי'. משמע דעאל עמיה עם יעקב גנתא דעדן, דאיהו שדה דתפוחין קדישין. וכי היך יכיל גנתא דעדן לאעלא עמיה, דהא גנתא דעדן כמה רב הוא בפותיא ובארכא. כמה זינין דבייתין עלאין קדישין, נ) דרגין על דרגיו, מדורין על מדורין אית תמן. עו) אלא גנתא אחרא עלאה קדישא אית ליה לקב"ה, וההוא גנתא רחימותא דיליה, ואתדבק ביה, ולא אתנטיר אלא לקב"ה בלחודוי, דהוא עייל ביה. ודא אחסין קב"ה ט) לאשתכחא תדיר עמהון דצדיקייא. וכ"ש לאשתכחא ביה ביעקב, ע) ודא זמין ליה קב"ה לאעלאה עמיה לסייעא ליה. עז) פ) כגוונא דא, צ) אני יי' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו'. צ) תנן, מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל. וכי ארץ ישראל, דאיהו ד' מאות

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

ח) (שיר ו) ויחי רמח צ"ג. ט) (ש"א טז) משפטים נה צ"ב. י) (בראשית כז) בא מג צ"פ. כ) (שם כח) וראו כו צ"ד. עד לאשתכחא. ע) ולאעלאה ול"ג ודא זמין ליה קב"ה. פ) ל"ג כגוונא דא. צ) תנן.

דרך אמת ט) מתעוררים המדות עליונות ברוב טובה.

הסבי עיניך מנגדי

הסולם

מאמר

ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. משמע, שנכנס עם יעקב הגן העדן, שהוא שדה דתפוחים קדושים. ושואל, וכי איך היה יכול גן העדן לכנוס עמו, הרי גן העדן כמה גדול הוא ברוחב ובאורך, כמה מיני בתים עליונים קדושים, מדרגות על מדרגות, מדורים על מדורים, יש שמה.

עו) אלא גנתא אחרא וכי: ומשיב, אלא גן אחר עליון קדוש, שהוא מלכות, יש לו להקב"ה, ובגן ההוא האהבה שלו ונתדבק בו, ואינו משומר אלא להקב"ה בלבדו שהוא נכנס בה, וזה מוריש הקב"ה שימצא תמיד עם הצדיקים, וכל שכן שימצא עם יעקב, וזה הזמין לו הקב"ה, שתכנוס עמו לעזור אותו.

עז) כגוונא דא אני וכי: כעין זה, אני ה' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק הארץ וגו'. ולמדנו, מלמד שנתקפלה מתחתיו כל ארץ ישראל. וע"כ אמר לו, הארץ אשר אתה שוכב עליה

האהבה העליונה אליו, אמר הסבי עיניך מנגדי. דהיינו החזר עיניך ממני לצד אחר, כי הם שורפים אותי בשלהבת האהבה. וע"כ כתוב בו, בדוד, והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. ומשום דוד הזה העליון היפה, שהאהבה והתשוקה של הקב"ה להדבק בו, אמר דוד פנה אלי וחנני. קסטין, פירושו אבנים וחצים, לפי הענין. דבלסטראי, פירושו מרגמות, כמה, וכי משה רבינו קניגי ובליסטרי היה (חולין ט).

פירוש האורות רבינה מבחינת קו שמאל שלה מכונה זהב. וגלגלת של זהב, ה"ס הג"ר שבמלכות, שה"ס ראש וגלגלת, היו מאירים בהארת החכמה וקו שמאל שבבינה. המכונים זהב, ויש בהארה זה ז"ס תג"ת נהי"מ, וה"ס שבעה תכשיטי זינין דדהבא. וכן סוד היופי היא מהארת החכמה.

עה) כגוונא דא ויאמר וגו': כעין זה,

פרסה על ד' מאות פרסה, היך אתעקרת מאתרה, ויתבא תחותי. אלא ארץ אחרא עלאה קדישא אית לקב"ה, וארץ ישראל אקרי. והיא תחות דרגא דיעקב דקאים עלה. ואחסין לה קב"ה לישראל בגין רחימותא דלהון, לדיירא עמהון, ולדברא להון, ולאגנא להון מכלא, ואקרי ארץ חיים.

עח) ת"ח, אסיר ליה לבר נש, לאסתכלא באתר דקב"ה מאיס ביה, ורחיקא ביה נפשיה. ומה במה דרחים קב"ה, אסיר לאסתכלא ביה, במה דרחיק עאכ"ו. ק דת"ח, אסיר ליה לבר נש לאסתכלא בקשת, בגין דאיהו חיוז דדיוקנא עלאה. ו אסיר ליה לבר נש לאסתכלא באת קיימא דיליה, בגין דהוא רמיו לצדיקא דעלמא. אסיר ליה לבר נש לאסתכלא, באצבעון דכהני, בשעתא דפרסי ידייהו, בגין דתמן שריא יקרא דמלכא עלאה. ומה באתר קדישא עלאה אסיר לאסתכלא, באתר מסאבא רחיקא לא כל שכו. בגיני כך, אל תפנו אל האלילים. ר' יצחק אמר, ומה לאסתכלא בהו אסיר, למפלח להו, או למעבד להו, על אחת כמה וכמה.

עט) ובגיני כך, אל תפנו אל האלילים. ש הכא אתא לאזהרא להו לישראל כקדמיתא. ת לקביל ז) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. ואלהי מסכה לא תעשו לכם, לקביל לא תעשה לך פסל אני יי' אלהיכם. א לקביל אנכי יי' אלהיך, איש אמו ואביו תיראו. ב לקבל כבוד את אביך ואת אמך. ואת שבתותי תשמורו,

חלופי גרסאות

ק ות"ח. ר ל"ג מן אסיר עד אסיר. ש והכא. ת אנכי ה' אלקיך לקביל אני ה' אלקיכם אל תפנו אל האלילים לקביל לא יהיה לך אלקים אחרים על פני. א ל"ג לקביל. ב ל"ג לקבל.

מסורת הנהר

ז) (שמות כ) יתרו קג צ"ה.

מאמר **הסולם** אסיר לאסתכלא באתר דקב"ה מאיס

לאדם להסתכל באצבעות הכהנים בשעה שפורשים יריהם. משום ששם שורה הכבוד של מלך העליון. ומה במקום קדוש עליון אסור להסתכל, במקום טמא רחוק לא כל שכן שאסור להסתכל. משום זה, אל תפנו אל האלילים. ר' יצחק אמר, ומה להסתכל בהם אסור, לעבד להם או לעשות אותם, על אחת כמה וכמה. עט) ובגיני כך אל וכו': ומשום זה, אל תפנו אל האלילים. כאן בא להזהיר את ישראל כבתחילה, כבעשרת הדברות, כי אל תפנו אל האלילים הוא כנגד, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. ואלהי מסכה לא תעשו לכם, הוא כנגד, לא תעשה לך פסל. אני ה' אלקיכם, הוא כנגד, אנכי ה' אלקיך. איש אמו ואביו תיראו, הוא כנגד, כבוד את אביך ואת אמך. ואת שבתותי תשמרו, הוא כנגד, זכור את יום השבת לקדשו. לא תשבעו בשמי לשקר, הוא כנגד, לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא. לא תגנובו, כנגד לא תגנוב. ולא תכחשו ולא תשקרו

עליה לך אתננה וגו'. ושואל, וכי ארץ ישראל, שהיא ת' פרסה על ת' פרסה, איך נעקרה ממקומה ובאה תחתיה. אלא ארץ אחר עליונה יש לו להקב"ה, ונקראת ארץ ישראל, שהיא המלכות, והיא תחת מדרגת יעקב, שהוא עומד עליה. כי יעקב הוא מרכבה לז"א, והמלכות היא תחת ז"א, והורשה הקב"ה לישראל מחמת האהבה שלהם, שתדור עמהם, ותנהיג אותם, ולהגן עליהם מכל, ונקראת ארץ חיים. עח) ת"ח אסיר ליה וכו': בוא וראה, אסור לו לאדם, להסתכל במקום שהקב"ה מואס אותו, ונפשו רחוק ממנו. ומה, במה שאהב הקב"ה אסור להסתכל בו, במה שרחוק ממנו על אחת כמה וכמה שאסור, בוא וראה, אסור לו לאדם להסתכל בקשת, משום שהיא מראה דמות העליונה, כי המלכות יש לה ג' גווני הקשת, שה"ס ג' קוין שלה. וכן אסור לו לאדם להסתכל באות ברית שלו, משום שהוא רומז לצדיקו של עולם. וכן אסור לו (דפו"י דף פ"ד ע"א * דף פ"ד ע"ב)

זכור את יום השבת לקדשו. לא תשבעו בשמי לשקר, לא תשא את שם יי' אלהיך לשוא. לא תגנובו, ג לא תגנוב. ולא תכחשו, ולא תשקרו איש בעמיתו. לא תענה ברעך עד שקר. מות יומת הנואף והנואפת, לא תנאף. לא תעמוד על דם רעך, לא תרצח. והא אוקמוה, וע"ד כללא דאורייתא, בפרשתא דא. (פ) א"ר חייא, בקדמיתא, אנכי יי' אלהיך. זכור את יום השבת. לא תשא. לא תרצח. לא תנאף. לא תגנוב. בלישנא יחידאי. והכא, אני יי' אלהיכם. איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו. אל תפנו אל האלילים. בלישנא דסגיאין. ד אלא ת"ח, מיומא דהווי ישראל שכיחין בעלמא, לא אשתכחו קמי קב"ה, בלבא חד, וברעותא חדא, כמה בהווא יומא דקיימו בטורא דסיני. וע"ד כלא אתמר בלשון יחידאי. לבתר בלישנא דסגיאין, דהא לא אשכחו כל כך בהווא רעותא. (פא) רבי אלעזר הוה אזיל למחמי ה לר' יוסי בר"ש בן לקוניא, תמוי והווי עמיה ר' חייא ורבי יוסי, כד מטו חד בי חקל, יתבו תחות אילנא חדא. א"ר אלעזר, כל חד לימא מלה דאורייתא. פתח רבי אלעזר ואמר, ה ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע. לא כתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אלא אנכי יי' אלהיך מארץ מצרים, וכי מארץ מצרים הוה להו מלכא, ולא מקדמת דנא, והא כתיב ויאמר יעקב אל בניו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם. וכתיב ונקומה ונעלה בית אל, ואת אמרת מארץ מצרים. (פב) אלא, מן יומא דהווי ישראל בעלמא, לא אשתמודעו יקרא דקב"ה, בר בארעא דמצרים, דהווי בהווא פולחנא קשיא, וצווחו לקבליה, ולא אשתנו

חלופי גרסאות

ג ל"ג לא תגנובו. ד א"ל. ה לר"ש בן לקנייא.

מסורת הזהר

(ו) (הושע יג). (ז) (בראשית לה) וישלח מח צ"ב. (ח) (שם) וישלח מט צ"ב.

אנכי ה' אלקיך מארץ מצרים

הסולם

מאמר

חמיו. והיה עמו ר' חייא ור' יוסי. כשהגיעו לשדה אחד, ישבו תחת אילן אחד. א"ר אלעזר, כל אחד יאמר דבר תורה. פתח ר' אלעזר ואמר, ואנכי ה' אלקיך מארץ מצרים ואלקים זולתי לא תדע. לא כתוב, אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אלא אנכי ה' אלקיך מארץ מצרים, ושואל, וכי מארץ מצרים היה להם מלך, ולא מקודם לכן. והרי כתוב, ויאמר יעקב אל בניו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם. וכתוב, ונקומה ונעלה בית אל. ואתה אומר, מארץ מצרים.

(פב) אלא מן יומא וכו': ומשיב, אלא מן יום שהיו ישראל בעולם לא נודע כבוד הקב"ה חוץ מבארץ מצרים, שהיו בעבודה קשה ההוא, וצעקו לפניו, ולא נשתנו מן המנהג שלהם לעולם. ושם נבחנו אבותינו כזהב מתוך הצנור שבכור. ועוד, שהיו רואים בכל יום כמה מכשפים, כמה מינים רעים להטעות בני

תשקרו איש בעמיתו, כנגד לא תענה ברעך עד שקר. מות יומת הנואף והנואפת, כנגד לא תנאף. לא תעמוד על דם רעך, כנגד לא תרצח. וכבר העמידוהו וע"כ כלל התורה בפרשה זו. (פ) אמר ר' חייא וכו': אר"ה, בתחילה בעשרת הדברות, כתוב, אנכי ה' אלקיך, זכור את יום השבת, לא תשא, לא תרצח, לא תנאף, לא תגנוב, בלשון יחיד. וכאן, כתוב, אני ה' אלקיכם, איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו, אל תפנו אל האלילים, בלשון רבים. ומשיב, אלא בוא וראה, מיום שישאל היו נמצאים בעולם, לא היו נמצאים לפני הקב"ה, בלב אחד וברצון אחד, כמו באותו יום שעמדו בהר סיני. וע"כ הכל נאמר בלשון יחיד. ולאחר כך נאמר בלשון רבים, כי לא היו נמצאים כל כך ברצון ההוא. דהיינו ברצון אחד.

(פא) רבי אלעזר הוה וכו': ד"א, היה הולך לראות את ר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא, דפו"י דף פ"ד ע"ב

מנימוסא דלהון לעלמין. ו תמן אתבחינו אבהתנא, ו כדהבא מגו שפכה. ועוד, דהו חמאן בכל יומא, כמה חרשין, כמה זינין בישין, לאטעאה לון לבני נשא, ולא סטו מארחא לימינא ולשמאלא. ואע"ג דלא הו ידעי כל כך ביקרא דקב"ה, אלא הו אזלין בתר נימוסי אבהתהון.

פג) ולבתר, חמו כמה נסין, וכמה גבוראן, ונטל לון קב"ה לפולחניה. ובגין דכלהו חמו כמה נסין ואתין בעיניהון, וכל אינון אתין וגבורן. אמר ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים. דתמן הוה באתגלייא יקרא דיליה. ואתגלי עלייהו על ימא, וחמו זיו יקרא עלאה דיליה אפין באפין. ז דלא תימרון אלהא אחרא הוה דמליל עמנא, אלא אנא הוה דחמיתון בארעא דמצרים, אנא הוה דקטלנא סנאיכון בארעא דמצרים. אנא הוה דעבדנא כל אינון עשר מחאן בארעא דמצרים. ובגיני כך, ואלהים זולתי לא תדע, דלא תימא דאחרא הוה, אלא אנא הוה כלא.

פד) תו פתח, ו) לא תעשוק את רעך ולא תגזול לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר. לא תלין פעולת שכיר אמאי. אלא מקרא אחרא אשתמע, דכתיב פ) ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו. לא תבא עליו השמש, אודהר דלא תתכנש בגינוי מעלמא, עד לא ימטי זמנך לאתכנשא. כמה דאת אמר, ז) עד אשר לא תחשך השמש וגו'. מהכא אוליפנא מלה אחרא, מאן דאשלים לנפשא דמסכנא. אפילו * דמטו יומוי לאסתלקא מעלמא, קב"ה אשלים לנפשיה, ויהיב ליה חיין יתיר.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ע) (ויקרא יט) משפטים קיא צ"ו. פ) (דברים כד) ו כהתוכא דדהבא מגו טיפסא. ז ולא. ח דממליל. ח"ג סה. רעה. צ) (קהלת יב) ויחי קיג צ"א ז"ח צ"ב ט"ג ש"א ש"ג ש"ד שט"ו שי"ט.

דרך אמת י) ושם נבחנו האבות כוהב הנבחן בכור שבתוך השלחבת אש כנודע.

מאמר

הסולם

לא תלין פעולת שכיר

תרע. שלא תאמר, שאחד הוא, אלא אני הוא הכל.

פד) תו פתח לא וגו': עוד פתח ר"א, לא תעשוק את רעך ולא תגזול לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר. שואל, לא תלין פעולת שכיר, למה. ומשיב, אלא ממקרא אחר נשמע. שכתוב, ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו. לא תבא עליו השמש, היינו, הזהר, שלא תאסוף בשבילו מן העולם, מטרם שיגיע זמנך להאסף. כש"א עד לא תחשך השמש וגו', שרומז ע" פסירת אדם מן העולם. מכאן למדתי דבר אחר. אשר מי שממלא נפש העני, הנה אפילו כשמגיעים ימיו להסתלק מן העולם, הקב"ה ממלא את נפשו, ונותן לו יותר חיים.

לא

בני אדם, ולא נטו ימין ושמאל מן הדרך. ואע"פ שלא היו יודעים כל כך בכבוד הקב"ה, אלא היו הולכים אחרי מנהגי אבותיהם. שפכה הוא צינור, כמו שפכי (ב"ב ג).

פג) ולבתר חמו כמה וכו': ואח"כ ראו כמה נסים, וכמה גבורות. ולקחם הקב"ה לעבודתו. ומשום שכולם ראו כמה נסים ואותות בעיניהם, וכל אלו אותות וגבורות, אמר ואנכי ה' אלקיך מארץ מצרים, ששם היה הכבוד שלו בגלוי. ונגלה עליהם על הים, וראו זיו יקר העליון שלו פנים בפנים. שלא תאמרו, אל אחר הוא שדבר עמנו, אלא אני הוא שראיתם אותי בארץ מצרים. אני הוא שהרגתי שונאיכם בארץ מצרים. אני הוא שעשיתי כל עשר המכות בארץ מצרים. ומשום זה, ואלקים זולתי לא (דפו"י דף פ"ד ע"ב *) דף פ"ה ע"א)

פה) לא תלין פעולת שכיר, ת"ח, מאן דנטיל אגרא דמסכנא, כאילו נטיל נפשיה, ודאנשי ביתיה. הוא אזער נפשיהו, קב"ה אזער יומיו, ואזער נפשיה, מההוא עלמא. דהא כל אינון הבלים דנפקי מפומיה, כל ההוא יומא, כלהו סלקין קמיה דקב"ה, וקיימין קמיה, לבתר סלקא נפשיה, ונפשיהו דאנשי ביתיה, וקיימין, באינון הבלים דפומיה. וכדין, אפילו אתגזר על ההוא בר נש, כמה יומיו, וכמה טבאן, כלהו מתעקראן מניה, ומסתלקי מניה. פו) ולא עוד, אלא דנפשא דיליה לא סלקא, לעילא והיינו דאמר רבי אבא, רחמנא לשזבינן מנייהו, ומעלבונייהו. ואוקמוה, אפילו עשיר הוא, ואליו הוא נושא את נפשו דייקא, נ אפילו מכל בר נש נמי, וכ"ש מסכנא. והיינו דהוה רב המנונא עביד, כד הוה, ההוא אגיר מסתלק מעבידתיה, הוה יהיב ליה אגריה, וא"ל, טול נפשך דאפקידת בידאי, טול פקדונך. פז) ואפילו אמר יהא בידך, דאנא, בעינא לסלקא אגרי. לא הוה בעי. אמר פקדונא דגופך, לא אתחזי לאתפקדא בידי, כל שכן פקדונא דנפשא. דהא פקדונא דנפשא לא אתיהיבת, אלא לקב"ה. דכתיב, בידך אפקיד רוחי, אמר ר' חייא, ובידא דאחרא שארי. א"ל, אפילו בידיה, בטר דיהיב. פח) כתיב לא תלין פעולת שכיר, וכתיב ולא תבא עליו השמש. אלא הא אוקמוה, אבל ת"ח לית לך יומא ויומא, דלא שלטא ביה יומא עלאה אחרא. ואי איהו לא יהיב ליה נפשא דיליה, כההוא יומא, כמאן דפגים לההוא יומא

חלופי גרסאות

ט ונפשא. י מוסיף אפילו כמה. כ ל"ג לעילא.
 ז מוסיף יכול אפילו. ח מוסיף ת"ל ואליו. נ מוסיף
 אלא אפילו. ס מוסיף לא בעינא; בעי. ע ל"ג בההוא יומא.

מסורת הזהר

ק) (תהלים לא) צו נב צ"ש.

דרך אמת כ) אחוה שכיר יוס.

הסולם

לא תלין פעולת שכיר

מאמר

רב המנונא, כשהשכיר היה מסתלק מעבודתו, היה נותן לו שכרו ואמר לו, קח את נפשך שהפקדת בידי, קח פקדונך. פז) ואפילו אמר יהא וכר': ואפילו אמר השכיר, יהיה שכרי בידך, איני רוצה לקבל שכרי, לא היה רוצה, אמר, הפקדון של גופך אינו ראוי להפקיד בידי, כל שכן פקדון של הנפש. כי פקדון של הנפש לא ניתן אלא להקב"ה, שכתוב, בידך אפקיד רוחי. אמר ר' חייא, שואל, ובידי אחר, שאינו בעליו, מותר להפקיד שכרו. אמר לו, אפילו בידי בעליו מותר להפקיד, אחר שכבר נתן לו שכרו בידו. פח) כתיב לא תלין וגו': שואל, כתוב לא תלין פעולת שכיר. וכתוב, ולא תבא עליו השמש, שמשמע שמחויב לתת לו שכרו קודם ביאת השמש, ומקודם לכן אומר שרק לית ליה אסור. ומשיב, אלא הרי העמידוהו. אבל ברא

פה) לא תלין פעולת שכיר: בוא וראה, מי שלוקח שכרו של העני, הוא כאלו לוקח את נפשו ונפש אנשי ביתו. הוא המעיט את נפשו, הקב"ה ממעט ימיו, וממעט נפשו מעולם ההוא. כי כל אלו הבלים שיצאו מפיו של העני כל אותו היום, כולם עולים לפני הקב"ה ועומדים לפניו, ואח"כ עולה נפשו ונפשו של אנשי ביתו ועומדים באלו הבלים של פיו. דהיינו שתובעים דין לפני הקב"ה. ואז אפילו נגזר על אותו האדם, כמה ימים וכמה טוב, כולם נעקרים ממנו ומסתלקים ממנו. פו) ולא עוד אלא וכר': ולא עוד אלא שנפשו אינו עולה למעלה, והיינו שאמר ר' אבא, הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם. והעמידוהו, אפילו עושר הוא, אסור להליו שכרו. ואליו הוא נושא את נפשו, הוא בדיק, דהיינו אפילו מכל אדם. וכל שכן עני. והיינו שהיה עושה (דמוי דף פ"ה ע"א)

פ עלאה. ובגיני כך ביומו תתן שכרו, ולא תבא עליו השמש. והא דאתמר לא תלין, בגין דנפשיה לא סליק, וסליק ההוא נפשא דמסכנא, ודאנשי ביתיה, כמה דאתמר.

(פט) ר' חייא פתח ואמר קרא אבתריה, (ו) לא תקלל חרש ולפני עור וגו', האי קרא כמשמעו. אבל פרשתא דא כלא, אוליפנא מינה מלין אחרנין, וכלהו תליין דא בדא. ת"ת, מאן דלייט לחבריה, ואיהו קמיה, ואכסיף ליה, כאלו אושיד דמיה, והא אוקימנא. והאי קרא, דלאו חבריה עמיה, ז והוא ק לייט ליה, ההיא מלה סלקא.

(צ) דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומיה, דלא אית ליה קלא, ה ההוא קלא סליק לעילא, וכמה (ז) קסטרין מתחברין עמיה דההוא קלא, עד דסלקא ואתער אתר דתהומא רבא, כמה דאוקמוה וכמה מתערין עליה דההוא ב"נ. ווי למאן דאפיק מלה בישא מפומיה, והא אוקמוה.

(צא) ולפני עור לא תתן מכשול, כמשמעו. ואוקמוה, במאן דגרים ש לאחרא למחטי. וכן (ח) מאן דמחי לבריה רבא. ולפני עור לא תתן וגו', במאן דלא מטא להוראה ת ואורי, דכתיב (ט) כי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה. והאי אעבר, משום ולפני עור לא תתן מכשול, בגין א דאכשיל ליה לחבריה לעלמא דאתי.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (ויקרא יט) בשלח לג צ"ג. (ש) (משלי ז) הקסהיז פ ל"ג עלאה. צ וההוא. ק דלייט. ד וההוא. ש אחרא. ת מוסיף ואורי קאמר כמה דתנינן. א דכשיל. סה צ"ג.

דרך אמת (ז) רוחות שלוחי הדין מקטרגין. הרש"ב. (ח) מי שמכה לבנו הגדול והוא מתבייש.

מאמר

הסולם

לפני עור לא תתן מכשול

בשעה שאין חברו לפניו, והוא מקללו, דבור ההוא עולה למעלה, ומקטרג עליו. (צ) דלית לך מלה וכי: שאין לך דבור ודבור שיוצא מן האדם שאין לו קול, קול ההוא עולה למעלה, וכמה מלאכי חבלה מתחברים בקול הזה, עד שעולה ונתעורר המקום של תהום הגדול, ששם הקליפות, כמו שהעמדנו, וכמה מהם מתעוררים על האדם להענישו. אוי למי שהוציא דבור רע מפיו, וכבר העמידוהו. קסטרין, פירושו מחבלים, מלשון ראהו קסדור אחר (שבת מ"ט).

(צא) ולפני עור לא תתן מכשול: הוא כמשמעו. והעמידוהו, במי שגורם לאחר שיחטא. וכן מי שמכה לבנו הגדול, וכן, ולפני עור לא תתן מכשול, היינו, במי שלא הגיע להוראה ומורה. שכתוב, כי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה. וזה עבר על ולפני עור לא תתן מכשול, משום שמכשיל את חברו, בהוראתו, לעולם הבא.

בוא וראה, אין לך יום ויום שאינו שולט עליו יום עליון אחר, דהיינו טפירה אחת שהיא יום אחד, מזי ימים עליונים הנקראים חג"ת נה"ם. ואם הוא לא נתן לו הנפש שלו, דהיינו שכרו, באותו יום, הוא כמי שפוגם ליום ההוא העליון, ומשום זה ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש. וזה שנאמר, לא תלין, טובב על העונש, משום שבגלילה, אין נפשו עולה למעלה, ונפשו של העני ושל אנשי ביתו עולים אז, כמו שאמרנו. (באות פ"ה).

(פט) ר' חייא פתח וכו': ר' חייא פתח ואמר אחריו המקרא לא תקלל חרש ולפני עור וגו', מקרא זה הוא כמשמעו. אבל פרשה זו כולה למדנו ממנה דברים אחרים עליונים וכולם תלויים זה בזה. כי כל ענף שלמטה מראה על שורש שלו למעלה. בוא וראה מי שמקלל חברו והוא נמצא לפניו, וביזה אותו, הוא כאלו שפך דמו. וכבר העמדנו. ומקרא זה מדבר, (דפו"י דף פ"ה ע"א) 528

(צב) דתנינן מאן דאזיל באורח מישר באורייתא, ומאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות, אית ליה חולקא טבא תדיר לעלמא דאתי. דההיא מלה דאורייתא דאפיק מפומיה, אזלא ושטא בעלמא, וסלקא לעילא. וכמה עלאין קדישין מתחבראן בההיא מלה, וסלקא באורח מישר, ואתעטר בעטרא קדישא, ואסתחי בנהרא ב דעלמא דאתי, דנגיד ונפיק מעדן, ואתקבל ביה, ואשתאב בגויה, ג ואתענג סוחרניה דההוא נהרא, אילנא עלאה. וכדין נגיד ונפיק נהורא עלאה ואתעטר ביה בההוא בר נש כל יומא, כמה דאתמר.

(צג) ומאן ד דלעי באורייתא, ולא אשתדל בה באורח קשוט, * (וכאורח מישר. ההוא מלה סלקא, וסטי אורחין, ולית מאן דיתחבר ה בה. וכלא דחין ו לה לבר, ואזיל ושטא בעלמא ולא ישכח אתר. מאן גרים ליה האי. ההוא דסאטי ליה מאורח מישר, הה"ד ולפני עור לא תתן מכשול. ובגיני כך כתיב, ויראת מאלהיך אני יי'.

(צד) ומאן דתיאובתיה למלעי באורייתא, ולא אשכח ז מאן דיוליף ליה, והוא ברחימותא דאורייתא, לעי בה, ומגמגם בה, בגמגומא דלא ידע. כל מלה ומלה סלקא, וקב"ה חדי בההיא מלה, וקביל לה, ונטע לה סחרניה דההוא נחלא, ואתעבידו מאלין מלין אילנין רברבין, ואקרון ערבי נחל, הה"ד באהבתה תשגה תמיד.

(צה) ודוד מלכא אמר, א הורני יי' דרכך אהלך באמתך. וכתיב א ונחני בארח מישור למען שוררי. זכאין אינון דידעין אורחוי דאורייתא, ומשתדלי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר (ח) (משלי ה) ויקרא קכא צ"ע. א (תהלים פו) ב"ב ב דבעלמא. ג ואתנטע. ד דיליף. ה ביה. ו ליה לבר נש. ז ל"ג מאן. (שם כז) רכו צ"א. ב (שם כז)

לפני עור לא תתן מכשול

הסולם

מאמר

זה היינו אותו האדם שנטה מדרך הישר. ז"ש, ולפני עור לא תתן מכשול. דהיינו שלא יתן מכשול לדברי תורה שמוציא מפיו. ומשום זה כתוב, ויראת מאלקיך אני ה'. (צד) ומאן דתיאובתיה למלעי וכו': ומי שתשוקתו הוא לעסוק בתורה, ואינו מוצא מי שילמד אותו, והוא באהבת התורה, מדבר בה ומגמגם בה בגמגום, שאינו יודע, כל דבור ודבור עולה, והקב"ה שמח בדבור ההיא, ומקבלה, ונטע אותה מסביב אותו הנחל, שהוא בינה, ונעשים מאלו הדבורים אילנות גדולים, דהיינו אורות גדולים, ונקראים ערבי נחל. ז"ש באהבתה תשגה תמיד.

(צה) ודוד מלכא אמר וכו': דוד המלך אמר, הורני ה' דרכך אהלך באמתך. וכתוב ונחני בארח מישור למען שוררי, אשרי הם היודעים דרכי התורה, ועוסקים בה בדרך הישר, שהם נטעים אילנות החיים למעלה, דהיינו שממשיכים מחיין

(צב) דתנינן מאן דאזיל וכו': שלמדנו, מי שהולך בדרך הישר בתורה, ומי שעוסק בתורה כראוי, יש לו חלק טוב תמיד לעולם הבא. כי הדבור של תורה שמוציא מפיו, הולך ומשוטט בעולם, ועולה למעלה, וכמה מלאכים עליונים קדושים מתחברים בדבור ההוא, ועולה בדרך ישר, ומתעטר בעטרה קדושה, ומתרחצת בנהר של עולם הבא, שהיא בינה, הנמשך ויוצא מעדן, שהוא חכמה, ומתקבל בו, ומשתאב בתוכו. ואילן העלין, שהוא ז"א, מתענג מסביב נהר ההוא, כלומר שגורם שז"א יקבל הארת הנהר מבינה, ואז נמשך ויוצא אור עליון, ומתעטר בארם ההוא כל היום. כמו שלמדנו. (צג) ומאן דלעי באורייתא וכו': ומי שעוסק בתורה ואינו עוסק בה בדרך אמת, ובדרך הישר, דבור ההוא עולה ונוטה מן הדרך, ואין מי שיתחבר בה, והכל דוחים אותו לחוץ, הולך ומשוטט בעולם ואינו מוצא מקום. מי גרם לו (דפו"י דף פ"ה ע"א *) דף פ"ה ע"ב)

בה בארח מישר, דאינון נטעין אילנין דחיין לעילא, דכלהו אסוותא. ובגין כך כתיב, (א) תורת אמת היתה בפיהו. וכי אית תורה דלאו איהי אמת. אין כגוונא דאמרן, דאורי ח מאן דלא ידע, ולא איהו קשוט. וההוא דאוליף מלה מיניה, אוליף מלה דלאו איהו אמת. ובגיני כך כתיב, תורת אמת היתה בפיהו. (צו) ועכ"ד, מבעי ליה לב"נ למילף מלי דאורייתא מכל ב"נ, אפילו ממאן דלא ידע. בגין דע"ד יתער כ באורייתא, וייתי למילף ממאן דידע, ולבתר אשתכח, דאזיל בה באורייתא בארח קשוט. ת"ח, ישתדל ב"נ בעלמא באורייתא ופקודוי, אפילו דלא עביד לשמה, דמתוך שלא לשמה בא לשמה.

(צז) ר' יוסי פתח קרא אבתריה ואמר, (ד) לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, כמשמעו. אבל הא אתמר, דפרשתא דא מלין עלאין ויקירין אית בה בפקודי אורייתא. האי קרא מסופיה קא משמע, דכתיב בצדק תשפוט עמיתך. ת"ח, תרי דרגין אינון הכא: משפט, וצדק. מה בין האי להאי. אלא חד רחמי, וחד דינא, ודא אתבסם בדא.

(צח) כד אתער צדק, דאין דינא לכלא כחדא, דלית ביה רחמי, ולא וותרנותא. כד אתער משפט, אית ביה רחמי. יכול יהא כלא במשפט. אתא קרא ואמר, בצדק תשפוט עמיתך. מ"ט. בגין דצדק לאו דאין לדא ושביק לדא, אלא כלהו כחדא בשקולא חדא. כגוונא דא לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלהו (י) בשקולא חדא, בצדק. יכול יהא כלא דינא בצדק בלחודוי. אתא

חלופי גרסאות

ח מאי ט והאי י ל"ג מיניה. כ אורייתא.

מסורת הזהר

(ג) (מלאכי ב) תדומה טו צ"ח. (ד) (ויקרא יט) ב"א שג צ"א.

דרך אמת (ו) בושקל אחד.

בצדק תשפוט עמיתך

הרי למדנו, שבפרשה זו יש בה דברים עליונים ויקרים במצות התורה. מקרא זה מתבאר מסופו, שכתוב, בצדק תשפוט עמיתך. בוא וראה ב' מדרגות הן כאן, משפט, וצדק, מה בין זו לזו. אלא אחת היא רחמים, דהיינו משפט, שהוא ז"א, ואחת היא דין, דהיינו צדק, שהיא מלכות, וזו מתבשמת בזה.

(צח) כד אתער צדק וכו': כשנתעורר צדק הוא דן דין לכל ביחד, כי אין בו רחמים ולא ויתור. כשנתעורר משפט, יש בו רחמים. יכול שיהיה הכל במשפט, בא הכתוב ואמר, בצדק תשפוט עמיתך. מה הו'עם. משום שצדק אינו דן לזה וסולח לזה, אלא דן הכל יחד, בהשוואה אחת. כעין זה לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלם בהשוואה אחת, בצדק. יכול שיהיה כל הדין בצדק בלבד, בא הכתוב ואמר, תשפוט, שצריכים לחבר אותם יחד

הסולם

מוזין לז"א הנקרא עץ החיים, שכולם הם רפואה לנפשו, ומשום זה כתוב, תורת אמת היתה בפיהו. שואל, וכי יש תורה שאינה אמת. ומשיב, כן. כעין שאמרנו, שאם מי שלא ידע, מורה הוראה, היא אינו אמת, ומי שלומד דבר ממנו לומד דבר שאינו אמת. ומשום זה כתוב, תורת אמת היתה בפיהו.

(צו) ועם כל דא וכו': ועם כל זה, צריך האדם ללמוד תורה מכל אדם, אפילו ממי שאינו יודע, משום שענין יתעורר בתורה, ויבא ללמוד ממי שיודע, ואח"כ יהיה נמצא שהלך בתורה בדרך אמת. בוא וראה, יעסוק אדם לעולם בתורה ומצותיה אפילו שאינו עושה לשמה, כי מתוך שלא לשמה בא לשמה.

(צז) רבי יוסי פתח וכו': ר"י פתח המקרא אחריו, ואמר, לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, הוא כמשמעו, אבל (דפו"י דף פ"ה ע"ב)

קרא ואמר תשפוט, דבעי לחברא להו כחדא, דלא ישתכח דא בלא דא, והאי שלימו דדינא.

צט) וכ"כ למה. בגין דקב"ה שכיח תמן. ובגיני כך בעי לאשלמא דינא. כגוונא דאיהו עביד לתתא, כגוונא דיליה ממש עביד לעילא. ות"ח, קב"ה שוי כורסיא דדינא, בשעתא דדייני יתבין, הה"ד, ה) כונן למשפט כסאו. ומתמן אתתקן כורסיה דקב"ה. ומאן איהו כורסיה. אלין אינון צדק ומשפט. הה"ד ו) צדק ומשפט מכון כסאך. ומאן דדאין דינא, בעי ל למיתב בכורסיה דמלכא. ואי פגים חד מנייהו, כאלו פגים לכורסיה דמלכא. וכדין קב"ה אסתלק מבינייהו דדייני, ולא קאים בדינייהו. ומאי אמר. ז) עתה אקום יאמר יי' וגו'. ורוחא דקודשא אמר, ח) רומה על השמים אלהים.

מ רעיא מהימנא

ק) לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך וגו'. נ פקודא דא, לאוכחא לההוא דחטי, ס למחזי ליה רחימו סגיא, דרחים ליה, ע בגין דלא יתענש איהו. דהא בקב"ה כתיב, י) כי את אשר יאהב יי' יוכיח. פ וכמה דקב"ה עביד ואוכח למאן דרחים ליה, צ הכי יוליף ב"נ מההוא ארחא, ויוכח לחבריה. קב"ה במאי אוכח לב"נ. אוכח ליה ברחימו בסתרא, אי יקבל ק ליה יאות. ד ואי לא, אוכח ליה בין רחימוי, אי יקבל יאות. ואי לא, אוכח ליה באתגלייא לעיניהון דכלא. אי יקבל יאות. ואי לאו, שרי ליה, ולא אוכח ליה, ושביק * ליה ייזיל ויעביד רעותיה.

הלופי גרסאות

ל למידן. מ תוספתא. נ מוסף פקודא ייז. ס ולמחזי. ע ובגין. פ וכיון. צ ל"ג הכי. ק ל"ג ליה. ר ל"ג מן ואי לא עד ואי לאו שרי.

מסורת הזהר

ה) (תהלים ט) ז"ח ו ט"א שי"א. ו) (שם פט) נח ז צ"ה. ז) (שם יב) ח"ג רלב. ת"ז תס"ט קיד: ח) (תהלים נו) נח טו צ"א. ט) (ויקרא יט) ח"ג פו. י) (משלי ג) ח"ג קיד:

אסיר לאסתכלא בשפירו דאתתא

הסולם

מאמר

רעיא מהימנא

יחר, שלא ימצא זה בלא זה, וזו היא שלמות הדין.

ק) לא תשנא אחיך בלבבך הוכח וגו': מצוה זו הוא להוכיח אותו שחוטא, ולהראות לו אהבה רבה שאוהב אותו, כדי שהמוכיח לא יענש. כי בהקב"ה כתוב, את אשר יאהב ה' יוכיח. וכמו שהקב"ה עושה, ומוכיח למי שאוהב אותו, כך ילמוד האדם מדרכו זה, ויוכיח את חבריו שאוהב אותם. הקב"ה במה מוכיח את האדם. הוא מוכיח לו באהבה, בסתר. אם מקבל תוכחתו טוב, ואם לא, הוא מוכיח אותו בין אוהביו. אם מקבל טוב, ואם לא הוא מוכיח אותו בגלוי לעיני כל. אם מקבל טוב, ואם לא, עונב אותו ואינו מוכיחו יותר, כי עונבו שילך ויעשה רצונו.

צט) וכל כך למה וכו': וכל כך למה. הוא משום שהקב"ה נמצא שם, במקום המשפט, ומשום זה צריכים להשלים הדין. כמו שהוא עושה למטה, כמו זה עושה הקב"ה ממש למעלה. ובוא וראה, הקב"ה משים כסא הדין בשעה שהדיינים יושבים. ז"ש כונן למשפט כסאו. ומשם מתתקן הכסא של הקב"ה, שהוא בינה. ומי הוא הכסא שלו. אלו הן צדק ומשפט. ז"ש צדק ומשפט מכון כסאך. ומי שדן דין צריך לשבת בכסא המלך. ואם פוגם אחד מהם, דומה כאלו פוגם כסא המלך. ואז הקב"ה מסתלק מבין הדיינים ואינו קם בדין שלהם. ומה אומר, עתה אקום יאמר ה' וגו'. ורוח הקדש אמר, רומה על השמים אלקים.

(דפו"י דף פ"ה ע"ב י) דף פ"ו ע"א)

בקדמיתא

קא) בקדמיתא אודע ליה בסתרא, בגין לאוכחא ליה, ולא תערא ליה, דלא ינדע ביה ב"נ. ודא איהו ביניה לביניה. אי מקבל יאות. ואי לאו, אודע ליה בין רחימוי, בזמנא דכהנא רבא הוה בעלמא, יהיב ליה מרעין בערסיה, ואתו רחימוי דקב"ה, ואודען ליה, אי אית ביה חובא דייטוב מניה, ולעין במליה. אי מקבל יאות, ואי לאו אוכח ליה באתגלייא, בממוניה, בבנוי, דכלא מלחשן עליה, וייתון לגביה. אי מקבל יאות. ואי לאו שארי ש ליה מאריה למעבד רעותיה, ולא יתקיף ביה לעלמין. כגוונא דא אצטריך ליה לאוכחא לחבריה בקדמיתא בסתרא. לבתר בין רחימוי. לבתר באתגלייא. מכאן ולהלאה ישבוק ליה ויעביד רעותיה.

קב) וע"ד כתיב הוכח תוכיח. הוכח: בסתרא, דלא ינדע ביה ב"נ. תוכיח: בין חברוי ורחימוי. את עמיתך: באתגלייא. וע"ד לא כתיב בקדמיתא תוכיח, אלא הוכח. תו הוכח, אי איהו ב"נ דיכסוף, לא יימא ליה ולא יוכיח ליה אפילו בסתרא, אלא יימא קמיה, כמאן דמשתעי במלין אחרנין. ובגו אינון מלין, ידכר מאן דעבד ההוא חובא הוא כך וכך, בגין דאיהו ידע בגרמיה, וישתביק מההוא חובא. וע"ד הוכח. ואם לאו, תוכיח. ולבתר את עמיתך באתגלייא. מכאן ולהלאה ולא תשא עליו חטא.

קג) ת ד"א ולא תשא עליו חטא, דהא כיון דב"נ אוכח לחבריה, ואזדמן לאוכחא ליה באתגלייא, לא יסלק קמיה ההוא חובה דעביד, דאסיר ליה ודאי, אלא יימא סתם, ולא יסלק עלוי ההוא חובא באתגלייא, ולא ירשים עלוי חובא, דקב"ה חס על יקרא דבר נש, אפילו בחייביא. ע"כ. א

חלופי גרסאות

ש ל"ג ליה. ת ל"ג ד"א ולא תשא עליו חטא. א פקודא י"ח לבדכא ליה לקב"ה וכו' ר"ע ב'.

מאמר   הסולם   הוכח תוכיח את עמיתך

קא) בקדמיתא אודע ליה וכו': ומפרש דברוי בתחילה מדיעו בסתר, להוכיח אותו, ולעוררו, כדי שלא ידע אדם. וזה הוא בינו לבינו. אם מקבל תוכחתו, טוב. ואם לא, מודיעו אותו בין אוהביו, בזמן שכהן גדול היה בעולם, נתן עליו מחלה במטתו, ובאים אוהביו של הקב"ה, ומודיעים אותו, שאם יש בו עון, ישוב ממנו, ויעיין במעשיו. אם מקבל, טוב, ואם לא, מוכיח אותו בגלוי, שמענישו, בכספה, בבניו, שהכל מתלחשים עליו, ובאים אליו, לעוררו בתשובה. אם מקבל, טוב, ואם לא, מתחיל אדונו לעשות רצונו, ואינו מתקיף אותו יותר, לעולם. כעין זה צריך להוכיח את חבריו, בתחילה בסתר, אח"כ בין אוהביו, ואח"כ בגלוי. מכאן ולהלאה יעזוב אותו ויעשה כרצונו.

קב) וע"ד כתיב הוכח וגו': וע"כ כתוב, הוכח תוכיח. שפירושו, הוכח, היינו בסתר, שלא ידע בן אדם, תוכיח, היינו בין חברוי ואוהביו. (דפו"י דף פ"ז ע"א)

קד) פתח ואמר, ויהי קול השופר הולך וגו'. ויהי קול השופר, הכא אתפליגו ספרי קדמאי וכו', עד דאתו רבי אבא ורבי יהודה, ואודו ליה לר' אחא. קה) קמו, עד דהוו אזלי, אמר ר' אלעזר לא תלך רכיל בעמך לא תשנא את אחיך לא תקום ולא תטור. הא אוקימנא לון, וכלהו אתעררו עלייהו חברייא, אבל נימא מלה בפרשתא דא, כתיב, את חקותי תשמורו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך.

קו) פתח ר' אלעזר ואמר, (א) אתם עדי נאם יי' ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו וגו'. אתם עדי, אלין אינון ישראל. ותנינו, אלין ב אינון שמיא וארעא, דכתיב (ב) העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ. אבל ישראל אינון סהדין אלין על אלין, ושמיא ג וארעא ד וכלא, סהדין עלייהו. ועבדי אשר בחרתי, דא יעקב, דכתיב (ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר, וכתיב, (ד) ואתה אל תירא עבדי יעקב. ואית דאמרי דא דוד. ודוד עבדי אקרי, דכתיב, (ה) למעני ולמען דוד עבדי אשר בחרתי, דא דוד עלאה.

קז) למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא. מאי כי אני הוא. דאתרעיתי בההוא דוד, ובההוא יעקב. אנא, הוא ה ממש. לפני לא נוצר אל, דתנינו, קרא קב"ה ליעקב אל, דכתיב, (ו) ויקרא לו אל אלהי ישראל. קב"ה

מסורת הזהר
 (א) (ישעיה מג.) (ל) (דברים ל) הקס"ז צ"ב. (ח) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. (ז) (ירמיה ל) תרומה רצא צ"א. (ט) (ישעיה לז) פקודי עו צ"ש. (י) (בראשית לג) בשלח קל צ"ס.
 חלופי גרסאות
 ב ל"ג אינון ג ל"ג וארעא. ד וכל. ה מוסיף הוא אינון.

מאמר
 קד) פתח ואמר ויהי קול השופר וגו': (כבר נדפס זה בפרשת ויקרא. מאות פ"ה עד אות ק"ט) עד אתו ר' אבא ור' יהודה ואודו ליה לר' אחא. ומובא כאן סיום המאמר, שכנראה הוא חסר שם.

מאמר כלאים ושעטנו
 קה) קמו, עד דהוו אזלי וכו': קמו ר' אבא ור' אחא ור' יהודה (הנזכרים שם) בעוד שהיו הולכים, א"ר אלעזר, לא תלך רכיל בעמך לא תשנא את אחיך לא תקום ולא תטור. כבר העמידו זה, ובכולם נתעוררו החברים. אבל נאמר דבר בפרשה זו. כתוב, את חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך.

קו) פתח ר' אלעזר ואמר וכו': פרא ואמר, אתם עדי נאם ה' ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו וגו'. אתם עדי, אלו הם ישראל, ולמדנו, אלו הם שמים וארץ, שכתוב, (דס"י דף פ"ז ע"א)

הסולם
 אני הוא
 העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ. אבל ישראל הם עדים אלו על אלו, והשמים והארץ והכל, עדים עליהם. ועבדי אשר בחרתי, זה יעקב, שכתוב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. וכתוב, ואתה אל תירא עבדי יעקב. ויש אומרים שזה דוד. ודוד נקרא עבדי, שכתוב למעני ולמען דוד עבדי. אשר בחרתי, זה דוד העליון, דהיינו מלכות. (קז) למען תדעו וגו': למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא. שואל, מהו כי אני הוא. ומשיב, כי אני הוא שבחרתי באותו דוד ובאותו יעקב. אני, הוא, ממש. כלומר, אני כולל יעקב ודוד. שיעקב ה"ס ד"א. שה"ס הוא, ודוד ה"ס מלכות, שה"ס אני. והם ממש. הקב"ה ושכינתו. לפני לא נוצר אל, שלמדנו קרא הקב"ה את יעקב אל. שכתוב, ויקרא לו אל אלקי ישראל. הרי שהקב"ה קרא את יעקב אל. ו"ש לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה. ומשום זה, אני, הוא, הכל. כמו שאמרנו. ואחרי לא יהיה, כי דוד נקרא כך, כי המלכות נקראת ג"כ

קרא ליעקב אל. הה"ד, לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה. ובג"כ, אני, הוא, כלא. כמה דאתמר. ואחרי לא יהיה, דהא דוד הכי אקרי, ולא אית בתריה אחרא. (קח) תא חזי, כד ברא קב"ה עלמא, אתקין כל מלה ומלה, כל חד וחד בסטרוי. ומני עלייהו חילין עלאין. ולית לך אפילו עשבא זעירא בארעא, דלית ליה חילא, ו עלאה לעילא. וכל מה דעבדין בכל חד וחד, וכל מה דכל חד וחד עביד, כלא הוא בתקיפו דההיא חילא עלאה, דממנא עליה לעילא. וכלהו נמוסין גזירין מדינא, על דינא נטליו, ועל דינא קיימין. לית מאן דנפיק * מן קיומיה לבר.

קט) וכלהו ממנו, מן יומא דאתברי עלמא, ה מתפקדן שלטונין על כל מלה ומלה. וכלהו נטליון על נימוסא אחרא עלאה, דנטליון כל חד וחד. כמה דכתיב, (9) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. כיון דנטליון ההוא חק, כלהו אקרוו חקות, וההוא חק דאתייהיב להו, מן שמיא קא אתי, וכדין אתקרוו חקות שמים. ומנלן דמן שמים קא אתיו. (דכתיב 3) כי חק לישראל הוא. קי) וע"ד כתיב, את חקותי תשמורו בגין דכל חד וחד ממנא על מלה ידיעא בעלמא, בההוא חק. בגין כך אסיר למחלף זינין, ולאעלא זינא בזינא אחרא. בגין דאעקר לכל חילא וחילא מאתרייהו, ואכחיש פומבי דמלכא. קיא) כלאים, מהו כלאים. כמאן דיהיב אחרא בבי כ מטרא, כד"א (10) אל בית הכלא, בגין דלא למעבד מידי. כלאים: מניעותא, דמנע לכל אינון חילין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

9) (משלי לא) ויחי רסח צ"ה. 3) (תהלים פא) בשלח צט צ"ל. 10) (ירמיה לו).
 1) ל"ג עלאה. 2) בדפו"י כתבו תריין נוסחי. ה ומתפקדן. ט מוסיף חקות השמים. ו מוסיף ואכחיש פמליא של מעלה ואכחיש. כ מטרוגא.

כלאים ושעטנו

הסולם

מאמר

שמקבלים חוק הזה, נקראים כולם, כל הממונים, חוקות. וחוק ההוא הניתן להם בא משמים, וע"כ נקראים חוקות שמים. ומאין לנו שבאים מן השמים, הוא, כי כתוב, כי חק לישראל הוא. וז"א שהוא קו אמצעי נקרא ישראל. קי) ועל דא כתיב וכו': וע"כ כתוב, ואת חקותי תשמרו, משום שכל אחד ואחד ממונה על דבר ידוע בעולם שבחק ההוא. משום זה אסור להחליף המינים ולהביא מין במין אחר, משום שעוקר כל כח וכן ממקומו, ומכחיש הפרסום של המלך. פומבי פירושו גלוי ומפורסם. כמו עשה עמו בפומבי (ב"ב קמ"ה:). קיא) כלאים מהו כלאים וכו': שואל מהו כלאים. ומשיב, פירושו הוא, כמי שנותן חבירו בבית האסורים, כדי שלא יעשה כלום כש"א, אל בית הכלא. וכלאים פירושו ג"כ כמו בית הכלא. כלאים, פירושו מניעה, שמונע את כל אלו הכחות מעבודתם. כלאים פירושו ערבוניא

אל, וז"א ומלכות שה"ט, אני, הוא, הם אחד, ולא יש אחרינו אחר. (קח) ת"ח כד ברא קב"ה וכו': בוא וראה, כשברא הקב"ה את העולם, התקין כל דבר ודבר כל אחד ואחד בהצד שלו, או בימין או בשמאל, ופקד עליהם כחות עליונים. ואין לך אפילו עשב קטן בארץ שאין עליו כח עליון למעלה בעולמות העליונים, וכל מה שעושים בכל אחד ואחד, וכל מה שכל אחד ואחד עושה, הכל הוא בהתגברות של כח העליון הממונה עליו למעלה. וכל המנהגים שבהם נחתכים מדין, על הדין נוסעים, ועל הדין מתקיימים. אין מי שיוצא מקיומו לחוץ. קט) וכלהו ממונן מן וכו': וכל הממונים, מיום שנברא העולם, נתמנו שליטים על כל דבר דבר. וכולם מתנהגים על פי חוק אחר עליון שמקבל כל אחד ואחד. כמו שכתוב, ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. כיון (דפו"י דף פ"ו ע"א *) דף פ"ו ע"ב)

מעבדתא דלהון. כלאים : ערבוביאי, דעביד ערבוביאי בחילא דלעילא, ואכחיש פומבי דמלכא, כמה דאתמר, ׀ ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך. קיב) ת"ח, כתיב ׀ ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות. והא אתמר, דשני פקודוי דמלכא, ואחלף עץ חיים, דביה אשתלים כלא, וביה תליא מהימנותא, ואתדבק באתר אחרא. והא תנינו, בכלא בעי ב"נ לאחזאה עובדא כגוונא דלעילא, ולמעבד עובדא כמה דאצטריך. ואי אשתני במלה אחרא, הוא אנגיד עליה לשריא ביה מלה אחרא דלא אצטריך. קיג) ותא חזי, בשעתא דבר נש אחזי עובדא לתתא בארע מישר, כמה דאצטריך, נגיד ונפיק ושריא עלוי רוח קדישא עלאה. ובשעתא דאיהו אחזי עובדא לתתא באורחא ׀ עקימא, דלית איהו אורח מישר, כדין נגיד ונפיק ושרי עלוי רוח אחרא, דלא אצטריך, דסטי ליה לב"נ לסטר ביש. מאן משיך עליה ההוא רוחא. הוי אומר, ההוא עובדא דאחזי בסטר אחרא. קיד) כתיב ׀ דרשה צמר ופשתים. דרשה, מהו דרשה. דבעיא ודריש על צמר ופשתים, מאן דמחבר לון כחדא, ואי תימא בציצית אמאי שרי. הא אוקמוה. אבל התם ׀ הוא ההוא לבושא בתקונוי, באשלמות עובדא כדקא חזי. קטו) ׀ תו, דרשה צמר ופשתים, למעבד נוקמא ׀ במאן דמחבר לון כחדא. אבל אימתי שריא. בשעתא דאיהו באשלמותא, דכתיב, ותעש בחפץ כפיה. וציצית, הא אוקימנא דהתם בההוא כללא דשלימותא אשתכת, ולא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד) (בראשית ב) ב"א רט צ"ג ז"ח יח ט"ב ש"ח של"ג
 לב ט"א ש"ז פב ט"ג ש"ל ׀ (משלי לא)
 תזריע ׀ צ"ב.

כלאים ושעטנו

הסולם

מאמר

ערבוביאי, כי עושה ערבוביאי בכח העליון ומכחיש פרסום המלך כמו שנאמר ובגד כלאים שעטנו לא יעלך עליך. קיב) ת"ח כתיב וכי: בוא וראה, כתוב, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות. ולמדנו שהוא משום ששינה מצות המלך, והחליף עץ החיים, שבו נשלם הכל ובו תלוי האמונה, ונתדבק במקום אחר. והרי למדנו, בכל דבר, צריך האדם להראות מעשה כעין של מעלה, ולעשות המעשה כמו שצריך. ואם המעשה נשתנה בדבר אחר, הוא מושך עליו שישרה בו דבר אחר שאינו צריך. דהיינו הס"א. קיג) ות"ח בשעתא דב"נ וכי: וכוא וראה, בשעה שאדם מראה מעשה למטה בדרך ישר, כמו שצריך, נמשך ויוצא ושורה עליו רוח קדוש עליון. ובשעה שמראה מעשה למטה בדרך עקום, שאינו דרך הישר, אז נמשך ויוצא ושורה עליו רוח אחר שאינו צריך, שמטה את האדם

לצד הרע. מי משך עליו רוח ההוא. הוי אומר, מעשה ההוא שהראה בצד האחר. קיד) כתיב דרשה צמר ופשתים: שואל, דרשה, מהו דרשה. ומשיב, שהשכינה שנקרא אשת חיל, מבקשת דורשת על צמר ופשתים, מי שמחבר אותם יחד, כדי להענישו. ואם תאמר בציצית למה מותר שעטנו. ומשיב, הרי העמידוהו. אבל שם הרי לבוש ההוא כתקונו. דהיינו כמצותו, בשלמות המעשה כראוי. כלומר, כיון שהמצוה הוא כך, אינו נחשב למעשה עקום. קטו) תו דרשה צמר וגו': עוד יש לפרש, דרשה צמר ופשתים, פירושו לעשות נקמה במי שמחבר אותם יחד. אבל מתי שורה בהם הקדושה, היינו בשעה שהוא בשלמות המעשה, שכתוב, ותעש בחפץ כפיה. וציצית הרי העמדנו ששם נמצא השעטנו בכלל ההוא של השלמות ואינו עושה משהו שימשך עליו צד האחר. וע"כ מותר. שע"ז כתוב, ותעש בחפץ

עביד מדי. אבל בשעתא דלא אשתכח בשלימותא, מאן דאתי לחברא לון כחדא, אתער עליה רוחא דלא אצטריך.

קטז) פ מלה דא מאן אוכת. קין והבל אוכחן. דדא אתי מסטרא חד, ודא אתי מסטרא אחרא. ובג"כ לא לבעי לן לחברא לון כחדא. וקרבנא דקין, אתרחק מקמי קרבנא דהבל.

קיז) ועל דא ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך. לא יעלה עליך סתם, לא יעלה עליך רוחא אחרא לשלטאה בך. ואצטריך ליה לבר נש לאחזאה עובדא דכשרא כמה דיאות, ובההוא עובדא שריא עליה רוח קדישא, רוח עלאה, לאתקדשא ביה, אתא לאתקדשא מקדשין ליה, דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי.

קיח) ז כתיב ומעץ הדעת טוב ורע, ומה על דא גרים אדם מיתה בעלמא, מאן ק דאחזי עובדא אחרא דלא אצטריך, על אחת כמה וכמה. שור וחמור אוכחן. מסטרא דא אקרי שור, ומסטרא דא אקרי חמור, ועל דא כתיב ח) לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. לא תעביד ערבוביאי כחדא, בגין דאתער לאתחברא סטרא אחרא כחדא, לאבאשא עלמא. ומאן דפריש לון, אסגי שלמא בעלמא. אוף הכא, מאן דפריש לון ר בההוא גוונא כמה דאמר, דלא אשתכח שוע * טווי נזוז כחדא, האי בר נש אסגי שלמא עליה, ש ועל כל עלמא.

קיט) קרבנא דקין ת הוה ט) פשתים, א וקרבנא דהבל הוה צמר, לאו דא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ח) (דברים כב) וישלח ז צ"ה ז"ח מז ט"ג שמ"א עח ט"ג ש"י שמ"ח תק"ח צט ט"ב שמ"ג.

פ ל"ג מלה דא מאן אוכח קין והבל אוכחן. צ ל"ג כתיב. ק דחזי. ר ל"ג בההוא גוונא. ש מכל. ת הוה, מהו. א קרבנא; מכאן ידיע דהא פשתן מסופיה

תיבין ודרגין קו"ף רי"ש בי"ת [גו"ן] הא לך פשתן.

דרך אמת ט) מכאן ידיע דהא פשתן מסופי תיבין ודרגין קו"ף רי"ש בי"ת גו"ן הא לך פשתן.

הסולם

מאמר

כלאים ושעטנז

מקדשים אותו. שכתוב, והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה'.

קיח) כתיב ומעץ הדעת וגו': כתוב, ומעץ הדעת טוב ורע. ומה על זה, גרם אדם מיתה לעולם. מי שמראה מעשה אחר שלא צריך, על אחת כמה וכמה. שור וחמור יוכיחו. כי מצד זה, דקדושה, נקרא שור. ומצד זה, של הטומאה, נקרא חמור, וע"כ כתוב, לא תחרוש בשור ובחמור יחדו. לא תעשה ערבוביאי ביחד, משום שמעורר הסטרא אחרא להתחבר יחד להרע לעולם. ומי שמפריד אותם מרבה שלום בעולם. אף כאן, בצמר ופשתים, מי שמפריד אותם באופן ההוא כמו שאמר, שלא יהיו שוע טווי, נזוז ביחד, שהם אותיות שעטנז, (כמ"ש נדה טא:) אדם ההוא מרבה שלום עליו ועל כל העולם.

קיט) קרבנא דקין הוה וכו': קרבנו של קין היה פשתים, דהיינו מפרי האדמה. וקרבנו של

בחפץ כפיה. אבל בשעה שהמעשה לא נמצא בשלמות, מי שבא לחבר צמר ופשתים יחד, מתעורר עליו רוח שלא צריך, דהיינו הס"א.

קטז) מלה דא מאן וכו': דבר זה מי מוכיח, קין והבל מוכיחים את זה, שזה בא מצד אחד וזה בא מצד אחר. שהבל בא מצד הקדושה וקין בא מצד הסטרא אחרא. ומשום זה לא צריכים לחבר אותם יחד, וכשהביאו שניהם קרבנות, לא נתחברו, אלא קרבנו של קין נתרחק מפני קרבנו של הבל.

קיז) וע"ד ובגד כלאים וגו': וע"כ ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך. לא יעלה עליך, סתם. כי יודה ג"כ שלא יעלה עליך רוח אחר לשלוט עליך. וצריך האדם להראות מעשה כשר כראוי, ובמעשה ההוא שורה עליו רוח קדוש רוח עליון להתקדש בו. בא לטהר, 536 (דפו"י דף פ"ו ע"ב *) דף פ"ו ע"א)

כדא, ולאן דא כדא. רזא ב דמלה, קין כלאים הוה, ערבוביא דלא אצטריך, סטרא אחרא, דלא ג זינא דחיה ואדם. וקורבניה מההוא סטרא קא אתיא. הבל מזינא חדא ד דאדם וחיה. ובמעיה דחיה ה אתחברו אלין תרין סטרין. ובגין דאתחברו כחדא, לא אתיא מנייהו תועלתא לעלמא, ואתאבידו.

קכ) ועד יומא דין, סטרא דלהון קיימא. ומאן דאתי גרמיה בעובדא דחבורא דא, אתער עליה אינון סטרין כחדא, ויכיל לאתזקא, ושארין עלוי רוחא אחרא, דלא אצטריך. וישראל בעאן לאתערא עלייהו רוחא קדישא למהוי קדישין, לאשתכחא בשלמא, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

קכא) כתיב (א) ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור אמאי אקרי בד, יחידאי. בגין דלא בעי לחברא להאי פשתים באחרא, וע"ד לא כתיב מדו פשתים, אלא בד יחידאה.

קכב) וכהנא אמאי איהו בעי לאתחזאה בהאי. אלא אלין מאני בד, בעי לאתחזאה בהו על מזבח העולה, כד הוה מפני ו קטרא דדשנא דעולה, דהא עולה מסטרא דע"ז והרהורא בישא קא אתיא. ובג"כ, בעי לאתחזאה בהו בלחודייהו, ולא בערבוביא כמה דאמרן, בגין דיתכפר ליה לב"נ כל אינון חובין דאתיין מההוא סטרא.

קכג) וכד עייל למקדשא, אתר דשלימו אשתכח, וכל אינון פולחני

חלופי גרסאות

ב דכלא. ג דינא. ד אדם. ה אתברו. ו קיטמא.

מסורת הזהר

(א) (ויקרא ו) סקורי קטו צ"ק.

כלאים ושעטנז

הסולם

מאמר

שפירושו בדת, יחיד, ומשיב, הוא משום שלא צריכים לחבר פשתים הזה באחר. וע"כ לא כתוב, ולבש הכהן מדו פשתים, אלא מדו בד, דהיינו יחיד.

קכב) וכהנא אמאי איהו וכי: שואל, והכהן למה צריך להראות בזה, בפשתים, כיון שרומז על צד האחר, ומשיב, אלא אלו בגדי בד צריכים להראות בהם על מזבח העולה, כשהיה מנקה את הדשן של העולה. כי עולה מצד עבודה זרה והרהור רע, הוא בא. כלומר, שעל הרהור ע"ז מביאים קרבן עולה. ומשום זה צריכים להראות בהם בלבדם, ולא בערבוביא עם צמר. כמו שאמרנו, כדי שיתכפר לאדם כל אלו עונות הבאים מאותו הצד.

קכג) וכד עייל למקדשא וכי: וכשנכנס לבית המקדש, להמקום שהשלמות נמצא בו, וכל אלו העבודות של השלמות, אע"פ שנתחברו צמר ופשתים, אין לנו חשש בזה, כמו שאמרנו בציצית, משום ששם נמצאים ומתחברים כל אלו המינים של מעלה, וכל אלו כלי המקדש, ונמצאים

של הבל היה צמר, דהיינו מבכורות צאנו. אין זה כזה ואין זה כזה. וסוד הדבר. קין, היה כלאים, דהיינו מין בשאינו מינו. ערבוביא שלא צריך, כי היה מסטרא אחרא שאינו המין של חיה ואדם. וקרבנו בא מצד ההוא. הבל, היה ממין אחר של אדם וחיה. דהיינו מקדושה. ובמעיה של חיה נתחברו אלו ב' צדדים, שהם מין ושאינו מינו, ומשום שנתחברו יחד, לא באה תועלת מהם לעולם, ונאבדו.

קכ) ועד יומא דין וכי: ועד יום הזה, הצד שלהם נמצא, דהיינו כח האבדון דקין והבל, ומי שמראה את עצמו במעשה של חבור הזה, מעורר אלו הצדדים יחד, דהיינו הערבוביא דקין והבל, ויכול להנזק, ושורה עליו רוח אחר שאינו צריך. וישראל, צריכים לעורר עליהם רוח קדוש להיות קדושים, שימצאו בשלום, בעולם הזה ובעולם הבא.

קכא) כתיב ולבש וגו': כתוב, ולבש הכהן מדו בד. ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור. שואל, למה נקרא בד,

(דפו"י דף פ"ז ע"א)

דשלימותא, אע"ג דאתחברו, לית לן בה, כמה דאמרן בציצית, בגין דתמן אשתכחו ואתחברו כל אינון זינין דלעילא, וכל אינון ז מאני מקדשא, משתכחי

חלופי גרסאות

ז מארי דמקדשא.

מאכר

הסולם

כלאים ושעטנו

וארץ מעידים על ישראל, שהם משפיעים להדבקים בהם, ולא לחוטאים, ע"י זה נעשו חלק הטובים של ישראל עדים על חלק החוטאים שבישראל. כנ"ל. ועבדי יגו' דא יעקב. וכו' ואית דאמרי דא דוד. שהם נעשו מרכבה אלי. אשר בחרתי, דא דוד עלאה. שהיא המלכות הנקראת דוד. כי אע"פ שהמלכות נבנית משמאל, עכ"ז ז"א, שהוא קו אמצעי, מתיוחד עמה ומשפיע לה הארת החכמה מקו שמאל, וחסדים מימין. למען תדעו ותאמינו לי, דהיינו שבי' הקוין מתקיימים. תדעו, ה"ס הארת החכמה שנמשכת ע"י הדעת שה"ס קו שמאל, ותאמינו לי, ה"ס חסדי דוד הנאמנים הנמשכים מימין. ותבינו כי אני הוא, דאתרעיתי בההוא דוד ובההוא יעקב, כי אע"פ שיעקב ה"ס הארת החסדים מימין, ודוד ה"ס הארת חכמה משמאל, אני בחרתי בשניהם. כי הארת קו האמצעי מקיים שניהם. אני, הוא ממש. כי אני, לשון גלוי, ויורה על גילוי הארת החכמה שבשמאל. הוא, לשון נסתר, ויורה על העלמת החכמה שבימין. ואומר שאני, הוא ממש הוא, כי שניהם אחד, ע"י התקון של קו האמצעי. לפני לא נוצר אל, היינו מטרם שקו האמצעי שהוא מדת יעקב, עשה שלום בין ימין ושמאל, לא היה מושג השם אל, שה"ס שם החסד והשלמות. ואחרי, דהיינו אחר המלכות שהיא מדת דוד, המיוחדת בקו אמצעי, לא יהיה. שאחריה לא יאיר עוד השם הזה.

ועתה מבאר בחינה הב', שהוא האיסור לחבר דינים דנוקבא ודינים דדכורא אלו באלו. כנ"ל. ומחלק את כל המציאות לבי' סטריין. ימין ושמאל. וז"ש (באות ק"ח) כד ברא קב"ה עלמא אתקין כל מלה ומלה, כל חד וחד בסטריין. שהחצי מהם נבראו מסטר ימין, והחצי מהם מסטר שמאל, ומני עלייהו חילין עלאין, דהיינו הכחות של בי' הקוין ימין ושמאל של מדרגות של מעלה. ולית לך אפילו עשכא זעירא וכו' בלא הוא בתקיפו דההוא חילא עלאה. כי מלבד בריאתם שנמשך כל אחד מקו מיוחד, גם הנהגת כל פרט ופרט נמשך לכל אחד מן הצד שלו. ובלהו נמוסין גזירין מדינא, וכל הנהגותיהם נחתכים מדין. על דינא נטלין ועל דינא קיימין, נטלין, היינו שנוסעים למטרתם

ונמצאים בו כמה מינים משונים זה מזה, וכולם נכללו שם כעין של מעלה. אשרי הם ישראל שהקב"ה נתן להם תורת אמת, תורת האמונה, וריחם אותם מכל שאר העמים עכו"ם. שכתוב, אהבתי אתכם אמר ה'.

ביאור המאמר. הוהר מבאר לפנינו בעיקר ג' בחינות. בחינה א', היא שליטתו של קו האמצעי, המקיים בי' הקוים ימין ושמאל, ועושה שלום ביניהם, ע"י שמסדר הארת הימין, ממעלה למטה, והארת השמאל ממטה למעלה. (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) והעונש הגדול של הפוגם בסדר קו האמצעי, דהיינו שמושך הארת השמאל ממעלה למטה. שזה היה חסא של אכילת עץ הדעת. בחינה ב', היא גודל הפגם של המחבר בי' מיני דינים, דהיינו דינים דנוקבא ודינים דדכורא אלו באלו, שלא בדרך התקון דקו אמצעי, שאז נתוספו דינים דדכורא על דינים דנוקבא, והחורבן גדול (כנ"ל אחרי חות אות קט"ו). בחינה ג', היא חיבור בי' מיני דינים אלו זה בזה על דרך שלמות התקון של קו האמצעי. שאז מתבטלים הדינים של שניהם והשלמות של בי' הקוין ימין ושמאל מתגלה כראוי (כנ"ל תוריע אות קנ"ג).

ותחלה מבאר בחינה הא', וז"ש (באות ק"ו) אתם עדי, אלין אינון ישראל וכו'. כי כתוב העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ החיים והמות וגו'. שבעת שישאל דבוקים בקו האמצעי, או יש יחוד בין שמים וארץ, שהם ז"א ומלכות, ומשפיעים להם החיים והברכה. ואם הם חוטאים ופוגמים בקו האמצעי, כי ממשיכים הארת השמאל ממעלה למטה, אז נפרד הזווג דשמים וארץ, ונשפע להם הקללה והמות. ונמצא ששמים וארץ הם עדים על מעשיהם של ישראל. ולפיכך גם ישראל עצמם, הטובים שבהם, הדבקים בקו אמצעי, וממשיכים מזווג שמים וארץ החיים והברכה, נעשו עדים על שליטת קו האמצעי, כלפי אותם מישראל שאינם דבוקים בקו אמצעי. וז"ש, ותנינן אלין אינון שמיא וארעא, שהם העדים על שליטת קו האמצעי. וא"כ קשה, הרי הכתוב אומר, אתם עדי, דהיינו ישראל. וז"ש אבל ישראל אינון סהדין אלין על אלין, ושמיא וארעא ובלא, סהדין עלייהו. כלומר, שמתוך ששמים (דפו"י דף פ"ז ע"א)

ח ביה כמה זינין משניין דא מן דא, וכלהו אתכלילו תמן כגוונא דלעילא.

חלופי גרסאות

ח ל"ג ביה.

כלאים ושעטנז

הסולם

מאמר

שמויא קאתי, דהיינו מז"א שנקרא שמים. זכרון אתקרון חקות שמים. ועל רא כתיב את חקותי תשמרו, שהוקשה לו למה הסמך הכתוב את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע שכתוב את חקתי תשמרו אל כלאים ושעטנז, כלאים וגו'. וז"ש, (באות ק"ט) כיון דנטלין ההוא חק, דהיינו וחק לנערותיה, כלהו אקרין חקות, נקראים פרטי המינים של כל המציאות, חקות. הן המינים של ימין והן המינים של שמאל, להיותם תלויים בחק העליון של קו האמצעי. וע"כ ואת חקתי תשמרו, שלא לחבר מין בשאינו מינו, שזהו כלאים ושעטנז. כמו שמסיים הכתוב. וז"ש, בגין כך אסיר למחלף זינין זכו' כי פוגם בחקות השמים.

ונתבאר לעיל (תוריע אות קנ"ג ובאחריו אות קט"ו בהסולם) שאם הדינים דנוקבא ודינים דדכורא מתחברים על דרך התקון על ידי קו האמצעי, אז מבטלים הדינים זה את זה, ומתגלה הרחמים. ואם הם מתחברים זה עם זה שלא על דרך התקון, אז להיפך, שדינים דנוקבא נתוספים על דינים דדכורא, והס"א מתגברת להחריב העולם על ידי גילוי ב' בחינות דינים הללו. עש"ה.

ולפיכך אם אדם מחבר ב' מינים, הנמשכים מב' קוין ימין ושמאל, זה בזה, גורם שיתחברו ב' מיני דינים למעלה זה בזה, שהם דינים דקו ימין שהם דינים דנוקבא, עם דינים דקו שמאל שהם דינים דדכורא, וכיון שאינם בדרך תקון של מעלה, נמצאים הדינים נתוספים זה על זה, ואז מחריב השפע הנמשך עליהם מלמעלה. וז"ש, (באות ק"י) בגין כך אסיר למחלף זינין ולאעלא זינא בזינא אחרא בגין דאעקר לכל חילא וחילא מאתרייהו. כי הדינים דמין של הימין נתוספו על הדינים של המין של השמאל, ואז נחריבים ב' הכחות כי הדינים דמין עוקרים הכח של השמאל, והדינים של השמאל עוקרים הכח של הימין. וז"ש (באות ק"ג) אחזי עובדא לתתא בארע מישר, שהחייבו דב' דינין נעשה בדרך התקון של קו האמצעי, שנקרא מישר, שאינו נוטה ומתעקם לא לימין ולא לשמאל. נגיד ונפיק ושריא עלוי רוח קדישא, שאו הדינים מבטלים זא", והרוח דקדושה מתגלה עליהם. אחזי עובדא לתתא באורחא עקימא, שמחבר ב' הדינים זה

למטרתם, בסבת הדין שבהם, כדי שבסוף יתבטל הדין שבהם, בסוד בלע המות לנצח. קיימין, פירושו שמקבלים שפע קיומם בסבת הדין שבהם. כי יש דינין בקו ימין, שה"ס הדינין דמסך, שעליו יוצא קומת החסדים. ויש דינים בקו שמאל, שה"ס הדינים המופיעים עם גילוי החכמה שבשמאל, כדי לשמור החכמה מיניקת החצונים. ולולא דינים ההם לא היתה הארת החכמה מתגלה. ומב' מיני השפעות האלו, נמשך השפע לכל חלקי המציאות, לכל אחד ואחד כמדרגתו כראוי לו, עד לכל עשב ועשב שבארץ. לית מאן רנפיק מן קיומיה לבר, שכל אחד מוגבל שיינק רק מהצד שלו.

ונודע שאין ב' הקוין יכולים להאיר זולת ע"י קו האמצעי העושה שלום ביניהם ומסדר הארתם שהחסדים שבימין יאירו ממעלה למטה, והחכמה שבשמאל תאיר ממטה למעלה. ומי שממשיך הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה, אז תיכף מתבטל השלום של הקוין והארתם נפסקת (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) ונמצא שקיום כל המציאות תלוי בחוק זה של קו האמצעי, אשר קו השמאל לא יאיר החכמה שבו ממעלה למטה. וז"ש (באות ק"ט) וכלהו נטלין על נימוסא אחרא עלאה וכו' ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. ותקם בעוד לילה, היינו שהמלכות מקבלת הארת החכמה, המכונה קימה. והוא בחצות לילה, שאז מקבלת חכמה מז"א, בסוד שהקב"ה נכנס לגן עדן (כמ"ש לעיל לך אות ה' בהסולם) ואז מקבלת חוק הנה מז"א, שהחכמה שמקבלת, לא תאיר ממעלה למטה, וחוק הנה המלכות נותנת לנערותיה, שה"ס ז' הנערות שלה, שה"ס ז' היכלות דבריאה, שהם כלים דאחורים שבהם מתקבלת החכמה (כנ"ל ויקהל דף ל' ד"ה פירוש) ח"ש ותקם בעוד לילה, לקבל חכמה, ואז, ותתן טרף לביתה, דהיינו שפע החכמה, וחק לנערותיה שלא תשפענה החכמה ממעלה למטה. (כמ"ש להלן אמור אות ל"ז) וז"ש, וכלהו נטלין על נימוסא אחרא עלאה, דהיינו על חק הנה שהמלכות נותנת לנערותיה. שאם יגרמו התחתונים שיפגום חק הנה, אז מתבטל שפע השלם של כל המציאות. כמבואר. והמלכות מקבלת חק הנה מקו אמצעי, שהוא ז"א, וז"ש וההוא חק דאתיהיב להו מן

זכאיז אינזן ישראל, דקב"ה יהיב להו אורייתא דקשוט, אורייתא דמהימנותא, וריחם ׀ להו מכל שאר עמין . עע"ז, דכתיב ׀ אהבתי אתכם אמר יי'.

קכד) פתח ר' חייא אבותריה ואמר, כי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וגו'. ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים ליי'. כי תבאו אל הארץ, הא אוקמוה חברייא, אבל ת"ת, דהא אילנא לא עביד פירין, אלא

מסורת הזהר

(ב) (מלאכי א) תזריע נב צ"ח.

חלופי גרסאות

ט עלייהו. י ל"ג עע"ז.

מאמר

הסולם

כל פריו קדש הלולים לה:

ו"ש (באות קי"ח) ומעץ הדעת טוב ורע. ומה על דא גרים אדם מיתה בעלמא, מאן דאחזי עובדא אחרא דלא אצטריו, על אחת כמה וכמה. כי החטא דעץ הדעת היה שהמשיכו את הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה. ונמצא שפגמו רק בקו שמאל לבד. אבל מי שמחבר ב' מינים זב"י, הרי הוא פוגם בב' הקוין הן בימין והן בשמאל, כנ"ל, א"כ חטאו גדול יותר מחטא של עצה"ד.

ו"ש (באות קי"ח) שור וחמור אוכחן וכו', כי שור, נמשך מצד שמאל והדינים דשמאל רובצים עליו. והחמור, נמשך מצד ימין והדינים דימין רובצים עליו, וע"ד כתיב, לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו, וכו' בגין דאתער לאתחברא סטרא אחרא כדרא לאבאשא עלמא, כי הקליפות הנאחזות בדיני דנוקבא יתחברו עם הקליפות הנאחזות בדיני דדכורא שבשמאל, ואז הם מכלים העולם, (כנ"ל תוריע אות קנ"ג). וכדי להפרידם, צריכים להמשיך הארת קו האמצעי העושה שלום בין ימין ושמאל והדינים מבטלים זה את זה, ואז מתבטל אחיזת הקליפות. וז"ש ומאן דפריש לון אסגני שלמא בעלמא, דהיינו שממשיך קו האמצעי העושה שלום בין הקוין. ובדברים אלו, מתבארים גם שאר דברי הנהר. ומתבארים בזה גם הכתובים (שמביא באות ק"ה) דהיינו ע"ד הכלאים, שדינים דנוקבא נתוספים על דינים דדכורא, וכגון קין והבל. כי תחילה נדחה קרבן קין מפני קרבן הבל, ונפלו פניו דקין, שאבד הג"ר שלו, שחזרה המלכות לבינה. וזה נבחר לרכילות (כנ"ל צו אות קט"ו) וז"ס לא תלך רכיל שעבר הבל, ומה נמשך שעבר קין על לא תשנא את אחיך. ומזה נמשך שעבר קין על לא תקום והרגו.

קכד) פתח ר' חייא אבותריה וכו': פתח אחריו ר' חייא ואמר, כי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וגו', ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים לה'. כי תבאו אל הארץ, כבר העמידוהו החברים. אבל בוא וראה. כי אילן שה"ס ז"א, אינו עושה פירות אלא

זה עם זה שלא בדרך התקון דארח מישר, אלא בעקימא, שפעם מתעקם לימין ופעם לשמאל, נגיד ונפיק ושריא עלוי רוח אחרא וכו', כי אז נתוספו הדינים אלו על אלו, והסטרא מקבל כח, להחריב השפע של שניהם, (כנ"ל אחרי אות קט"ו ותוריע אות קנ"ג ע"ש). וז"ש (באות קי"ד) דבעיא ודריש על צמר ופשתים מאן דמחבר לון כחדא, כי צמר נמשך מימין וכו' דיני דנוקבא, ופשתים נמשך משמאל, וכו' דיני דדכורא ומי שמחבר אותם מעצמו שלא בדרך התקון, נמצא מוסיף דינים דנוקבא על דינים דדכורא ונותן כח לס"א להתאחז בדינים של שניהם. ואי תימא בציצית אמאי שרי, למה מותר לחבר צמר ופשתים בציצית. ומשיב, התם הוא ההוא לבושא בתקוניו וכו' כי שם הוא לבוש של תקן דהיינו מצוה הנמשכת מתקון קו האמצעי, שאז, אדרבה, הדינים מבטלים זה את זה ומתגלה עליהם רוח הקדושה. וכן בבגדי כהונה (כמ"ש באות קכ"ג) וז"ש (באות קט"ו) בשעתא דאיהו באשלמותא דכתיב, ותעש בחפץ כפיה, שאם הוא על צד התקון והשלמות, נאמר על צמר ופשתים, ותעש בחפץ כפיה, לא לבד שאינו איסור, אלא שהוא עוד מצוה, שעושה זה בחפץ, וברצון, כי ממשכת בזה רוח הקדושה.

ו"ש (באות קט"ו) קין והבל אוכחן, דרא אתי מסטרא חד ורא אתי מסטרא אחרא, כי קין נמשך מקו שמאל, והבל נמשך מקו ימין. ובגין כך לא לבעי לן לחברא לון כחדא, שאם מחברים אותם נתוספים דינים דנוקבא שבימין, על דינים דדכורא של השמאל, שאז מחריבים זה את זה, שהדינים דנוקבא מחריבים את השפע של שמאל, והדינים דדכורא מחריבים את השפע של ימין כנ"ל. וקרבנא דקין אתרחק מקמי קורבנא דהבל, כי הדינים שבקרבתן של הבל דחו את קרבן של קין שהוא משמאל. ואח"כ דחו הדינים של קין את הבל עצמו, שזסו"ה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו.

בארעא. וארעא אפיק להון, ואחזי ההוא איבא לעלמא. וארעא לא עבדא פירין אלא מגו חילא אחרא דעלה. כמה דנוקבא לא עבדא פירין, אלא מגו חילא דדכורא.

קכה) וההוא איבא, לא אשתלים באשלמותא, עד תלת שנין. וחילא לא אתפקדא עליה לעילא עד דאשתלים. בתר דאשתלים אתפקדא עליה חילא וארעא אתתקנת ביה. דהא עד תלת שנין ארעא לא אתתקנת ביה ולא אשתלימת עמיה. בתר דאשתלים ואתתקנו כחדא כדין הוא שלימותא.

קכו) תא חזי, נוקבא, עד תלת זמנין דאתעברא, איבא דמעאה לא אשתלים. בתר ג' עידואן, נוקבא אתתקנת בההוא איבא, ואסתכמו כחדא. כדין ההוא איבא שלימו דכלא, ושפירו דכלא. בתר דנפק, ט עד ג' שנין לא אית ליה חילא לעילא, דהא כדין אשתלים בשולא דיליה. לוי אתרעי מכלא, תליתאה לאמיה, דאתתקנת ביה, ז ואתבסמת בהדיה.

קכז) בתר ג' שנין, ח אתפקדת עליה חילא עלאה לעילא. ובשנה הרביעית, יהיה כל פריו קדש הלולים. מאי קדש הלולים. תושבחן, לשבחא ליה לקב"ה. עד הכא, מכאן ואילך רזא דמלה, נ דבשנה * הרביעית מזדווגת כנסת ישראל לקב"ה, והלולא ט חד אשתכח. דכתיב קדש הלולים, הלולא וחדוה ע בזמנא חדא.

חלופי גרסאות

כ אשתכח; אתבסמת; אסתמכת. ל ואסתכמת. מ אתפקד עליה. נ ובשנה. ס דא. ע בזווגא.

דרך אמת ט זד דז עט ע"ב (דפ"ו).

כל פריו קדש הלולים לה

הסולם

מאמר

בפרי ההוא, ומוסכמים יחד. כי ז"א הוא ימין, והמלכות היא שמאל, שאינם מוסכמים יחד, אלא בכח קו האמצעי, הכולל ג' קוין, שבכל קו וקו יש ג' קוין. אז פרי ההוא, דהיינו הנשמה, היא שלמות הכל ויופי הכל. ואחר שהפרי יוצא וצומח ממנה, לפני ג' שנים אין לו כח מלמעלה, כי גם הפרי לפי עצמו צריך להארות ג' הקוין כמו המלכות, שה"ס שלש שנים, כי אז נשלם הגידול שלו. וע"כ מקודם לכן הם ג' שני ערלה. ולוי, שעברו עליו ג' עבורים, נבחר מכל השבטים, כי הוא שלישי לאמו, שנתקנה בו ונתבסמה עמו.

קכז) בתר ג' שנין וכי: אחר ג' שנים, נתמנה עליו כח עליון מלמעלה, ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים, מהו קדש הלולים. היינו, תשבחות לשבח לקב"ה, עד כאן לפי פשוטו. מכאן ואילך נבאר סוד הדבר. כי בשנה הרביעית, מזדווגת כנסת ישראל, שהיא המלכות, עם הקב"ה, שהוא ז"א, ושמה אחת נמצאת. שכתוב, קדש הלולים, דהיינו הלולא ושמה בזמן אחד.

מאי

בארץ, שהיא המלכות, והארץ מוציאם, ומראה פירות ההם לעולם. והארץ אינה עושה פירות אלא מכח אחר שעליה, דהיינו מז"א, כמו כל נוקבא שאינה עושה פירות, אלא מכח הזכר.

קכה) וההוא איבא לא וכי: ופרי ההוא, שמוציאה המלכות הנקראת ארץ, אינו נשלם במלואו אלא עד שלש שנים, דהיינו עד שהמלכות תקבל ג' קוין מז"א, והכח שעליו לא נתמנה למעלה עד שנשלם, אחר שנשלם נתמנה עליו הכח, והארץ נתתקן בו. כי לפני שלש שנים, דהיינו מטרם שקבלה כל ג' הקוין, הארץ אינה מתתקנת בו, בז"א, ואינה נשלמת עמו. ואחר שנשלמה המלכות ונתקנו יחד אז היא שלמות.

קכו) ת"ח נוקבא עד וכי: בוא וראה, הנוקבא, שהיא המלכות, מטרם שנתעברה ג' פעמים, פרי בטנה דהיינו הנשמה, אינה נשלם. שצריכים שיהיו בה ג' קוין, שבכל קו יהיו ג' קוין. כי ג' עבורים הם כנגד ג' קוין, ובכל עבור יש ג' קוין. אחר ג' עבורים, מתתקנת הנוקבא 541 (דפ"ו דף פ"ז ע"א * דף פ"ז ע"ב)

קכח) מאי שנה פ הרביעית דא קב"ה. ותנינן, שנה הרביעית, דא כנסת ישראל דאיהי קיימא רביעאה לכורסייא, ז וכלא חד, דהא כדין קב"ה מזדווג בה בכ"י, וכדין היא קדש, והלולא קדישא אשתכח, ק וכדין חיילין אתמנן על עלמא, על כל מלה ומלה כדקא חזי ר ליה מכאן ולהלאה מתברכאן כלהו, ושארין למיכל, ש דהא כלהו בשלימותא דכלא, בשלימותא דעילא ותתא.

קכט) ועד לא אשתלים בכלא מתתא ומעילא, אסיר למיכל מניה. ומאן דאכיל מניה, כמאן דלית ליה חולקא בקב"ה ת ובכ"י, דהא ההוא איבא בלא רשותא עלאה קדישא קיימא, דלא שארין עליה עד דישתלים. ובלא רשותא. תתאה, דהא לא א אתבסמת חילא דארעא ביה. וההוא דאכיל מניה, אחזי גרמיה דלית ליה חולקא לעילא ותתא, ואי בריך עליה, ברכה לבטלה הוא. דהא קב"ה עד כעו לא שריא עלוי, ולית ביה חולקא. רחמנא לישזבינן מאינון דלא משגיחין ליקרא דמאריהון.

קל) זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב ג) וארח צדיקים כאור נוגה. ב בגין ג דבהוא זמנא, יסתלק חויה דשריא בנוקבא בקדמיתא, וייתי דכורא למשרי באתריה ד כד בקדמיתא, וכלא יהא שלים. תאנא בזמנא דזכאה שארין בעלמא וכו' עד צדיק כתמר יפרח.

מסורת הוזהר
ג) (משלי ד) ב"א דנב צ"א.
פ ל"ג הרביעית. צ ל"ג מן וכלא עד וכדין. ק מוסיף
וקב"ה מזדווג בהדה וכדין. ר לה. ש ל"ג דהא.
ת ל"ג ובכ"י. א אסתכמת. ב ובגין; ל"ג מן בגין עד תאנא. ג דההוא. ד כמה דהוא בקדמיתא.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

כל פריו קדש הלולים לה'

בלי רשות עלין קדוש, שהוא ז"א, כי אינו שורה עליו עד שיהיה נשלם. ובלי רשות תחתן, שהוא המלכות, כי לא נתבסמה כח הארץ בו, מטרם שיעבור עליו שנה הרביעית, שעוד לא נעשה הזווג דז"א ומלכות, כנ"ל. ומי שאוכל ממנו מראה עצמו שאין לו חלק למעלה ולמטה, בז"א ובמלכות, ואם ברך עליו היא ברכה לבטלה, כי עד עתה עוד הקב"ה אינו שורה עליו, ואין לו חלק בו. הרחמן יצילנו מאלו שאינם משגיחים על כבוד אדונם.

קל) זכאין אינון צדיקייא וכו': אשרי הם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. עליהם כתוב, וארח צדיקים כאור נגה. משום שבזמן ההוא, דהיינו לעתיד לבא, יסתלק הנחש שהיה שורה תחילה בנוקבא, דהיינו שהיה יונק מן המלכות, ויבא דכורא לשרות במקומו כמו בתחלה, דהיינו בזווג דלא פטיק, כי אין עוד מי שיפריד הזווג. והכל יהיה שלם. תאנא בזמנא דזכאה שארין בעלמא וכו'. כבר גרפס לעיל (ויקרא, מאות רל"ג עד אות רס"ד).

רבי

קכח) מאי שנה הרביעית וכו': שואל מהו שנה הרביעית. ומשיב, זהו הקב"ה, שהוא ז"א. ולמזינו, שנה הרביעית זו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות, שהיא נמצאת רביעי לכסא, כי ג' קוין, חג"ת דז"א, הם ג' רגלי הכסא העליון, והמלכות היא רגל רביעי של הכסא. ואין קושיא על מה שאמר ששנה הרביעית הוא הקב"ה, כי הכל אחד, שהרי אז הקב"ה מזדווג עם כנסת ישראל. וע"כ אפשר לקראו ז"א, ואפשר לקראו מלכות. ואז הוא קדש, והלול קדוש נמצא. ואז נתמנו צבאות על העולם, על כל דבר ודבר כראוי לו. מכאן ואילך מתברכים כולם ומותר לאכול הפירות כי הכל נמצא בכל השלמות. בשלמות של מעלה ושלמטה. דהיינו שלמות דז"א ודמלכות.

קכט) ועד לא אשתלים וכו': ומטרם שנשלם מכל, מלמעלה ומלמטה, אסור לאכול ממנו, ומי שאוכל ממנו, הוא כמי שאין לו חלק בהקב"ה ובכנסת ישראל, כי פרי ההוא עומד

(דפו"י דף פ"ו ע"ב)

קלא) רבי יוסי פתח קרא ואמר, (ד) לא תאכלו על הדם. הא בכמה אתר אוקמה חברייא, וכל הני קראי אבתריה. וכל חד וחד באתגלייא. אבל האי קרא אית לאתערא ביה, דכתיב מפני שיבה תקום וגו'. מפני שיבה, שיבה דאורייתא סתם. תקום, ה מכאן דבעי בר נש למיקם מקמי ס"ת, ו והכי רב ז המנונא סבא, כד הוה חמי ס"ת, הוה קם מקמיה, ואמר מפני שיבה תקום. ח כגוונא דא, בעי ב"נ למיקם בקיומיה לקמיה דת"ת, בגין דאיהו קאים ט בדיוקנא קדישא עלאה. ורמו י לכהנא כ קדישא עלאה, ל דכתיב והדרת פני זקן, דאיהו בעלמא. אר"ש, מ מכאן רמו לתורה שבכתב ורמו לתורה שבעל פה. קלב) ותו תנינן, האי קרא לדרשא הוא דאתא, מפני שיבה תקום, כמה דאתערו ביה נ חברייא, מפני שיבה תקום, אזהר ליה לבר נש, (ז) עד לא יסתלק בסיבותא, דיקום בקיומא טבא בעלמא, בגין דדין הוא הדורא ליה, ס אבל לסוף יומי ו לית שבחא ליה לב"נ פ כ"כ, כד איהו צ סיב ולא יכיל למהוי ביש. אלא שבחא דיליה, כד איהו בתוקפיה, ואיהו טב. ושלמה מלכא צווח ואמר, (ה) גם במעללי יתנכר נער וגו'. כגוונא דא כתיב, (ו) וזכור את בוראך בימי בחורותיך. א"ר אלעזר, ק ודאי אורחא דא מתקנא קמו, והאי אורחא דקב"ה הוא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (ויקרא יט) ויגש י"ז צ"ב. ה) (משלי כ). ו) (קהלת
 יב) מקץ סו צ"א.
 ה) דבעי ב"נ למיקם בקיומא מקמי; דבעי למיקם
 בקיומא [כתיב מפני שיבה תקום] מכאן דבעי ב"נ
 למיקם [בקיומא] מקמי. ו מוסיף והכי אמר. ז ייסא.
 ח מוסיף כד ויה חמי חומש דאורייתא הוה קם מקמיה [; עביר ליה הדורא] והוה אמר והדרת פני זקן
 כגוונא. ט בקיומא. י מוסיף לכהנא עלאה. כ מוסיף והכא דמיז לעתיקא קדישא. ל והוה ול"ג מן דכתיב
 עד אר"ש. מ ל"ג מכאן. נ ל"ג חברייא. ס ל"ג אבל. ע דלית. פ ל"ג כ"כ. צ סב. ק מוסיף ודאי הכי הוא.

פ) קודם שעולה אל רבוי ימים שהם ימי הזקנה והיינו שנאמר מפני שיבה תקום בוריזות
 ולא יחשוב שיחזור בתשובה לסוף ימיו כמ"ש אל תאמין בעצמך כו'.

מפני שיבה תקום

הסולם

מאמר

ולתורה שבעל פה. כלומר, שצריכים לקום-מפני
 ספר תורה, שהוא תורה שבכתב. וצריכים לקום
 לפני ת"ת, שהוא בחינת תורה שבעל פה.

קלב) ותו תנינן וכו': ועוד למדנו. מקרא
 זה, מפני שיבה תקום, הוא לדרש, כמו שהעירו
 בו החברים, מפני שיבה תקום, התורה מזהירה
 לאדם, שלפני ביאתו לשיבה יקום בקיום טוב
 בעולם, דהיינו שיעשה תשובה, משום שזה הדר
 לו, אבל אם עושה תשובה בסוף ימיו, אין שבח
 לאדם כל כך, כיון שהוא זקן ואינו יכול להיות
 רע. אלא שבחו הוא, כשהוא בכחו והוא טוב.
 ושלמה המלך צווח ואמר, גם במעללי יתנכר
 נער וגו'. כעין זה כתוב, וזכור את בוראך בימי
 בחורותיך. א"ר אלעזר ודאי דרך הוה מתוקן
 לפנינו, וזהו דרך של הקב"ה.

קלא) רבי יוסי פתח וכו': רי"פ המקרא
 ואמר, לא תאכלו על הדם. זה, העמידו החברים
 בכמה מקומות, וכל אלו הכתובים שלאחריו, וכל
 אחד ואחד פרשו ע"פ נגלה. אבל במקרא זה יש
 להעיר בו, שכתוב, מפני שיבה תקום וגו'. מפני
 שיבה, היינו מפני שיבה אורייתא סתם תקום.
 מכאן שאדם צריך לקום מפני ספר תורה.
 וכך עשה רב המנונא סבא, כשהיה רואה ספר
 תורה, היה קם מפניה, ואמר, מפני שיבה תקום.
 כעין זה צריך האדם לקום מלא קומתו לפני
 תלמיד חכם, משום שהוא נמצא בצורה הקדושה
 העליונה, שהוא, רמו לכהן הקדוש העליון,
 שה"ס אבא עלאה שנקרא זקן. שכתוב, והדרת
 פני זקן, שהוא בעולם, דהיינו הת"ת שהוא עמד
 בעולם, הרומו על זקן העליון, שהוא אבא עלאה.
 אמר ר' שמעון, מכאן רמו לתורה שבכתב
 (דפו"י דף פ"ז ע"ב)

קלג) פתח ואמר, ז) כי יודע יי' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. ד) מאי כי יודע יי'. אלא, קב"ה ש יודע ואשגח בארחא דצדיקייא, לאוטבא להו, ולאגנא להו, והוא אזיל קמייהו לנטרא להו. ובג"כ, מאן דנפיק לארחא, בעי דלהוי ההיא ארחא דקב"ה, ח וישתתף ליה בהדייהו. ובג"כ כתיב, כי יודע יי' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. היא מגרמה, בגין דקב"ה לא * אשתמודע ליה לההוא ארחא דלהון, ולא אזיל בהדייהו.

קלד) כתיב דרך, וכתיב ארח, מה בין האי להאי. א) אלא, דרך: דשאר קרסולי בני נשא אזלו בה. ארח: דאיהו אתפתח מן זמנא ב זעירא ג ועל ארחא דא כתיב, ח) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. אכ"ר.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (תהלים א.) ח) (משלי ד) לעיל אות קל צ"ג. ד) מוסיף כי יודע ה' דרך צדיקים מאי. ש יודע ואשגח דבארחא. ת וישתתפון. א מוסיף מה בין דרך לאורת אלא. ב מוסיף זעירא דא ארח כד"א (איוב לד) וארח לחבויה עם פועלי און. ג וכתיב ול"ג ועל ארחא דא כתיב.

מאמר

הסולם

כי יודע ה' דרך צדיקים

מאליה, משום שהקב"ה לא נודע לדרך ההיא שלהם, ואינו הולך עמהם. קלד) כתיב דרך וכתיב וכו': שואל, פעם כתוב דרך ופעם כתוב ארח, מה בין זה לזה. ומשיב, אלא דרך, הוא, שכל קרסולי בני אדם הולכים בו. ארח, הוא שנפתח מזמן קצר, ועוד לא הלכו בו הרבה. ועל ארח זה כתוב וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

קלג) פתח ואמר כי וגו': פו"א, כי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. שואל, מהו כי יודע ה'. ומשיב, אלא הקב"ה יודע ומשגיח בדרך הצדיקים להטיב להם ולהגן עליהם, והוא הולך לפנייהם לשמרם. ומשום זה מי שיוצא לדרך, צריך שהדרך הזו תהיה דרך הקב"ה וישתתף הקב"ה עמו. ומשום זה כתוב, כי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד, שתאבד (דפו"י דף פ"ז ע"ב * דף פ"ח ע"א)

סליק פרשת קדושים